

ՕԾՈՒՄ

Ս. ԵՐԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂ. ԵՑԻ
ՆՈՐԹ ՖԻԼԱՏԵԼՏԻԱ

Holy Trinity
Armenian Church
Cheltenham, Pennsylvania

Consecration and Dedication
of
Holy Trinity Armenian Church
Cheltenham, Pennsylvania

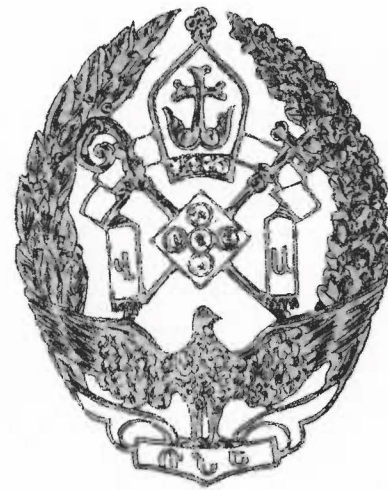

ՕՇՈՒՄ

ՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՆՕՐԹ ՖԻԼԱՏԵԼՖԻԱ, ՓԱ.

SEPTEMBER 18, 1966

His Holiness, Vasken I
Supreme Patriarch-Catholicos
Of All Armenians

Acknowledgment

On behalf of the Consecration Book Committee I would like to express my sincere thanks and appreciation to all those who worked towards the successful publication of this book.

Special thanks to the Pastor of our Church, the Very Rev. Zaven Dz. V. Arzoumanian for his editorial work and for the printing arrangements.

Appreciation and thanks to Mrs. Margaret Kazanjian, Mr. Garabed Sidal, Mr. Mugurdich Kazigian, Mr. Dickran M. Boyajian, Mr. Vahan Berberian, for providing the valuable materials of the book. Thanks also to Deacon Minas Maloumian and the Chalikian Family for submitting us their collections of historic pictures.

Sincere appreciation to all sponsors who contributed towards the pages of the book and to the entire members of the Committee who worked hard to make the publication of the Consecration Book a successful task.

Bedros Semerjian, Chairman
Consecration Book Committee

ՇՆՈՐ ՀԱԿԱԼԻՔ

Առյժն պատմագրքի Յանձնախումբը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք աջակցեցան մեզի յաջողութիւն մը դարձնելու համար մեր ջանքերը :

Շնորհակալ ենք եկեղեցւոյս արժանաւոր Հովիւ Հոգեշնորհ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Արզումանեանին, գրքիս դասաւորման եւ տպագրական գործերու կարգաւորութեանց համար :

Շնորհակալութիւններ Տիկ. Մարգրիտ Գազանեանին, Պրնֆ. Կարապետ Սիրալին, Մկրտիչ Ղազիկեանին, Տիգրան Պօյանեանին, Վահան Պէրպէրեանին որոնք պատմագրքիս արժէքաւոր նիւթերը հայթայթեցին : Նաեւ Մինաս Սարկաւազ Մալումեանին եւ Զալըգեան ընտանիքին իրենց մեզի տրամադրած պատմական նկարներուն համար :

Մեր գնահատանքը կը յայտնենք Պրն. Անդրանիկ Ճեվարտեանին նկարներու պատրաստութեան աշխատանքին համար : Նաեւ Պրն. Մկրտիչ Միսթինեանին եւ Տիկ. Էլիմար Հէրին, Պրնֆ. Մարտիրոս Կըչիկեանին եւ Աւետիս Պուռնագեանին իրենց կատարած գրաշարական եւ տպագրական գործերուն համար :

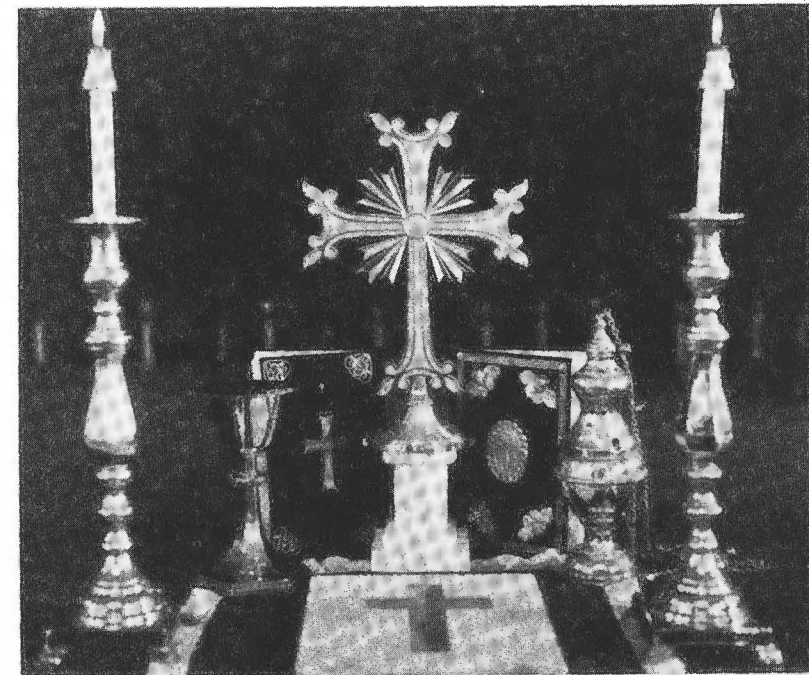
Շնորհակալութիւն բոլոր անոնց որոնք նիւթական նուէրներ ըրին : Նաեւ Յանձնախումբիս բոլոր նուիրեալ անդամ-անդամուհիներուն որոնք ջանք չխնայեցին առյժն Պատմագրքը արժանաւոր վկայագիրք մը դարձնելու համար :

Ի դիմաց Պատմագրքի Յանձնախումբի
Ատենապետ
ՊԵՏՐՈՍ ՍԷՄԵՐՃԵԱՆ

In Memoriam

This Memorial is dedicated to all those who, having offered their financial, moral, and physical supports to their Holy Church and community, are now in eternal peace, leaving us the inspiration to be faithful in the observance of our religious and national heritage.

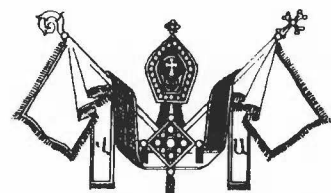
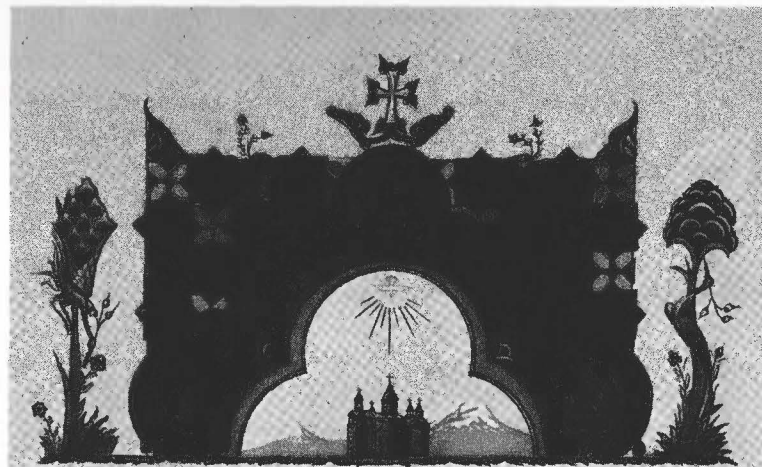
May their memory be blessed forever. Amen.

ՍՈՅՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ ԿԸ ԶՕՆԵՆՔ ԲՈՒՈՐ ԱՆՈՆՅ ՈՐՈՆՔ
ԲԱՐՈՅԱՊԷՍ, ՆԻԹՍՊԷՍ, ԵՒ ՍՄԷՆ ԿՍՐԳԻ ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԿԱՏԱՐԵԼԷ ՅԵՏՈՅ ՀԱՆԴԷՊ ԻՐԵՆՅ ՄԱՅՐԵՆԻ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՅԻՒՆ
ԵՒ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ, ԱՌ ՅԱԻԵՏ ԲԱԺԱՆՈՒԵՅՍՆ ՄԵԶՄԷ
ՆԵՐՇՆԶԵԼՈՎ ՀԵՏԱԳՍՅ ՍԵՐՈՒՆԴԸ
ՈՐՊԷՍՉԻ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ՄՆԱՆ
ԻՐԵՆՅ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՒԱԴՈՒԹԵԱՆՅ
ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԻՆ ՄԷՁ :

ՅԻՇԱՏԱԿՆ ԱՐԴԱՐՈՅ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՂԻՅԻ

ՊԱՏՄԱԳՐՔԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ

THE ENCYCLICAL OF THE CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS
ON THE OCCASION OF THE CONSECRATION OF THE
HOLY TRINITY ARMENIAN CHURCH OF NORTH PHILADELPHIA

VAZKEN, SERVANT OF JESUS CHRIST, BY THE MERCY OF GOD AND BY THE WILL OF OUR NATION, CHIEF OF THE BISHOPS AND CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS, SUPREME PATRIARCH OF THE PRE-EMINENT SEE OF THE ARMENIAN APOSTOLIC MOTHER CHURCH OF THE MOST HOLY ETCHMIADZIN.

To the Primate of the North American Diocese, His Eminence Archbishop Sion Manoogian, to the Clergy, to the Church Administrators, to the Building Committee of the Holy Trinity Armenian Church of North Philadelphia, and to the all faithful sons and daughters of the Mother See of Holy Etchmiadzin GREETINGS AND BLESSING "For God is with us".

It was in this faith that our ancestors lived all the times. Even in this very faith our Church and our Nation as a whole live and shall continue to live. It is a great pleasure for us to see that you all, beloved children of ours, holding the same faith are erecting today your House of Worship, whence the Word of God, the source of light and of eternal life shall be dispensed to you all.

Thank to the Almighty Lord for your spiritual victory. As Catholicos of the Armenians, We bless and congratulate you for your sacrifice and labour, by which you have accomplished the God-pleasing and national endeavor.

May your newly built church remain firm and in prosperity.

May God be always protector and helper of your Church and to your people so that they may keep their christian-Armenian spirit pure and sound.

And you all, beloved children of ours, who live in the city of "Brotherly love", live in peace like brothers towards each other, be strengthened and grow up under the shadow of your church.

You should know that the christian faith of the Armenian nation, the Armenian spirit and the light radiated therefrom, constitute one of the wonders of the world.

Preserve, defend and observe that light, so that you may live forever and never die.

From the Mother See of Holy Etchmiadzin, which is the rock of the faith of all Armenians, we extend to all of you paternal greetings and blessings.

Blessings and greetings also to your great country of the United States of America and to her Christ-loving and wonderful people.

Therefore, beloved "Watch, stay strong in the faith, be strengthened and labourious so that all things may be accomplished by love". (1 Cor. 16:13).

VAZKEN I
Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians

THE GONTAG OF HIS HOLINESS

Very Reverend
Zaven Arzoumanian,
Pastor

(Area Code 215)
Church: ESsex 9-2515
Residence: RAndolf 5-6999

HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH
101 ASHMEAD ROAD, CHELTENHAM, PENNSYLVANIA 19012

Ապրիլ 15, 1966

Նորին Սուրբ Օծութիւն
Տ. Տ. ՎԱՋԳԻՆ Ա. Կայսրադոյն Պատրիարք
և Կաթողիկոս Արեւսոյն Հայոց

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին

Վեհափառ Տէր,

Յանուար 31-ին Ֆիլադելֆիոյ Ս. Երրորդութիւն Հայոց Եկեղեցւոյ Հովիւին, Հոգաբարձութեան և Շինութեան Յանձնախումբին, ինչպէս նաև եկեղեցւոյս համայն հաւատացեալներուն խոնարհաբար կը մատուցինք Ձեր Սրբութեան Ս. Աջին յայտնելով մեր խորին շնորհակալութիւնը և որդեիական երախտագիտութիւնը Ձեր Վեհափառութեան յղած Մարտ 14, 1966 թուակիր սրբատառ կոնդակին համար, համայնքիս նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման ուրախ առիթով:

Թեմիս բարեխնամ Առաջնորդը, Գերշ. Տ. Սիոն Արքեպիսկոպոս հաղորդեց մեզի կոնդակի ստացման մասին, և զայն մեզի պաշտօնապէս պիտի յանձնէ եկեղեցւոյս օծման նախօրեակին:

Ինչպէս հաղորդեք էինք Ձեր Սրբութեան, համայնքիս նորակառոյց եկեղեցւոյ շինութիւնն աւարտելու վրայ է, իր ներքնայարկի դասարաններով և կից Մշակութային Սրահով: Մենք կը նախատեսէինք աւելի կանոնի կատարել օծումը և սակայն շինարարական աշխատանքներու յապաղման պատճառաւ ստիպուեցանք օծումը յետաձգել մինչեւ Սեպտեմբեր 18, 1966, երբ մեր հաւատացեալները երկիւղածութեամբ պիտի ունկնդրեն իրենց Հայրապետին պատգամը իր սրբատառ կոնդակին ուղիով:

Այսու կը ներկայանանք նաև մեր նորաշէն եկեղեցւոյ նկարն ու բացատրազիր յօդուածը զայն հրատարակուած տեսնելու ցանկութեամբ Մայր Աթոռի պաշտօնաթերթ ԷՋՄԻԱԵԻՆ ամսագրի կանխագոյն համարին մէջ:

Ընդունեցէք, Վեհափառ Տէր, մեր որդեիական սէրն ու հաւատարմութիւնը յանուան մեր համայնքի բոլոր հաւատացեալներու, ինչպէս նաև մեր բարեմաղթանքները Ձեր Սրբութեան կեանքի արեւշատութեան և Մայր Աթոռի պայծառացման, մտչելով ի համբոյր Վեհափառութեան Ս. Աջին,

Որդեիական ակնածանօք

ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Ապետ

ՋԱԻԷՆ ՎՐԴ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ, Հովիւ

HIS GRACE BISHOP TORKOM MANOOGIAN
Primate of The Armenian Church of North America

In Memory of: Charles Injajian by Mrs. Florence Injajian

ARMENIAN CHURCH OF NORTH AMERICA
WESTERN DIOCESE

821 SOUTH CRENSHAW BLVD. LOS ANGELES, CALIFORNIA 90005

Area Code 213, Telephone 939-4443

THE RT. REV. BISHOP TORKOM MANOOGIAN
PRIMATE

MESSAGE OF BLESSING
by HIS GRACE BISHOP TORKOM MANOOGIAN, Primate
of the DIOCESE OF NORTH AMERICA AND CANADA

August 28, 1966

ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԻՒՍ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄ

ԹՈՐԳՈՄ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴ

Օգոստոս 28, 1966

Հոգ. Տաւէն Վրդ. Արզումանեան
Հոգեւոր Հովիւ Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցւոյ
Նախագահ Միական Խորհուրդի,
Ֆիլատէլֆիա.

Սիրելի Հայր Տաւէն,

Գոհունակութեամբ տեղեկացանք, թէ իր աւարտին հասած է Ֆիլատէլֆիոյ
Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ շէնքի կառուցումը եւ օծման արարողութեան
թուական որոշած էք 1966 Սեպտեմբեր 17-18-ի շաբաթավերջը:

Ուրախալի է նշել, որ Համայնքիդ Հովիւին, Միական Խորհուրդի, Եկեղե-
ցաշէն Յանձնախումբի, եւ Ծուխիդ հաւատացեալներու միասնական ու համադրեալ
շնչերով եւ ի գին մեծամեծ զոհողութեանց, յաջողած էք կառուցանել թէ՛ Մը-
շակութային Սրահի գեղեցիկ շէնքը, թէ կրօնական ու հայագիտական դաստիարա-
կութեան համար կերտուած ներքնասրահը եւ թէ փառքի կոթող: Տաճարն Հայկական,
իբրեւ Տուն աղօթքի, ուխտի, հաւատքի եւ կենարար լոյսի:

Մեզ համար առաւել հրճուանքի առիթ է հաստատել, թէ հրոյ ճարակ դարձած
Նախկին շէնքը եկեղեցւոյդ, ուր իբրեւ հովիւ տարիներով աղօթակից եղանք սի-
րեցեալ հօտին հետ, որպէս փիւնիկ ծնունդ տուաւ իր աճիւններէն նորակերտ
շէնքին, ստեղծելով խորհրդանիշ՝ հոգեւոր յաղթանակի եւ յարուստեան:

Տաճարը հայուն կը խորհրդանշէ մեր ժողովուրդին անսակարկ նուիրումն ու
փարումը Աւետարանի սրբազան սկզբունքներուն, փրկագործութեան եւ յաւիտենա-
կան կեանքի խոստմունքին: Հայուն Տաճարը խորհրդանիշն է նաեւ յանուն Խաչին,
ու Բանին, յանուն Բարեոյն ու Ճշմարտին մեր նահատակութեան, մեր գողգոթային
եւ մեր յարուստեան:

Կ'աղօթենք ի սրտէ եւ կը մաղթենք որ նորակառոյց Սուրբ Եկեղեցին, իր
հոգիին ծնունդը եղող զաւակներով, արժանի հանդիսանայ իր կոչումին, դառնա-
լով աղբիւր շնորհաց եւ հանդիսատուն հոգիներու փրկութեան, հաւատքի բոցա-
վառման, Հայու ստեղծագործ հոգիի գիտակցութեան եւ սիրոյ ու միասնական
ոգիի ամրապնդման:

Կ'օրհնենք բոլոր նուիրատուներն ու աշխատակորները, աղօթելով մեր հայրե-
րու մրմունջով. "Ողորմեա զեկեղեցի շինողաց, երախտաւորաց, պողատուից, ըս-
պասաւորաց, եւ այնոցիկ որք ընդ հովանեաւ Սրբոյ Եկեղեցւոյ են հանգուցեալս:"

Սիրով եւ օրհնութեամբ՝

ԹՈՐԳՈՄ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Առաջնորդ

The Very Rev. Zaven Arzoumanian
Pastor of the Holy Trinity Armenian Church
President of the Parish Council,
Philadelphia

Dear Father Zaven,

It was with deep satisfaction that we learned about the completion of the construction
of your new church, and you have set September 17-18, 1966 as the date of consecration cer-
emonies.

We are glad to note that by the cooperate and harmonious efforts of your Pastor,
Parish Council, Building Committee and of the entire parishioners' great sacrifices, you have
succeeded to erect the beautiful building of the Cultural Hall, the first floor rooms for re-
ligious and Armenian education, and the monument of glory, namely, the Armenian Church,
as House of Worship, of dedication, of faith and of life-giving light.

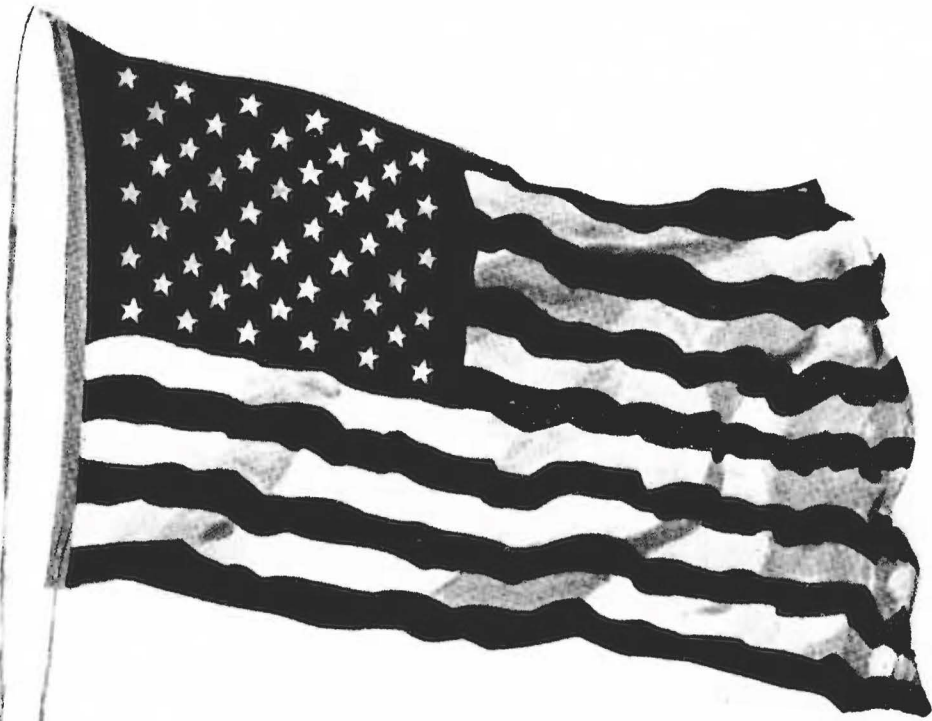
For us it is even more exciting to state that the former building of your Church which
burnt to the ground, where as your Pastor we prayed for years with our beloved flock, has
now given birth from its relics to a newly erected Church like a phenix, even as a symbol of
spiritual victory and resurrection.

To our people the Church has become the symbol of their deep concern and sacrifice
on account of the divine principles of the Gospel, of the salvation and of the promise for
life eternal. Moreover, for the Armenians the Church stands as a sign of the Cross and of
the Word in the name of the Good and the Truth of our martyrdom, of our calvary and our resur-
rection.

We pray in our heart and we wish that the newly built Holy Church, together with her
spiritual offsprings, stands worthy in her vocation thus becoming a fountain of grace and a
house of salvation for the souls, to radiate faith and to strengthen the conscience of the
creative spirit of our nation in love and in unity.

We bless all the donors and the workers with the prayers of our Fathers saying: "Have
mercy upon those who built the Church, those who gave their labour and their service to it,
and those who are in rest under the shadow of the Holy Church".

With love and Blessings
BISHOP TORKOM MANOOGIAN
Primate

ARCHITECT OF THE CAPITOL
WASHINGTON, D.C.

September 15, 1966

Honorable Hugh Scott
United States Senate
Washington, D. C.

My dear Senator Scott:

This is to certify that the accompanying
flag has flown over the United States Capitol.

I understand that this flag is for the
Holy Trinity Armenian Apostolic Church,
Cheltenham, Pennsylvania.

Sincerely yours,

George Stewart
George Stewart
Architect of the Capitol

CERTIFICATE OF THE AMERICAN FLAG

CLASS OF SERVICE As a last message its deferred char- is indicated by the et symbol.	<h1 style="margin: 0;">WESTERN UNION</h1> <h2 style="margin: 0;">TELEGRAM</h2>		SYMBOLS DL - Day Letter NL - Night Letter LT - Internatio Letter Tel
	W. P. MARSHALL CHAIRMAN OF THE BOARD		
The filing time shown in the date line on domestic telegrams is LOCAL TIME at point of origin. Time of receipt is LOCAL TIME at point of destination.			
<p>GVA005(P LLB78) CGN PD PHILADELPHIA PENN 16 149P EDT VERY REV ZAVEN ARZOUMANIAN PASTOR(DLR SEP 18 FONT FONE) HOLY TRINITY ARMENIAM APOSTOLIC CHURCH 101 ASHMEAD RD CHELTENHAM PENN(MS RTE PLEASE ACCEPT MY CONGRATULATION ON THE DEDICATION OF YOUR NEW CHURCH. WONT YOU EXTEND MY WARM BEST WISHES TO BISHOP MANOOGIAN AND THE MEMBERS OF YOUR CHURCH ON THIS HAPPY OCCASION SENATOR JOSEPH S CLARK.</p>			
<p>PFQ33 CGN PD PHILADELPHIA PENN SEP 16 350PEDT VERY REV ZAVEN ARZOUMANIAN HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH 101 ASHMEAD RD CHELTENHAM PENN CONGRATULATIONS ON THE CONSECRATION OF THE NEW HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH ON SEPTEMBER 17TH AND 18TH. THIS IS INDEED A WONDERFUL AND MEMORABLE OCCASSION FOR YOUR CONGREGATION ESPECIALLY IN REALIZING THIS ACHIEVEMENT IN SO SHORT A TIME SINCE THE UNFORTUNATE DESTRUCTION OF THE CHURCH BY FIRE LAST DECEMBER. PLEASE EXTEND MY WARM GREETINGS AND BEST WISHES TO ALL HUGH SCOTT US SENATOR</p>			
<p>500</p>			

HIS GRACE ARCHBISHOP SION MANOOGIAN

MESSAGE OF BLESSING
on the occasion
of THE CONSECRATION OF HOLY TRINITY ARMENIAN CHURCH
IN NORTH PHILADELPHIA

“The Armenian Church is the lofty fortress of the faith”

It is now a reality the years long dream and project of the North Philadelphia community to build their Holy Trinity Church in accordance to the authentic Armenian architecture, together with its necessary facilities.

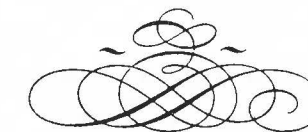
Since her inception the Armenian Church has become not only the “lofty fortress of the faith”, as so meaningfully stated by the poet, but also is the birthplace of the intellectual, spiritual and cultural achievements of the Armenian people.

“THE ARMENIAN CHURCH IS THE BIRTHPLACE OF MY SOUL”

The faithful members of North Philadelphia are about to celebrate with spiritual joy the consecration of their newly erected Armenian Church built according to the church architecture of our religion. And we are glad indeed to see that the recent years' hesitations and uncertainties have given way to the spirit of dedication and of sacrifice. Now, our desire also has become a reality that the Holy Trinity Church of North Philadelphia should be built with the Sunday School classrooms, and with a separate Cultural Hall.

On this very happy occasion we greet the Pastor, the Building Committee, the Parish Council, and the entire faithful of North Philadelphia parish, and bless them and wish them divine reward.

With Blessings
Sion Archbishop Manoogian

Message from HIS GRACE ARCHBISHOP TIRAN NERSOYAN

“I sincerely congratulate your community for the glorious success accomplished by your beautiful new building. Your magnificent Church will be an everlasting monument which will reflect the national, religious, and faithful feelings and thoughts of our North Philadelphia parishioners. Your Church, I am sure, will also serve to strengthen and blossom the same virtues among your people aiming at the improvement of the Community for the glory of God.”

With Sincere Love and Blessings
ARCHBISHOP TIRAN (Nersoyan)

Very Reverend
Zaven Arzoumanian,
Pastor

HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH
101 ASHMEAD ROAD, CHELTENHAM, PENNSYLVANIA 19012

Dear Parishioners:

The present year is to be significantly marked as the 50th anniversary of the consecration of the first Armenian Church in North Philadelphia at Broad and Pike Sts. in 1917. It is also significant that forty years ago the separate parish of North Philadelphia was formed and their first church was consecrated in 1927 at 16th and Oxford Streets.

It is further remarkable that at the end of the past half a century a historic milestone is laid by the erection of the new Holy Trinity Armenian Church following numerous successive experiences of joy and disturbances of five decades. Some of those Armenians who had witnessed the consecration of their first church, today witnessed the consecration of their present church, together with their three generations.

Magnificent as it is the new Church with the Cultural Center and the classrooms, both magnify the deep concern of our younger people and open wide the permanent tracks of twofold responsibilities before them: (a) to keep and propagate the faith of our forefathers, and (b) to watch over the national aspect which is so characteristically united itself to our religion.

All the necessary dedication, unflinching faith, and the hopeful vision that we all, as a community, offered to our Heavenly Father, are meaningful and acceptable as "rational sacrifice", since we all met the widespread responsibilities and kept ourselves identified as Armenians of this great Country. The same concern and pride that we maintained for fifty years in Philadelphia should grow continuously among the present and the coming generations with devotion and with the determination that the Armenian Church in the United States should function forever to glorify God and to identify us as the faithful children of the Mother Church of Armenia.

May the labour of our faithful be rewarded hundred fold. Amen.

Prayerfully yours,
Rev Zaven Arzoumanian
The Very Rev. Zaven D.V. Arzoumanian,
Pastor

Compliments of: Mr. & Mrs. Martin Parnagian & Children

(Area Code 215)
Church: ESsex 9-2515
Residence: RAndolf 5-6999

*A*bout our pastor

The Very Reverend Zaven Arzoumanian

The pastor of the Holy Trinity Armenian Church of North Philadelphia was born in Cairo, Egypt in 1933. Was graduated from the Kaloustian Elementary School in 1949 and then entered the Armenian Theological Seminary at Antelias, Lebanon in September 1949. Completed secondary and theological studies in 1953 and was ordained a deacon. In 1954 Deacon Daniel Arzoumanian was ordained a priest by the dean of the seminary, the late Bishop Terenig Poladian in St. Gregory the Illuminator Cathedral of the Catholicate.

From 1954 to 1957, Father Arzoumanian has served as the principal of Mesrobian Elementary School and at the same time taught in the seminary and in the girls' High School of the ABGU, Beirut. As a priest he served the Armenian community in Addis Ababa, Ethiopia from 1957 to 1959. In 1958 he was invited to visit the Mother See of Holy Etchmiadzin where he received the degree of Vartabed by Archbishop Khat Achabahan and was given the right to wear a pectoral cross by His Holiness Catholicos Vazken I.

Father Zaven has furthered his theological studies at the University of London, England from 1959 to 1962. While in London he has served the Armenian communities in England and France as a visiting priest.

Zaven Vartabed Arzoumanian arrived in the United States in July 1962 and was appointed pastor of the Holy Trinity Armenian Church of North Philadelphia by the Primate, Archbishop Sion Manoogian. During the first three years of his Pastorate Father Zaven attended the graduate course at Temple University and upon the completion of his studies he presented his thesis for the Masters Degree about the Christology of St. Cyril of Alexandria based upon his book entitled "Scholia de Unigeniti."

The old church where our pastor started his duties was burned down and was destroyed by an arsonist on December 1, 1964. This incident created unexpected difficulties and confusions at which time our pastor together with the church organizations worked very hard to keep the community together so that the new Church might be built with no delay. On April 13, 1967 the Primate of the Diocese of North America, His Grace Bishop Torkom Manoogian conferred the degree of "Dzayrakooy Vartabed" on Reverend Zaven Arzoumanian in appreciation of his efforts and service to the North Philadelphia community.

Our Pastor, Rev. Zaven Arzoumanian, became very instrumental in the building of the new Church to which he gave his full attention. Beside his pastoral duties and his graduate courses at Temple University, Father Arzoumanian kept himself busy in lecturing at the Summer and Regional Religious Programs sponsored by St. Nersess Theological School of our Diocese. He has also submitted his articles for publication in the three monthly newsletters of our Diocese, both in Armenian and in English, mainly on the topics of Church Unity, Ecumenical Movement, Vatican Council II, and articles introducing the Armenian Manuscripts which are kept in the Philadelphia Free Library. Father Arzoumanian has been appointed a delegate to the National Council of Churches together with other clergy to represent the Armenian Church in North America.

THE COMMITTEE

Compliments of: Dr. & Mrs. Artin Arzoumanian & Son - Montreal, Canada

Priests
Who Have
Served
Our
Parish

ETCHMIADZIN - THE HOLY SEE OF THE ARMENIAN CHURCH

History of the Armenian Church

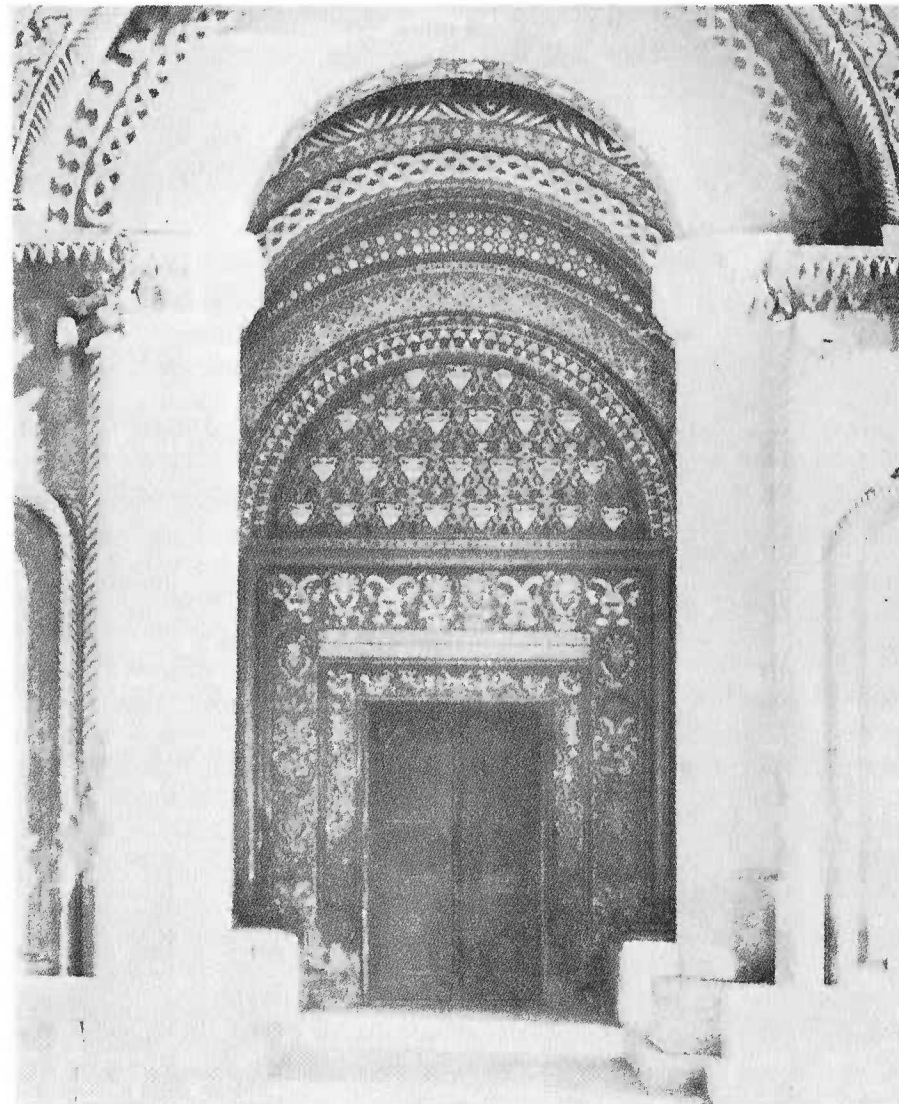
The Church of Armenia acknowledges as its original founders two of the twelve apostles of Christ, Thaddeus and Bartholomew, who are referred to as the "first enlighteners of Armenia" to distinguish them from the second enlightener, St. Gregory. According to tradition the two apostles were put to death in Armenia. The generally accepted chronology gives a period of eight years to the mission of St. Thaddeus (35-43 A.D.) and sixteen years to that of St. Bartholomew (44-60 A.D.)

Since there existed no Armenian alphabet until the first part of the fourth century, we have very little information concerning the progress of Christianity in Armenia before the official conversion. But there are strong indications that Christianity had taken root in the country at a much earlier time. Recently discovered fragmentary documents refer to certain bishops as successors to the two apostles. History records religious persecutions by at least three kings of Armenia during the years 110, 238 and 280. Moreover, the Armenian Church commemorates many Armenian Martyrs of the Apostolic era. Eusebius, the church historian, mentions a letter by Dionysius, Patriarch of Alexandria, written by Mehroujan, Bishop of Armenia. It thus follows that Christianity had not only made inroads in Armenia, but had taken more or less organized form with bishops who were well known outside Armenia.

In the year 301, there happened a most important event not only in the history of Armenia, but in the annals of the Christian Church. The faith which from the beginning had been relentlessly persecuted throughout the world, was proclaimed as the national religion of Armenia. It was no small thing to adopt a religion which the most powerful empires, those of Rome and of Persia, denounced and persecuted.

At the dawn of the fourth century, there raged a struggle between the powers of darkness and of light. Armenians were the first to side with the sons of light. The man who made that light shine in the land of Armenia was St. Gregory, called the "Enlightener" or "Illuminator" of Armenia. Gregory was of noble family, educated in Caesarea, then a Christian center. He entered the service of King Trdat of Armenia and after much persecution and suffering succeeded in converting the King, who in turn helped him to convert the whole country to Christianity. In some regions the change took place, relatively, with little difficulty; in others evangelization met great resistance. With the help of the King, Gregory destroyed the pagan sanctuaries and crushed the armed opposition of the pagan priests. Gregory strengthened and reorganized the triumphant Church of Armenia. He was formally elected as the supreme head of the Church. He was sent, with a large retinue, to Caesarea to be ordained a bishop.

INTRICATE ORNAMENTAL STRUCTURE OF THE MAIN DOOR OF HOLY ETCHMIADZIN

Gregory was also instrumental in the conversion of the neighboring countries of Georgia and Albania. He also built the first Christian cathedral in Valarshapat, near Mount Ararat, then the capital of Armenia, as directed by our Lord in a vision in memory of which it is known as Holy Etchmiadzin, that is, the place where the Only Begotten Son descended.

Having accomplished his mission, and advanced in age, Gregory relinquished the care of the church to his second son, Aristakes, who already had been serving as his vicar general and in that capacity, had attended as a delegate of the Armenian Church to the famous Council of Nicea, in 325. He then retired from active life to live as a hermit until his death.

In time the fundamentals of the internal organization of the church and its discipline were established. Rituals and church services took definite form. Aside from its moral and spiritual benefits, the adoption of Christianity helped to unite the various racial elements and divisions in Armenia and forged them into a people.

The Persian rulers, who were living beyond their borders, began to feel a grave concern politically over Christian Armenia as a decided disadvantage of Persia. It was imperative to uproot Christianity in Armenia! The Persian kings made every effort to accomplish this end. They lured and enticed some of the Armenian princes to return to paganism. As a result, King Trdat was poisoned, Aristakes, the son and successor of St. Gregory, was assassinated and Vertanes, Gregory's eldest son almost met the same fate. This attempt to impose Mazdiesm upon Christianized Armenians by the Persian kings went on for more than a century and reached its peak in the middle of the fifth century.

But the Armenian church continued to make slow and steady progress. Christianity was making its way into the hearts of the people. The fifth successor of St. Gregory, Nerses the Great, becoming prominent in the Armenian Church began aiding charitable institutions. He established orphanages, homes for the aged, homes for lepers, hospitals and monasteries.

The one serious disadvantage that the church labored under was the lack of an Armenian alphabet. All the scriptures had to be read in Greek or Syrian.

A very learned man, who was a former secretary at the royal court, left his position to take the vows of a missionary monk, appeared on the scene. He was Mesrob, an honorable man of vision who felt the need for an alphabet. After searching, traveling and consulting with brilliant scholars, Mesrob composed an alphabet of 36 letters in which every sound of the Armenian language was represented.

Thereupon, King Vram-Shapouh, one of the wisest rulers of Armenia set about to translate the Bible and the very first lines written in the new Armenian letters were: "The beginning of wisdom is the fear of God." the opening words of the Book of Proverbs, where Mesrob started the translation.

In 450, Yazgerd II, king of Persia, issued a decree commanding all Christians to embrace Mazdeism. A violent revolt began under Vardan Mamigonian. This brave and devout prince and his small army were eventually overwhelmed at the battle of Avarayr (451) and Vardan was killed together with more than a thousand of his men.

The death of Vardan was a severe loss for the Armenians but the

battle of Avarayr saved the nation, and the Persians, never expecting such resistance, became convinced that these Armenian people would rather die than give up their religion. Vardan's supreme sacrifice and that of his fellow soldiers, many of whom were of royal families, has been ardently cherished to the present day. The Armenian Church celebrates the anniversary of the Battle of Avarayr and pays tribute to the heroes who fell on that field. Their memorial day is a major holiday for all Armenians.

The spirit of tolerance forms the groundwork of the Armenian Church. It accepts the first three Ecumenical Councils of Nicea, Constantinople, and Ephesus, where the fundamental dogmas and principles of Christianity were declared and adopted by all churches. Its hierarchal organization consists of the Catholicos, the supreme head of the Armenian Church, who resides in the ancient city of Etchmiadzin, the Catholicate of Cilicia, the Patriarchates of Jerusalem and Constantinople, and various dioceses under the jurisdiction of the patriarchates and catholicates. The clergy of the Armenian Church are of two classes: the married clergy who are most often the parish priests, and the celibate or unmarried priests who are the doctors of the church and who are eligible to rise in the ranks of the hierarchy. The church believes in and stresses the faith that churches should be at liberty to differ on points of secondary importance. Her lofty motto for centuries has been:

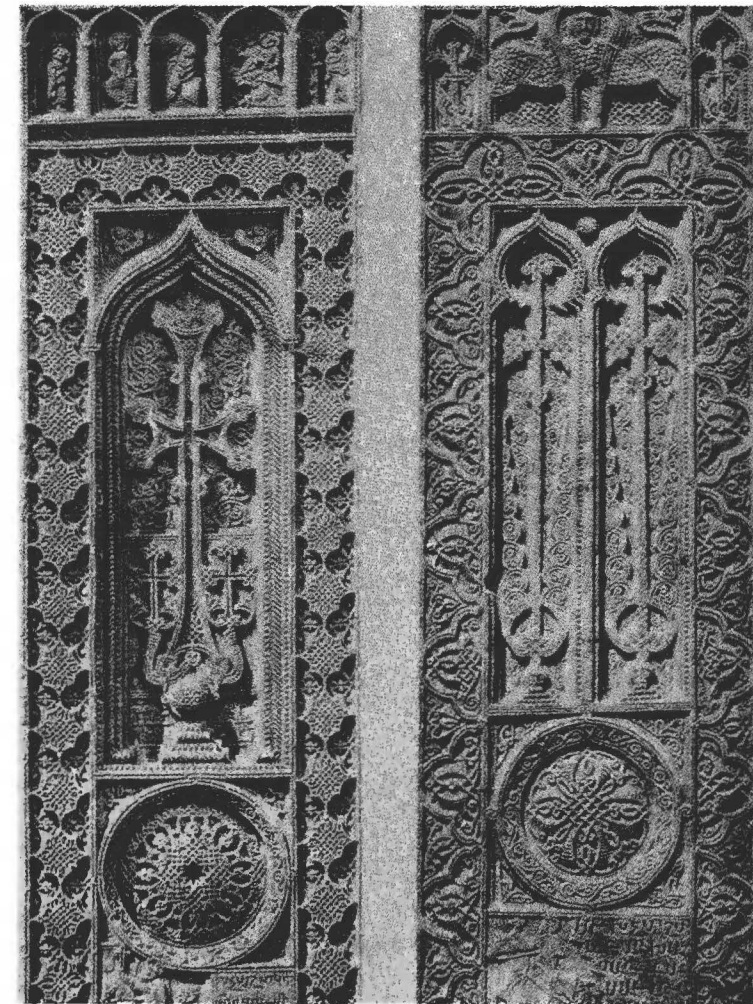
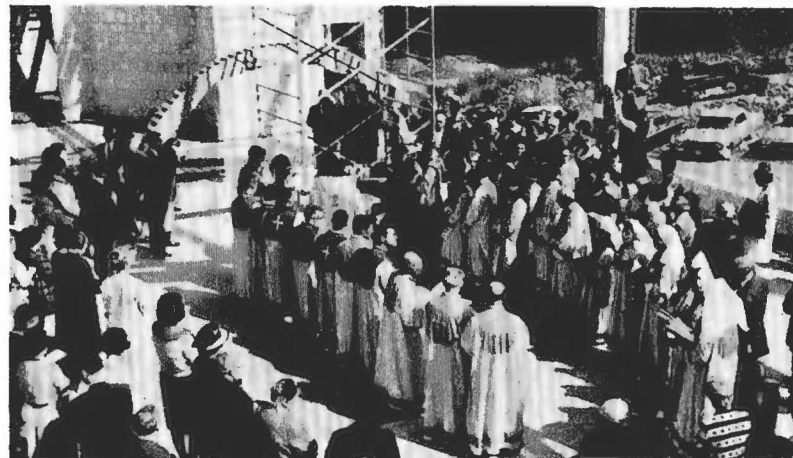
Unity in essentials
Liberty in doubtful matters
Charity in all things.

The Armenian Church practices seven sacraments. The Divine Liturgy celebrated in the churches today is substantially that of Caesarean St. Basil and the ancient language is still used as it was centuries ago. Christmas is celebrated on January 6 as it was in the original Church.

Cornerstone Ceremonies — Archbishop Sion officiating, September 28, 1965

GODFATHERS OF THE FOUNDATION STONES

*Sarkis Manoogian
Richard Maloumian
Michael Paretchianian
Vahan Alexanian
Hrant Antaramian
George Paroonagian
Ohannes B. Berbirian
Arthur Baldadian
John Hagopian
Hrant Parnagian
Ellwood Basmajian
Robert Damerjian
Aram Boornazian
Edward Yeretjian
Gregory Meranshian
Bruce Chakmakian*

KHACH'KARS ARE THE EARLIEST MONUMENTS, TYPICAL ARMENIAN WORKS, SOME OF WHICH MAY DATE IN THE FIFTH CENTURY.

Beginning in 1834, young Armenian students seeking higher education, pioneered the immigration of Armenians to the United States. But it was not until the eighties and the nineties that the stream of immigrants showed any noticeable proportions. This was because of the ever mounting oppression by the Turkish state upon the Armenian people and more especially by the massacres of 1895-96. Thousands of Armenians came to the New World searching for security and freedom.

The first Armenian Church in the New World was built in 1889 in Worcester, Mass., and was named The Armenian Church of Our Savior. In 1898, an encyclical of the Catholicos of all Armenians, Megerdich Khrimian Hairik, was solemnly read in the Armenian Church at Worcester and the American Diocese of the Armenian Church was established.

The Diocesan Office is located in New York and is presided over by a Primate, who is elected by the votes of clerical and lay representative of the parishes at the Diocesan Assembly, which meets annually. His election becomes official upon approval of the Catholicos of all Armenians at Holy Etchmiadzin. The North American Diocese is now engaged in building a \$2,500,000 Cathedral and Cultural Center Project, in Manhattan, on 34th and 35th Streets. In 1957, the Diocese of the Armenian Church of America became a member of the National Council of the Churches of Christ in America. The California Diocese joined the NCC membership in

the year of 1959.

A seminary, The St. Nerses Theological School, was established in 1962, in Evanston, Illinois.

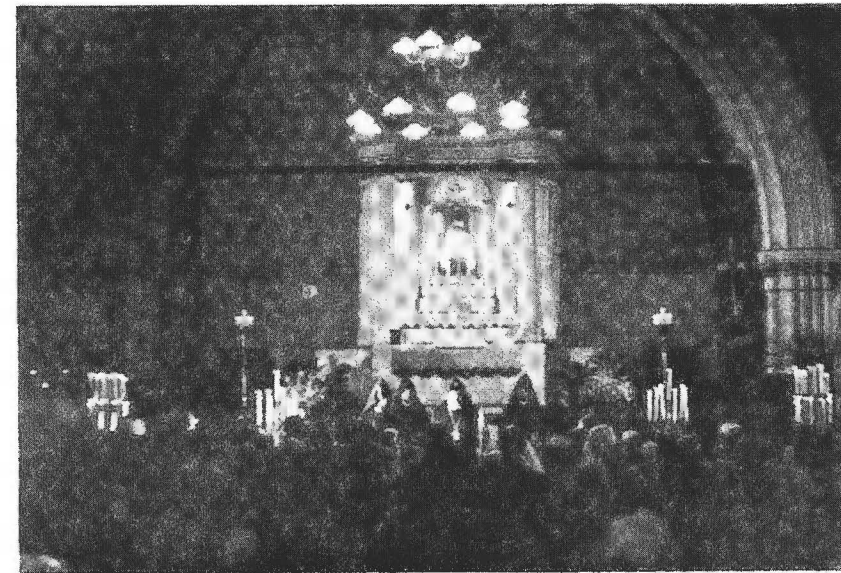
The Diocese has forty-three parishes in the United States and Canada, exclusive of those of California and South America which became separate dioceses in 1927 and 1938 respectively because of geographical locations. There are thirteen churches in the California Diocese.

The history of the Armenian Church has been written in the blood of its people who would rather perish than surrender their Christianity. Many nations have attempted relentlessly to overcome the thinking of our ancestors – but in vain. Our age-long Armenian heritage and culture, which have survived to our day due to the persistent and worshipful care of our forefathers, are a constant reminder that the strength of our faith will survive from now to eternity.

STAINED GLASS WINDOW AT THE ENTRANCE OF OUR CHURCH
CONVERSION OF KING TRDAT OF ARMENIA BY ST. GREGORY, THE ILLUMINATOR

Compliments of: Mr. & Mrs. Philip Kazanjian & Family

Visit of His Holiness Catholicos Vasken I,
North Philadelphia Church _ June 1960

Compliments of: Sunday School of the Holy Trinity Armenian Church - Cheltenham, Pennsylvania

HISTORY OF THE HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH OF NORTH PHILADELPHIA

THE ORIGIN AND THE BEGINNING

Around 1830 a young Vartabed studies in Philadelphia for more than a year and later became the Patriarch of the Armenian Monastery in Jerusalem. This clergyman was The Rt. Rev. Archbishop Haroutune Vehabedian. A small Armenian community began to form here about the late eighteen eighties, consisting of businessmen, physicians and other professional people. Mr. Hovsep Kevorkian, who is still living, came to Philadelphia in 1886. Later, several Armenians who had escaped the Turkish massacres of 1895-1896 settled in Philadelphia, and as the number of Armenians increased, it became necessary to organize a committee which would attend to the religious and other needs of the community. This committee also founded the Armenian Progressive Association which organized lecture meetings for the community every two weeks and lasted until 1930.

THE COMMUNITY AS AN ORGANIZED PARISH (United Community of St. Sahag & St. Mesrob Armenian Church)

By 1900, the Armenian community in Philadelphia numbered over one hundred persons, at which time the Rt. Rev. Bishop Hovsep Sarajian, the first Primate of the Armenian Church of North America, paid his first visit to Philadelphia and appointed the first Parish council with the following members: *Messrs. Hovhannes Ozanian, Chairman; Garabed Ozanian, Secretary; Mardiros Guloyan, Treasurer; Sahag Demirjian; Nazareth Donabedian, Advisors.*

In 1902, the Primate arranged that the Rev. Mashotz Vartabed Papazian should visit the newly organized Parish of Philadelphia and preside over the first membership assembly which duly elected the existing board as the Board of Trustees of the Parish. During 1902-1912 visiting priests per-

formed the Divine Liturgy on Sunday afternoons in the Protestant Episcopal Church at 5th and Buttonwood Streets where the Parish Council used one of the rooms for their meetings.

THE FIRST ARMENIAN CHURCH Broad and Pike Streets

By 1913, the number of the Armenians in Philadelphia had increased to warrant the buying of a small church located at the corner of Broad and Pike Streets. The Rev. Bedros Vartanian was appointed by the Primate as the permanent parish priest, who organized committees towards the purchase of the edifice, beside the regular and well attended church services every Sunday at the same Episcopal Church. The final decision to own a church came up at a general membership meeting in 1914 by the election of the first Church Building Committee which included *Messrs: Frank Nahigian, Aram Jerrahian, Hovhannes Tashjian, Mugurditch Juskalian, Nazareth Gumushguerdanian, Garabed Ozanian, Apet Chalikian and others.*

It was on March 21st, 1917 that the committee was able to buy the Church at Broad and Pike Streets for the sum of \$12,000.00. An additional sum of \$7,000.00 was spent to renovate and convert it into an Armenian styled church. The Church was consecrated on September 30, 1917, by the Rt. Rev. Bishop Moushegh Seropian with Mr. Hovhannes Temoyan as Godfather. The Church was named St. Sahag and St. Mesrob Armenian Apostolic Church. With new enthusiasm different committees were organized as follows:

Parish Council: *Rev. Bedros Vartanian, Pastor; Nazareth Gumushguerdanian; Frank Nahigian; Hovhannes Temoyan; Mardiros Guloyan; Aram Jerrahian; Garabed Ozanian; Hovhannes Tashjian; Yervant Segposian.*

Ladies Aid: *Mrs. Guloyan; Mary Paroonagian; Mrs. Mamourian; Mrs. Aramian; Makrouhi Tufenjian; Aghavney Zartarian; Anna Juskalian; Mrs. V. Nahigian.*

Choir: *Mrs. Guloyan (Leader); Mrs. V. Nahigian; Mrs. Yeghsa Boornazian; Mrs. H. Zartarian; Mrs. V. Temoyan.*

Deacons: *Mr. Hampartsoon Ohanian; Mr. Mugurdich Juskalian.*

The United community life of Greater Philadelphia, however, lasted not later than 1923 under the pastorate of Rev. Bedros Vartanian, after which the community was divided into two - North and West - by the agreement of the entire parishioners and by the approval of the Primate Archbishop Tirair Der Hovhannessian.

DIVISION OF THE COMMUNITIES-North & West (The Armenian Church at 6006 Walnut Street)

It has to be noted that by 1923 the community of Philadelphia had increased markedly as a result

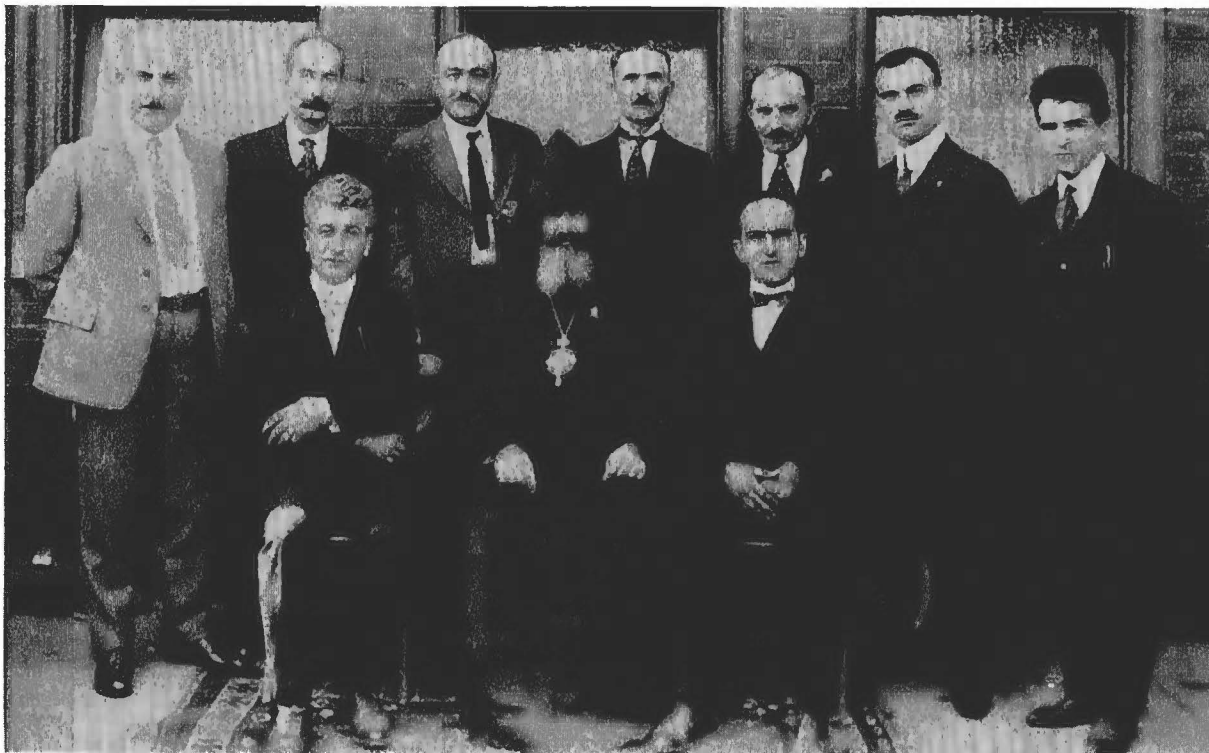
of the influx of Armenians who had fled from World War I. However, their settling in widely scattered areas of the city prevented them from attending church services regularly, and it soon became apparent that one church could not meet the needs of everyone. It was decided to have two parishes, one in North Philadelphia and one in West Philadelphia. In September 1923 at a general Parish Assembly it was brought up the question of selling the existing Armenian Church at Broad and Pike and to buy another one at a more convenient location. The Assembly, after lengthy considerations and discussions, decided to authorize the Parish Council to follow up with the decision.

After it was approved by the Primate Archbishop Tirair Der Hovhannessian, the Armenian Church at Broad and Pike Streets was sold for \$30,000.00 on October 4, 1923 resulting in quite a disheartening situation. During the interim period between the sale of the church and the newly acquired one (1923-1925), the North Philadelphia Armenians held their church services in the Episcopal Churches at 18th & Diamond and 12th & Diamond Streets, and the West Philadelphians held their's in St. George's Episcopal Church at 61st Street and Hazel Avenue. The Pastor at that time was the Rev. Yeghishe Kahana Kalchinjian who tried hard towards the purchase of the new church. It is worth noting that during these two years the Parish strengthened itself by organizing sub-committees for various activities in the spirit of unity. Thus in 1925 a general meeting was held at the Odd Fellows Fraternity Hall with over 650 members attending. Here a new group was elected as the Board of Trustees with the following members: *Frank Nahigian; Santour Santourian; Apet Chalikian; Vahan Berberian; Krikor Garabedian; Sahag Boornazian; Khachig Keshishian.*

Further, the Assembly recommended the following improvements: - To strengthen the Ladies Aid; To invite Mr. Krikor Suni, the musician, to come from Boston and organize the Philadelphia Church Choir; To have an Athletic Club under the direction of Mr. Onnig Garabedian; To organize a Musical Group under the guidance of Mr. Minas Maloumian; To form a dramatic group by Mr. Vahan Berberian; To publish a semi-monthly news letter of St. Sahag & St. Mesrob Community under the supervision of Dr. Vram Nedurian.

It was not until 1925 when the Philadelphia Armenian Church community suggested the purchase of 6006 Walnut Street Church for \$42,000.00. It was brought to the Parish Council's attention at that time - *Messrs. Aram Jerrahian, Dr. Vram Nedurian, Dr. Mugur Hagopian, Nazareth Gumushguerdanian, Hovhannes Tashjian, Apet Chalikian and Hovhannes Temoyan* - The Board of Trustees called upon a General Assembly in May 1925 to discuss the purchase of the New Church. The Pri-

FIRST PARISH COUNCIL

SITTING FROM LEFT: Frank Nahigian, Archbishop Tirair Der Hovhannessian, Primate, Aram Jerrahian
STANDING FROM LEFT: Hovhannes Tashjian, Mugurdich Juskalian, Nazareth Gumushguerdanian, Garabed Ozanian, Apet Chalikian, Osgan Derian, Mugurdich Miadzinian.

Նստած.—Չախէն աջ, Ֆրէնք Նահիկեան, Տ. Տիրայր Արքեպօ. Յովհաննիսեանց, Առաջնորդ, Արամ Ճէրրահեան, Ոսգի.—Չախէն աջ, Յովհաննէս Թաշեան, Մկրտիչ Ճոզալեան, Նաղարէթ Կիւմիւշկերտեան, Կարապետ Օզանեան, Յարեթ Չալրդեան, Օսկան Տէրեան, Մկրտիչ Միածինեան:

Compliments of: Mr. & Mrs. Delemak A. Basmajian

mate, Archbishop Tirair presided over the membership meeting. After some lengthy discussions the separation of the parish into two different sections was decided upon by secret ballot. The North Philadelphians were not in agreement of purchasing the 6006 Walnut Street church because of the very reason of distance. So they claimed the half of the money that they had received from the sale of the church (15,000.00) and started looking for a church in the North Philadelphia area. Thus the coexistence of two sister parishes in the city of Philadelphia was agreed upon and approved by the Diocese of New York. Since then the relationship of these parishes towards each other proved to be harmonious and in the spirit of brotherly love.

THE PARISH OF NORTH PHILADELPHIA
(St. Gregory The Illuminator Armenian Church at 16th and Oxford Streets)

After the separation of the Parishes was approved, the following committees were formed to reorganize the North Philadelphia Community:
Board of Trustees: Messrs. Apet Chalikian; Ardashes Hovsepian; Nazareth Gumushguedanian; - Hovhannes Tashjian; Krikor Garabedian; Garabed Ozanian; Tavid Damerjian.
Building Committee: Messrs. Apet Chalikian; Mugurditch Kazigian; Hrant Sarkissian; Alexan Alexanian; Manoug Paroonagian; Garabed Garabedian.

and Oxford Streets, around which more than 200 Armenian families were living in the limit of ten blocks. At that time the parish priest of North Philadelphia was the Rev. Nishan Kahana Papazian. The cost of the church was \$55,000.00 and an additional \$10,000.00 was spent renovating at the time of the lean years of the depression when the parishioners, along with the rest of the public experienced many difficulties. Devoted ladies like Mrs. Aghavney Hovsepian; Markarid Kazanjian; Markrid Essayan, together with the leaders of the parish led the campaign for collecting the money.

The Church was consecrated in the name of St. Gregory The Illuminator by the Primate, Archbishop Tirair Der Hovhannessian having as Godfather Mr. Frank Nahigian who donated \$1,000.00. Also Mr. Krikor Garabedian donated \$1,000.00 toward the mortgage. In 1931 the Rev. Bessag Kahana Sarkissian was invited from France to replace the parish priest Rev. Nishan Papazian. People became more enthused having the new church conveniently located. The choir under the direction of Mr. Minas Maloumian and Miss Aghavney Paroonagian improved. An Athletic Club by the name of St. Gregory's was formed to bring together the youth; the leaders were John Garabedian and Leon Hagopian. The Sunday School too enjoyed the capable leadership of Mrs. Aghavney Hovsepian, Markrid Kazanjian, Armenouhi Hagopian, Vartanoosh Azarian and Anahid Chalikian.

THE FIRST SUNDAY SCHOOL OF NORTH PHILADELPHIA CHURCH - ST. GREGORY THE ILLUMINATOR

Soon for a period of two years, they again borrowed the Episcopal churches in the area for Sunday services. On March 2nd, of 1927 the Building Committee was able to buy the church located at 16th

The Ladies Aid: Mrs. Aghavney Hovsepian, Chair-lady; Markrid Kazanjian, Secretary; Markrid Khachadorian, Treasurer; Zarmine Alexanian; Markrid Essayian; Mary Paroonagian.

PARISH USED THE EPISCOPAL CHURCH BETWEEN 1935-1940

At the time of the sad days of the history of the Armenian Diocese of North America in 1934, communities divided among themselves and after seven short years of reorganization the North Philadelphia community lost the church and was obliged to look for another one.

It is worth mentioning the fact that the ADL Club of Philadelphia helped the community in allowing the use of their own hall and kitchen facilities until the community purchased their own church on Marshall Street & Susquehanna Ave. in 1941.

HOLY TRINITY ARMENIAN CHURCH
(Cor. Marshall St. & Susquehanna Ave.)

During the period of 1934 to 1940 the community worshipped in different churches under the leadership of their pastor Rev. Arsen Torosian, Mr. Minas Maloumian and Miss Aghavney Paroonagian. The working committee who investigated the possibility for a new church was as follows Dr. Mugur Hagopian; Mr. David Damerjian; Mr. Paul Kazanjian; Mr. Hovhannes Tashjian; Mr. Aram Hovsepian; Mr. Garabed Ananian; Mr. Apet Chalikian; Mr. Bagdasar Mangasarian.

This church built in 1881 located on the S/W. Corner of Marshall Street and Susquehanna Ave. was bought by the North Philadelphia community in 1941, the cost of which amounted to \$40,000.00. The Church was consecrated in the name of the Holy Trinity on December 26-27, 1942 by the Primate, Archbishop Kerekin Hovsepian and with the assistance of Bishop Hovsep Garabedian,

CONSECRATION OF HOLY TRINITY CHURCH ON DECEMBER 27, 1942

Rev. Hovannès Kavookjian and Rev. Mergerditch Minassian. The Godfather of the newly consecrated church were Mr. & Mrs. Aram Attarian and their son Martin. North and West Philadelphia church choirs participated in the services led by Miss Aghavney Paroonagian, Mr. Minas Maloumian, Mr. David Damerjian, Bedros Piligian, Sam Alyanagian,

Hagop Cholakian and Parsegh Torosian assisted as deacons. Also were in the choir Misses Shoushanig Kavookjian, Anahid Chalikian and Araxie Chirkinian, organist. The Consecration Banquet took place on December 27, 1942 at the Church Hall. The Master of Ceremonies was Mr. Aram Jerrahian.

The following events occurred in the Holy Trinity Armenian Church chronologically:

1943 - The Consecration of the Marble Water fountain in the Church Hall donated by Mr. and Mrs. Ohannes Bebirian, and Ladies Aid of our Church.

1944 - The burning of the mortgage with a special Banquet presided over by the Primate, Archbishop Karekin Hovsepian.

1945 - The Diocesan Assembly was summoned at the Church Hall, His Grace Bishop Tiran Nersoyan, the Primate presiding.

Compliments of: Mr. & Mrs. Clement Kashkashian & Son

1946 - The Very Rev. Torkom Manoogian arrives in Philadelphia as Pastor of the community. He organizes the Parish and brings new enthusiasm especially in the youth organization and the church choir.

1948 - The first ordination into priesthood was performed by the Primate, Bishop Tiran Nersoyan who consecrated Deacon Antranig Ashjian a priest, who was renamed Rev. Arten

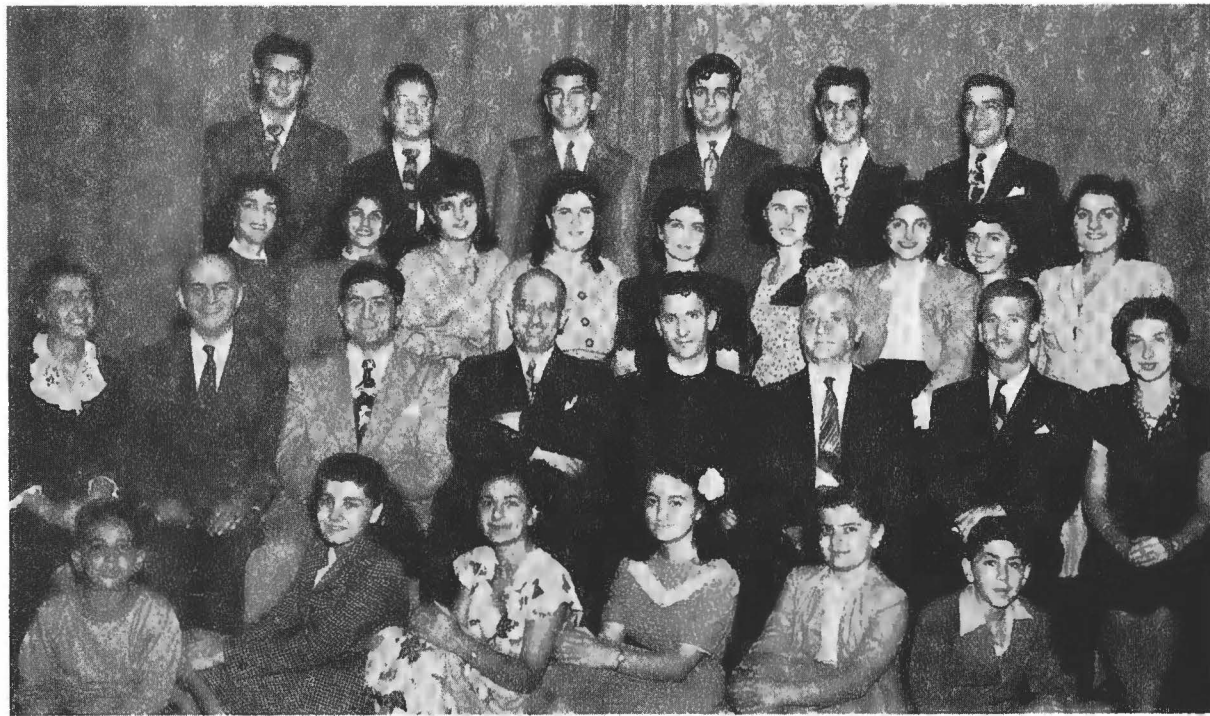
Kahana. 1950 - The Primate, Bishop Tiran Nersoyan consecrated Deacon Hrant Arakelian a priest, who received his new name, Der Levon Kahana.

- The Pastor, Very Rev. Torkom Manoogian organized Armenian Classes with the assistance of capable teachers.

Compliments of: Mr & Mrs. Karnig Thomassian & Family

FIRST FORMATION OF THE ACYOA CHAPTER - 1947

1946 - 53 - During his pastorate the Very Rev. Torkom Manoogian gave his full attention to the improvement of the Choir. He also organized a local Choral group named Torkomiantz Choral Group which performed on various occasions.

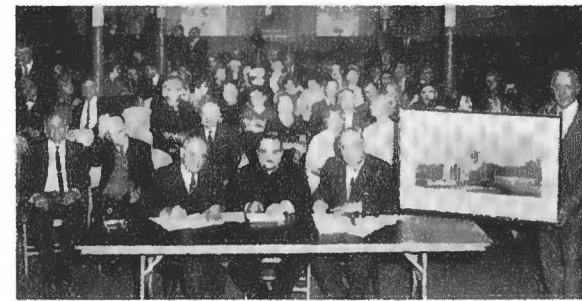
Compliments of: Mr. & Mrs. Antranig Jevardian & Sons (Andre Studio)

- 1951 - The Armenian Lot at Whitmarsh Cemetery was purchased by Very Rev. Torkom Manoogian for the use of the parishioners.
- 1952 - The Junior Choir of our church was organized by Miss Aghavney Paroonagian. The Sunday School too was improved under the direct attention of the Pastor.
- Rev. Arten Ashjian was invited to assume the pastoral responsibility in the North Philadelphia Parish. Rev. Ashjian worked diligently to keep the organizations work in harmony.
- 1953 - October 25th, the Choir celebrated its 25th Anniversary presided over by the Primate; Archbishop Tiran Nersoyan.
- 1954 - October 24th, the celebration of the 25th Anniversary of Archbishop Tiran Nersoyan's ordination into priesthood. Divine Liturgy performed by His Grace and Banquet followed at the church hall.
- 1957 - December 10th, Rev. Sarkis Kashikjian arrived in Philadelphia as the new Pastor of the North Philadelphia parish. Before he arrived the pastoral duties were assumed by Rev. Boghos Manoukian who encouraged the purchase of the 11 acre grounds in Cheltenham, Penna. Rev. Kashikjian worked diligently until February 1963 when he was appointed as pastor of the Bridgeport Armen-

ian Community.

- 1958 - The Diocesan Auxiliary Ladies committee was formed by the Primate, Archbishop Mampre Kalfayan.
- The Primate Archbishop Mampre Kalfayan ordained Mr. Minas Maloumian an archdeacon in appreciation of his untiring services to the North Philadelphia community.
- 1962 - Hagop Papazian and Shahab Minassian were ordained deacons by the Primate, His Grace, Archbishop Sion Manoogian.
- 1963 - February 20th The present Pastor of our church, the Very Rev. Zaven Arzoumanian arrived in Philadelphia from London, England, where he had completed his three years on theological training at the University of London.
- 1964 - December 1st the church located on Marshall Street and Susquehanna Avenue burned to the ground by an arsonist. As a result of this the community faced unexpected difficulties and hardship. On the other hand, immediate attention was given to the building of the new church under the guidance of the pastor and Mr. Sooren Paretchianian, Chairman of the Building Committee. The legal advices concerning the burning of the church and the insurances were handled capably by our church attorney Mr. Jack C. Goushian.

THE NEW CHURCH
(Cheltenham, Penna.)

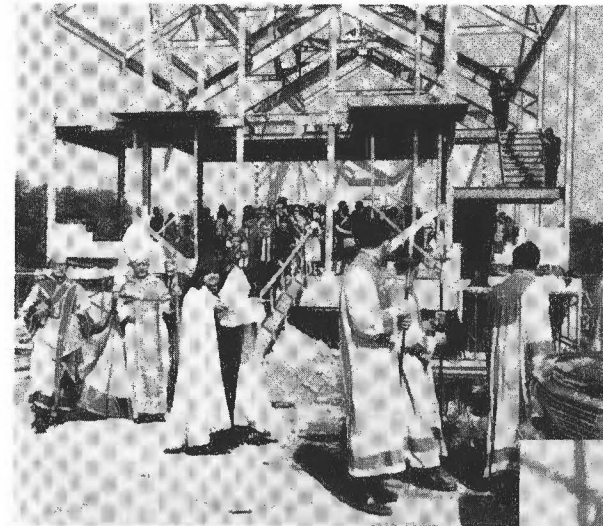
- 1964 - 66 - The community life was centralized at the Odd Fellows Orphanage on Ogontz Avenue for almost two years where we conducted Church Services, Sunday School Classes and committee meetings. Our church deacon Mr. Minas Maloumian became instrumental in approaching the Odd Fellows who very generously opened their doors and helped us to organize ourselves.
- 1965 - January 31st The Groundbreaking of the new Church site took place by the approval of the Primate Archbishop Sion Manoogian who sent his Vicar General, the Very Rev. Yeghishe Gizirian to preside over the services and the Banquet.

- 1965 - 66 - Pastor, Parish Council and Building Committee worked diligently towards the completion of the new edifice, cultural hall and Sunday School classes. The architectural guidance and support were donated by the Kuljian Corporation and Mr. Harry Kuljian himself.
- 1965 - September 26th the Cornerstone and the foundation stones were consecrated and blessed by the Primate Archbishop Sion Manoogian who also presided over the Banquet.
- 1966 - September 18th the newly built Armenian Church of North Philadelphia was consecrated by the Newly elected Primate Bishop Torkom Manoogian who presided over the con-

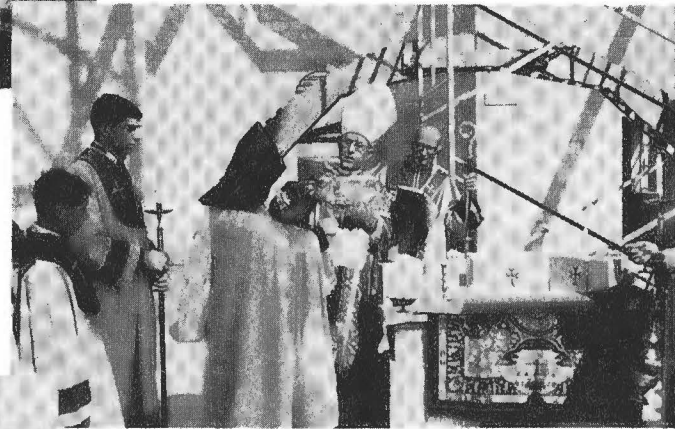
Compliments of: Mr. Stephen Philiposian - Radnor, Pennsylvania

secreation Banquet on the same evening.
1967 – On April 13th, our Pastor Very Rev. Zaven Arzoumanian received the Degree of Dzayrakooyn Vartabed by His Grace Bishop Torkom Manoogian, the Primate. The Primate also consecrated the newly built Marble Baptismal

Font, as a memorial donation by Mr. & Mrs. Sarkis Baldadian.
 – May 2 & 3 Recital by Gohar Gasparian, famed soprano from Armenia took place at Town Hall. A Banquet was tendered in her honour on May 3rd in our Church Auditorium.

Laying of the Cornerstone

and Foundations

of the Church

September 26, 1965

Compliments of: Mr. & Mrs. Sarkis Manoogian

EVENTS OF SPECIAL SIGNIFICANCE

THE GRACEFUL VISIT OF HIS HOLINESS CATHOLICOS VAZKEN I

His Holiness Catholicos Vazken I of All Armenians gave his first and historical visit to the Armenian community in Philadelphia in June 1960. His Holiness was welcomed in exceptional warmth and enthusiasm by the entire community. His Holiness prayed and gave his blessings in the Holy Trinity Armenian Church and presided over the Banquet at the church hall.

REORGANIZATION OF THE PARISH

The years following 1960 proved to be the period of reorganizing the Parish of North Philadelphia with a special attention towards the purchase of a new lot for our future church and community buildings. The Pastor, then, the Rev. Sarkis Kashikjian, together with the devoted long time Parish Council Chairman, Mr. Sarkis Manoogian, led the Parish activities and organized a strong Building Committee chaired by Mr. Vartan Javian, and assisted by Mr. Garabed Injaian, Dr. Hrant Marcarian and others, who paved the way for further financial and structural possibilities for the new church.

It was in 1963 when the new Pastor the Very Rev. Zaven Dz. V. Arzoumanian arrived in Philadelphia and witnessed the re-awakening of the community with a stronger cooperation of the members, and the Board of Trustees at that time were as follows: Mr. Sarkis Manoogian, Chairman; Mr. Dajad Bedian; Mr. Ara Paroonagian; Mr. Bedros Semerjian; Mr. Karnig Thomassian; Mr. Avedis Boornazian; Mr. Sarkis Baldadian; Mr. Arsen Hanamirian; Mr. Jack Basmajian; Mr. Vartan Parnagian; Mr. Harry Mirijanian.

Some of the other members participated in the Building committee were: Mr. Vartan Javian, Chairman; Dr. Hrant Marcarian; Mr. Sooren Paretchanian; Miss Acabe Boornazian; Mr. John Samelian; Architect; Mr. Sarkis Manoogian; Mr. Avedis Boornazian; Mr. Karnig Thomassian; Mr. Berj Yeretjian; Mr. Charles Antaramian; Mr. Harry Mirijanian; Mr. Arsen Kashkashian; Mr. Arsen Hanamirian; Mr. Vartan Parnagian; Attorney Jack C. Goushian; Mr. Delemak Basmajian, and others. After six years from the purchase of the 11½ acres of the church property in Cheltenham Township soon after the burning of the old Church, the new edifice and the adjacent Hall were ready for construction. Our community is deeply indebted to the initiative and the support of the famous Kuljian Corporation of Philadelphia and especially to Mr. Harry Kuljian himself, and to his architect Mr. John Samelian.

THE ODD FELLOWS ORPHANAGE

Our community is very much indebted to the executive members of the Philadelphia Chapter of

the Odd Fellows Orphanage of Pennsylvania, who generously permitted us the use of their large and beautiful house on 6421 Ogontz Avenue in Philadelphia, with the adjacent Chapel for our Sunday Services, classes and weekday meetings. We have always considered them as the "Good Samaritans" of our days whom we came across immediately after the tragic fire and the complete loss of our church. At this time of hardship, however, the Very Rev. Zaven Arzoumanian, Pastor, Parish Council and Building Committee, headed by Mr. Sarkis Manoogian and Mr. Sooren Paretchanian with the full cooperation of the entire executives tried their utmost to hasten the construction works which successfully ended in the Summer of 1966.

FORTY YEARS' SERVICE

It is the desire of the Committee of this Book to mention the following names in appreciation to their forty years service to the North Philadelphia Armenian Church, who are continuously serving to this day.

Deacon Minas Maloumian, who since 1927 has served as choir member, choir leader and as an arch-deacon in the North Philadelphia Holy Trinity Church, especially during the years of hardship. Deacon Maloumian has received the ranks of "Tbir" and "Ouragir" by the late Archbishop Leon Tourian. Later in 1958, the late Archbishop Mampre Kalfaian has ordained Mr. Maloumian an Arch-deacon, who continues to volunteer his services in his new church.

Miss Aghavney Paroonagian, who since 1927 has devoted her time and her talents towards the Christian education of our children. Miss Paroonagian has served in our Church in the capacity of a choir member, choir leader, and now continues to assume the important position of the Superintendent of our Church Sunday School.

Mrs. Aghavney Hovsepian, who since 1927 has devoted her christian zeal and efforts in founding the Ladies' Aid Society of our Church. She has also taught the Armenian language to all our young people, and has helped the Sunday School classes. Mrs. Hovsepian, though retired in the Emerson Armenian Home, but still a very strong Christian in her heart speaks and writes to keep others in their Christian faith.

With due respect to all our devoted members it will be our task not to forget our oldest members of the Parish who so strongly and faithfully attached themselves to their Church even as of today. These representatives, namely, Mrs. Yeghsa Boornazian, Mrs. Anna Kazigian, Mrs. Nectar Paroonagian, Mr. Mugurdich Kazigian, Mr. Aram Hovsepian, Mr. Garabed Ananian, has been with us for a long time, and are still among us, and we pray that they will pray for us and with us for another decades to inspire the younger generation around them.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ԻՆՅ ՔԱՂՈՒԹԻ

Ա. ԾԱԳՈՒՄ ԵՒ ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐ.—

1850-ական թուականներէն ուսանելու նպատակաւ Ֆիլատելֆիա եկած են կարգ մը հայ անհատներ: Իսկ 1886-ին որոշ կերպով գիտենք թէ Պրն. Յովհաննէս Գէորգեան Ֆիլատելֆիա եկած է եւ բնակութիւն հաստատած հոն: 1895-ին ջարդերու հետեւանքով որոշ թիւով հայեր գաղթած են Միացեալ Նահանգներ եւ Ֆիլատելֆիա ուր հետզհետէ հայկական դպրոց մը սկսած է կազմուիլ: Առաջին կազմակերպեալ միութիւնը կրած է «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ» անունը նպատակ ունենալով լսարանական դրութեամբ խորհրդակցութիւններ կատարելու ազգային-մշակութային հարցերու շուրջ: Սոյն միութիւնը լուծուեցաւ 1930 թուին:

Բ.—ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ԿԱԶՄԱՌՈՒՄԸ.—
(Միացեալ եւսայնք — Ս. Սահակ-Ս. Մեսրոպ Հայց. Եկեղեցի)

Ֆիլատելֆիոյ հայ եկեղեցական համայնքը իրաւապէս գոյացաւ 1900 թուին Ամերիկահայոց անդրանիկ Առաջնորդ Գեր. Տ. Յովսէփ Եպս. Սարաճեանի այցելութեամբ, որ նշանակովի կազմեց համայնքի առաջին Հոգաբարձական կազմը հետեւեալ ձևով.—

Պրնք. Յովհաննէս Օզանեան, Ատեմապետ Կարապետ Օզանեան, Ատեմապետ Մարտիրոս Կիւլոյեան, Գամապաի Սահակ Տէմիրճեան, Նաղարէթ Տօնապետեան,

Խորհրդակցանք
Իսկ 1902 թուին նոյն Առաջնորդ Սրբազանի կարգադրութեամբ գաղութս այցելեց Հոգ. Տ. Մաշթոց Վրդ. Փափաղեան որ նախագահելով օրուան Ծխական Ընդհանուր Ժողովին գաղտնի քուէարկութեամբ վերոյիշեալ կազմը ընտրել տուաւ որպէս Ֆիլատելֆիահայ գաղութի հոգաբարձական անդրանիկ կազմը:

1902-էն 1912, թէեւ Ֆիլատելֆիոյ համայնքը կազմակերպուած, սակայն տակաւին մը նայուն հովիւ մը չունէր եւ ատեն ատեն այցելու եկեղեցականներ հոգեւոր մխիթարութիւն կը ջամբէին հաւատացեալներուն: Յարմար նկատուած էր պարբերաբար այս արարողութիւնները կատարել ճիշդ ու պըթընուտի եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ եւ յարակից ժողովարարահին մէջ:

Առաջին Սեփական Եկեղեցին
(Պրոտ եւ Փայք փողոցներուն վրայ)

Ֆիլատելֆիոյ համայնքի առաջին հոգեւոր հովիւը Արթ. Տ. Պետրոս Քհնյ. Վարդանեան քաղաքս կը ժամանէր 1912-ին եւ լրջօրէն կը լծուէր կազմակերպչական աշխատանքի շուտով կարենալ ձեռք ձգելու համար սեփական եկեղեցի մը: Եպիսկոպոսական նոյն եկեղեցւոյ մէջ այլեւս ամէն Կիրակի Ս. Պատարագ կը մատուցուէր կազմակերպուած Դպրաց Դասով եւ սարկաւազներով: 1914-ին Ծխական Ընդհ. Ժողովի մը մէջ առաջարկ կը բերուի սեփական եկեղեցի մը ունենալու կարիքը, որուն համար յատուկ յանձնարումը մը կը կազմուի հետեւեալ անձերէն. (Տես նկար թիւ 1)

Սոյն անդրանիկ եկեղեցւոյնց յանձնարումըրը երկար աշխատանքէ ետք, Մարտ 21, 1917-ին կրցաւ ձեռք ձգել Պրոտ եւ Փայք փողոցներու վրայ դանուղ եկեղեցին 12,000.00 տոլարի արժողութեամբ որուն վրայ 7,000.00 տոլար եւս ծախսելով դայն վերածեցին հայկական եկեղեցիի: 1917 Մարտ 30-ին Ֆիլատելֆիոյ առաջին հայ եկեղեցին կ'օծուէր ձեռամբ Գեր. Տ. Մուշեղ Եպս. Սերոբեանի եւ կնքահայրութեամբ Յովհաննէս Մ. Թէմոյեանի, անուանուելով Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Հայց. եկեղեցի, համայնքին պատճառելով աննախընթաց ուրախութիւն: Եկեղեցւոյ կալուածքը, պաշտամունքի վայրերէն դատ, օժտուած էր նաեւ սրահի, խորհրդարանի եւ ժողովարաններու յարմարութիւններով: Եկեղեցւոյն հոգաբարձական եւ յարակից կազմակերպութիւններու վարչութիւնները շուտով օժտուեցան նոր ուժերով ու համանքային կեանքը մտաւ իր բնականոն հունին մէջ: Օրուան հոգաբարձութեան անդամներն էին.—

Արթ. Տ. Պետրոս Քհնյ. Վարդանեան, Հովիւ. Նաղարէթ Կիւմիւղէրտանեան, Յրէնք Նահիկեան, Յովհաննէս Թէմոյեան, Մարտիրոս Կիւլոյեան, Արամ ձէրրահեան, Կարապետ Օզանեան, Յովհաննէս Թաչճեան, Երուանդ Սեղբոսեան:

Իսկ Տիկնանց Միութեան ժրջան անդամուհիներն էին.— Տիկ. Կիւլոյեան, Տիկ. Մերի Բարունակեան, Տիկ. Մամուրեան, Արամեան, Մաքրուհի Թիւֆէնճեան, Աղանի Զարդարեան, Աննա Ճաղալեան, Տիկ. Նահիկեան:

Դպրաց Դասը — ղեկավարութեամբ Տիկ. Կիւլոյեանի կը բաղկանար Տիկնք. Վ. Նահիկեանէ, Ե. Պուռնազեանէ, Հ. Զարդարեանէ, եւ Վ. Թէմոյեանէ:
Սարկաւազներն էին.— Պրնք. Համբարձում Օհանեան, Մկրտիչ Ճաղալեան:

Ֆիլատելֆիոյ հայ համայնքի միացեալ այս գեղեցիկ վիճակը տեւեց մինչեւ 1923 հոգեւոր հովուութեամբ Տ. Պետրոս Քհնյ. Վարդանեանի, որմէ ետք հայ համայնքի բնակչութեան ցըրուածութեան հետեւանքով համայնքը, Առաջնորդարանի հաւանութեամբ, բաժնուեցաւ — Նորթ եւ Ուէսթ Ֆիլատելֆիոյ համայնքներու:

Գ.— ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒ ԲԱԺԱՆՈՒՄ
ՆՈՐԹԻ ԵՒ ՈՒՎՍԻՒՄԻՆ
(6006 Ուլնըք փողոցի Հայոց Եկեղեցին)

Ֆիլատելֆիոյ քաղաքի տարածուն վիճակը եւ հայ հասարակութեան բնակչութեան ցըրուածութիւնը պատճառ կը դառնար որ շատեր զրկուէին Կիրակնօեայ պաշտամունքէ: Այս պարագան մտահոգութիւն դառնալով օգտակար տեսնուեցաւ եկեղեցիին տեղը փոխել: 1923 Սեպտեմբեր ամսուն Ծխական Ընդհանուր Ժողովի օրակարգի կարեւոր հարց եղաւ Պրոտ եւ Բայքի Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ եկեղեցւոյ շէնքին վաճառումը եւ նորի մը գնումը: Լուրջ խորհրդակցութենէ ետք կ'որոշուի ընթացք տալ առաջարկին եւ արտօնել օրուան հոգաբարձութիւնը որ ծախէ համայնքին սեփականութիւնը եղող եկեղեցւոյ շէնքը եւ նոր մը գնէ աւելի յարմար վայրի մը մէջ: Հոգաբարձութիւնը այս պարագան կը հաղորդէ Ալդ. Առաջնորդարան եւ կը ստանայ Առաջնորդ Գեր. Տ. Արքեպս. Տ. Յովհաննիսեանցի վաւերացումը: Եկեղեցին կը ծախուի 30,000.00 տոլարի Հոկտեմբեր 4, 1923-ին, եւ գաղութը կրկին անդամ կը մատնուի թափառական վիճակի:

Քաղաքիս հայ բնակչութիւնը հետզհետէ կը կեդրոնանար կամ հիւսիսային Ֆիլատելֆիոյ եւ կամ քաղաքի արեւմտեան մասին մէջ սահմանագիծ ունենալով Սքուլթիլ դետը, որով ստիպուած կըլլային դարձեալ դիմելու Եպիսկոպոսական եկեղեցիներ Կիրակնօրեայ պաշտամունքի համար: Նորթ Ֆիլատելֆիոյ հայութեան համար Կիրակի մը պաշտամուք կ'ունենար 18րդ Տայմընտի եւ կամ 12րդ եւ Տայմընտի Եպիսկոպոսական եկեղեցիներուն մէջ. եւ Կիրակի մըն ալ Ուէսթ Ֆիլատելֆիոյ

հայոց համար 61րդ եւ Հէյլըլ Էլընուի Եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ մէջ: Օրուան հոգեւոր Հովիւն էր Արթ. Տ. Եղիշէ Քհնյ. Գալչնճեան, որուն առաջնորդութեամբ եկեղեցւոյ գնման նոր յանձնարումըրը գործի լծուած էր գտնելու համար սեփական եկեղեցի մը որ կարենար գոհացնել թէ Ուէսթի եւ թէ Նորթի ժողովուրդը:

Այստեղ չի մոռնանք յիշատակել որ 1925-ին Ատ Ֆէլոգ Պարզերնիթի հօլին մէջ, 650 անդամներու ներկայութեամբ կայացած ընդհանուր ժողովը ընտրեց նոր հոգաբարձական կազմ մը եւ որոշեց ներքնապէս կազմակերպուիլ երկու շրջաններուն մէջ ալ միշտ միասնակցութեամբ եւ իրարու զօրավիշ կանգնելով: Նոր հոգաբարձական կազմն էր հետեւեալը.—

Յրէնք Նահիկեան, Սանթր Սանթրեան, Յարթ Չալդեան, Վահան Պէրպէրեան, Գրիգոր Կարապետեան, Սահակ Պուռնապեան եւ Պաշիկ Քէշիշեան:

Հոգաբարձութիւնը այդ տարուան համար հետեւեալ որոշումները տուած է եւ հսկած անոնց գործադրութեանը վրայ.—

Տիկնանց Օժանդակ Միութիւնը զօրացնել.

Հրաւիրել Պոստոնէն երգահան Պրն. Գրիգոր Սիւնին դպրաց դասը կազմակերպելու համար.

Մարմնամարդական Ակումբ ունենալ ղեկավարութեամբ Պրն. Օննիկ Կարապետեանի.

Երաժշտական Ակումբ Պրն. Մինաս Մալումեանի ղեկավարութեամբ.

Դերասանական Ակումբ Պրն. Վահան Պէրպէրեանէ առաջնորդութեամբ.

Ս. Սահակ Ս. Մեսրոպ կիսամսեայ պաշտօնաթերթ տեսչութեամբ Տօքթ. Վոսա Նէտիւրեանի:

1925-ի սկիզբները յարմար տեսնուեցաւ 6006 Ուլնըք փողոցի եկեղեցին ծախու առնել եւ դայն վերածել աղօթավայրի: Այս առաջարկը բերուեցաւ օրուան հոգաբարձութեան Պրնք. Արամ ձէրրահեան, Տքթ. Վոսա Նետիւրեան, Տքթ. Մըլըր Յակոբեան, Նա-

ղարկէթ Կիւմրիւնէրտանեան, Յովհաննէս Թաշ-
ճրեան, Յարեթ Չալըզեան եւ Յովհաննէս
Թէմոյեան: Հոգաբարձութիւնը հրաւիրեց
Ծխական Ընդհ. Ժողով 1925ի Մայիսին, որուն
կը նախագահէր անձամբ Ամերիկահայոց Առաջ.
Գեր. Տ. Տիրայր Արքեպիսկոպոս: Նկատելով
որ նոր եկեղեցւոյ համար ընտրուած վայրը
Ուէսդ Ֆիլատելֆիոյ մէջ էր եւ հետեւաբար
բոլորովին հեռու Նորթի շրջանը բնակող
համայնքի անդամներուն համար, այս վերջին-
ները բացարձակապէս մերժեցին 6006 Ուոլնրթ
փողոցի շէնքը գնել որպէս եկեղեցի ընդհանուր
Ֆիլատելֆիոյ հայութեան համար, արդարօրէն
առարկելով որ իրենց համար աւելի գոնաբար-
թեան պիտի յարուցուի տեղւոյն հետաւորու-
թեան պատճառաւ: Ժողովականներ չկրցան
համաձայնիլ եւ ի վերջոյ բաժանումի պաշա-
փարներ յայտնուեցան եւ Նորթ Ֆիլատելֆիա-
ցիք պահանջեցին ծախուած եկեղեցւոյ 30,000
տոլարին կէսը (15,000.00) որպէս իրենց բա-
ժինը որպէսզի կարենան իրենց սահմաններուն
մէջ եկեղեցի մը կառուցանել: Գաղտնի քուէ-
արկութեամբ որոշուեցաւ զաղութիւն երկուքի
բաժանումը: Որոշումը պաշտօնապէս հաղոր-
դուեցաւ Առաջնորդարանի թեմական Խոր-
հուրդին որ իր կարգին վաւերացուց երկու
քոյր եկեղեցիներու զայսպիսութիւնը նոյն քա-
ղաքին մէջ: Պարտինք այստեղ չեղտել որ
բաժանումը պարզ ծխական եւ վարչական
նկարագիր ունէր, հաշտարար ողիով եւ հաս-
կացողութեամբ: Երկուքին յարաբերութիւնը
միշտ եղաւ եղբայրական եւ սիրալիր, քանի որ
եկուքն ալ նոյն հայրապետահաստատ Առաջ-
նորդարանի հաւատարիմ համայնքները մնացին
միշտ, առանձնապէս ենթակայ Ամերիկահայ
Առաջնորդարանի:

Բաժանումէն անմիջապէս ետք Նորթ Ֆիլա-
տելֆիոյ համայնքը, վաւերացուած որպէս ա-
ռանձին ծուխ, կաղմեց հետեւեալ առաջին
վարչութիւնը.—

- Հոգաբարձական կազմ
- Յարեթ Չալըզեան
 - Արտաշէս Յովսէփեան
 - Յովհաննէս Թաշճեան
 - Նաղարէթ Կիւմրիւնէրտանեան
 - Գրիգոր Կարապետեան
 - Կարապետ Օղանեան
 - Դաւիթ Տէմիրճեան

- Շինութեան Յանձնարար
- Յարեթ Չալըզեան
 - Մկրտիչ Ղազիկեան
 - Հրանդ Սարգիսեան
 - Ալեքսան Ալեքսանեան
 - Մանուկ Բարունակեան
 - Կարապետ Կարապետեան

Դ.—ՆՈՐԹ ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ՀԱՄԱՅՆՔ
(Առանձին)
(16րդ եւ Օֆսֆըրտ Ս. Գրիգոր
Լուսաւորիչ եկեղեցի)

Նորթ Ֆիլատելֆիոյ համայնքը մէկէ աւելի
տարիներ կրկին գործածեցին 18րդ եւ Տայ-
մընտի եպիսկոպոսական եկեղեցին, մինչեւ որ
1927 Մարտ 2ին կարողացան գնել 16րդ եւ
Օքսֆըրտ եկեղեցին, որուն շուրջ 10 փողոց
ներու մէջ 200է աւելի հայ բնտանիքներ կը
բնակէին: Օրուան հովիւն էր Արթ. Տ. Նշան
Քհնյ. Փափաղեան, իսկ զնման յանձնարարութիւն
անդամները Պրնք. Կիւմրիւնէրտանեան, Յովհ.
Թաշճեան, Յարեթ Չալըզեան, Արտաշէս Յով-
սէփեան, Գարեգին Միրանչահեան, եւ Պրն.
Հասազորճեան: Եկեղեցւոյ համար վճարուեցաւ
55,000.00 տոլար որուն վրայ 10,000.00 տոլար
եւս ծախսուեցաւ հայկական եկեղեցիի վերա-
ծելու համար: Եկեղեցին նորոգութեան աշխա-
տանքներուն շատ մը աղագայիններ կը մասնակ-
ցին իրենց ձեռքերով: Եկեղեցի պարտաճանաչ-
ներու վճարումը բաւական մտահոգիչ խնդիր
մը կը դառնայ տիփրէշընի շրջանին վրայ
հասնելովը, սակայն կը լուծուի դարձեալ անձ-
նուէր տիկիններու Աղաւնի Յովսէփեան,
Մարգրիտ Գաղանճեան, Մարգրիտ Եսայեան,
զիմումներուն եւ ջանքերուն շնորհիւ:

Եկեղեցին կ'օժուի յանուն Ս. Գրիգոր Լու-
սաւորիչի, ձեռամբ Առաջնորդ Տ. Տիրայր
Արքեպս. Տ. Յովհաննիսեանցի: Այս ուրախ
առիթով Տիրայր Գրիգոր Կարապետեան 1,000
տոլար կը նուիրէ, իսկ Տիրայր Ֆրէնք Նահիկեան
1,000 տոլարի նուէրով կ'նքահայր կը նշանակ-
ուի: Տիկինանց Միութեան Ատենապետուհի Տիկ
Աղաւնի Յովսէփեանի ջանքերով բաւական
գումարներ կը գոյանան: 1931-ին Տ. Նշան
Քհնյ. Փափաղեանի տեղ հովիւ կը կարգուի
Ֆրանսայէն Տ. Պսակ Քհնյ. Սարգիսեան:

Նորած եկեղեցւոյ շուրջ համայնքը կը սկսի
վերակազմուիլ: Դպրաց եւ սարկաւաղաց դասը
գլխավորութեամբ Պրն. Մինաս Մալումեանի եւ
Օրդ. Աղաւնի Բարունակեանի մասնաւոր փաշ
կուտայ պաշտամունքներուն: Ս. Գրիգոր Լու-
սաւորիչ եկեղեցւոյ անունով կը կազմուի
Սէյնթ Կրեկըրիզ Աթլեթիք Գլըպ — երիտա-
սարգաց կազմակերպութիւնը, որուն վարիչ-
ները ճան Կարապետեան եւ Լեւոն Յակոբեան,
իսկ յանձնարարութիւնը անդամները Յարեթ Չալըզ-
եան, Սանթուր Սանթուրեան, Գրիգոր Կարա-
պետեան, կը ջանային երիտասարդութիւնը
համախմբել:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին ունէր նաեւ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՅՈՅ, որուն ուսուցչուհիներն
էին Տիկ. Աղաւնի Յովսէփեան, Մարգրիտ Գա-
ղանճեան, Արմենուհի Յակոբեան, Վարդանոյշ
Աղարեան եւ Օրդ. Անահիտ Չալըզեան: (Տես
Յար Բիւ 3):

Եկեղեցին ունէր նաեւ նուիրեալ ՏԻԿՆԱՆՅ
ՄԻՈՒԹԻՒՆ մը կազմուած 1927-ին, հեւեալ
կազմով.—

- Տիկ. Աղաւնի Յովսէփեան, Ատենապետուհի
- Մարգրիտ Գաղանճեան, Ատենապետուհի
- Մարգրիտ Խաչատուրեան, Գանձապահ
- Չարմինէ Ալեքսանեան
- Տիրուհի Մազպուլեան
- Մարգրիտ Եսայեան
- Մէլի Բարունակեան
- Տիկ. Սանթուրեան

1934-ի տխուր դէպքերու շրջանին, երբ Ամե-
րիկահայ Թեմը սկսաւ պառակտուիլ, էջմիած-
նական հայրապետահաստատ հաւատարիմ հա-
մայնքը կորսնցուց իր այս սեփական եկեղեցին
եւս եւ հաղիւ եօթը տարի համախմբուած,
դարձեալ հոս հոն Ամերիկեան եկեղեցիներու մէջ
կատարեց իր պաշտամունքը առաջնորդութեամբ
օրուան կորովի հոգեւոր հովիւ Տ. Արսէն
Քհնյ. Թորոսեանի եւ ապա Տէր Յովհաննէս
Քհնյ. Գալուքեանի: Համայնքը պարբերաբար
գործածեց Պրոտ եւ Սաութի, 12րդ եւ Տայ-
մընտի, 5րդ եւ Պրթնուտի եւ 12րդ Սըսգու-
հաննայի Ամերիկեան եկեղեցիները 1934-էն
մինչեւ 1940: Կ'արժէ մասնաւորաբար յիշել
հայասէր Տքթ. Մ. Հարզը, Պրոտ եւ Սաութի
եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ հովիւը որ երկկցս
Ս. էջմիածին այցելած էր եւ սիրով երկու
տարի մեզի տրամադրած էր եկեղեցին Կիրակ-

նօրեայ պաշտամունքի համար: Այս շրջանի
հոգեւոր հովիւն էր Արթ. Տ. Արսէն Քհնյ. Թո-
րոսեան, եւ դպրաց դասու զեկալարներն էին
Պրն. Մինաս Մալումեան եւ Օրդ. Աղաւնի Բա-
րունակեան. իսկ սարկաւաղութիւնը կ'ընէր
Պրն. Գրիգոր Օհանեան: 1934-1938 շրջանի
հոգաբարձական կազմն էր հետեւեալը.—

- Տքթ. Մըլըր Յակոբեան, Ա.պետ
- Դաւիթ Տէմիրճեան, Գանձապահ
- Փօլ Գաղանճեան
- Յովհաննէս Թաշճեան
- Արամ Յովսէփեան
- Կարապետ Անանեան
- Յարեթ Չալըզեան
- Պաղտասար Մանկասարեան

Այստեղ հարկ է գոհունակութեամբ արձանա-
գըրել Ռամկ. Աղատ. Կուսակցութեան Ֆիլա-
տելֆիոյ ահումբի ցուցարեքած օժանդակու-
թիւնը երբ 1936-1940 տարիներուն Եկեղեցւոյս
հոգաբարձութեան տրամադրեցին ահումբի զոյգ
սրահները ծխական եւ համայնքային ժողովնե-
րու, ինչպէս նաեւ ճաշկերոյթներու եւ այլ հա-
ւաքոյթներու համար, առանց օրեւ նւթական
հատուցում ստանալու: Ահումբի վարչութիւնը,
հետագային, երբ Մարշըլ փողոցի Ս. Երրորդ-
ութիւն Եկեղեցին արդէն գնուած էր, փակեց
ահումբը եւ բեմի ու սրահներու կազմածները
ամբողջութեամբ նուիրեց Ս. Երրորդութիւն
Եկեղեցիին:

Ե.— Ս. ԵՐՐՈՐԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ
(Մարշըլ եւ Սըսգուհեան-ի անկիւնը)

ՕԾՈՒՄ ԵՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

Եկեղեցւոյ շէնքը, կառուցուած 1881-ին
Մարշըլ եւ Սըսգուհեան փողոցներու անկիւնը,
բողոքական յարանուանութենէ մը կը գնուի Ն.
Ֆիլատելֆիոյ Հայ համայնքին կողմէ 1941-ին
եւ իսկոյն կը ձեռնարկուի ընդհանուր նորո-
գութեան: Գնման ծախսն ու նորոգութիւն-
ները կը հասնին \$40,000.00ի:

Սոյն Եկեղեցին հանդիսաւոր կերպով կ'օժուի
յանուն ՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԳՈՒԹԵԱՆ Դեկտեմբեր
26 եւ 27, 1942ին ձեռամբ օրուան Ամերիկա-
հայոց Առաջնորդ Գեր. Տ. Գարեգին Արքեպս.
Յովսէփեանի, եւ մասնակցութեամբ Գեր. Տ.
Յովսէփ Եպիսկ. Կարապետեանի, Արթ. Տ.
Յովհաննէս Քհնյ. Գալուքեանի եւ Արթ. Տ.

Մկրտիչ Քչնյ. Մինասեանի: Նորած եկեղեցւոյ կնքահայր կ'ըլլան Տէր եւ Տիկ. Արամ Աթ-թարեան եւ իրենց զաւակը Մարտիրոս:

Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ սկզբնական շրջանի Հոգաբարձական կազմը կ'ըլլայ ըստ հետեւեալին.— Պրնք. Մկրտիչ Ղազիկեան, Ատեմապետ. Կարապետ Ինճաեան, Տքթ. Մըկըր Յակոբեան, Դաւիթ Տէմիրճեան, Մանուկ Բարունակեան, Փօլ Գաղանճեան եւ Կարապետ Անանեան: Այս խումբն է որ գլխաւորութեամբ Պրն. Մկրտիչ Ղազիկեանի կը յաջողցնէ եկեղեցւոյ գնումն ու վերանորոգումը:

Իսկ Եկեղեցւոյ օժման արարողութեանց իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Նորթի եւ Ուէսդի Դպրաց խումբերը միասնաբար, գլխաւորութեամբ Պրնք. Մինաս Մալումեանի, Դաւիթ Տէմիրճեանի, Պետրոս Փիլիկեանի, Ալմ Ալեանաքեանի, Յակոբ Չոլաքեանի եւ Բարսեղ Թորոսեանի: Դպրաց Դասը կը ղեկավարէ Օրդ. Աղաւնի Բարունակեան եւ կ'երգեն Օրդ. Շուշանիկ Գալուքճեան, Անահիտ Չալրղեան, Սարա Գաղանճեան, Պրնք. Երուանդ Իսկչնտէրեան եւ Ճորճ Չալրղեան, Երգեհոնի նուագով Օր. Արաքսի Չիրքիսեանի:

Նորած Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցւոյ մէջ յաջորդաբար տեղի կ'ունենան հետեւեալ ուշադրաւ ձեռնարկներն ու հանդիսութիւնները.—

1943-ին կ'օծուի մարմարակերտ Դուրեան Աղբիւրը նուիրատուութեամբ Տէր եւ Տիկ. Օհաննէս Պէպիրեանի եւ կը ղետեղուի սրահին մուտքին:

1944-ին Եկեղեցւոյ պարտաճուրհակը կ'այրուի մասնաւոր հանդիսութեամբ եւ ճաշկերոյթով, նախազանգութեամբ Առաջնորդ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոսի:

1945-ին Եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ Ամբ-րիկահայ Թեմի Պատգամաւորական Ժողովը նախադահութեամբ Առաջնորդ Գեր. Տիրան Եպս. Ներսոյեանի:

1946-ին Ֆիլատելֆիա կը ժամանէ երիտասարդ հոգեւոր հովիւ Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեան Երուսաղէմէն: Իր օրով եկեղեցւոյ եւ համայնքին կեանքը նոր աշխուժութիւն եւ խանդավառութիւն կը ստանայ իր եկեղեցական պաշտամունքով, Դպրաց Դասի կազմակերպութեամբ եւ Երիտասարդաց գործունէութեամբ:

1948-ին Եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ առաջին Քահանայական Ձեռնադրութիւնը ձեռամբ Թեմին Առաջնորդ Գեր. Տ. Տիրան Եպս. Ներսոյեանի, որ Բարեչնոր՝ Անդրանիկ Սրկ. Աշճեանը քահանայ կը ձեռնադրէ զայն վերակոչելով Տէր Արտէն Քահանայ:

1950-ին Դարձեալ Առաջնորդ Գեր. Տ. Տիրան Ներսոյեանի ձեռամբ Բարեչնոր՝ Հրանդ Սրկ. Առաքելեան քահանայական ձեռնադրութիւն կը ստանայ վերանուանուելով Տէր Լեւոն Քահանայ:

1950-ին Հոգեւոր Հովիւ Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեան կը սկսի կազմակերպել ՀԱՅ ԴՊՐՈՅ ու կը հրաւիրէ շրջանիս ուսուցիչները դործօն դեր վերցնելու անոր մէջ, գլխաւորութեամբ Պրն. Պետրոս Ալմէքճեանի:

1946-1953 իր Հովուութեան շրջանին Հոգ. Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեան մեծ գարկ տուած է Դպրաց Դասի գարգացման, շինել տարով ձայնադրեալ տետրեր, վարելով փորձերն եւ մշակելով կանոնագրութիւն մը: Բաց աստի Հայր Թորգոմ կազմակերպած է ԹՈՐԳՈՒՄԵԱՆՅ ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԻՆԸ տեղական ուժերով որ շատ քաջայերիչ ելոյթներ ունեցած է թէ Ֆիլատելֆիոյ մէջ եւ թէ օտար շրջանակներու մէջ:

1951-ին Ուայթմարչի հայկական դերեղմանոցի գնումը տեղի ունեցած է Հոգ. Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեանի նախաձեռնութեամբ:

1952-ին Կրտսերներու Դպրաց Դասը կազմակերպուած է Օր. Աղաւնի Բարունակեանի ղեկավարութեամբ:

1952-ին Եկեղեցւոյ հովուական պաշտօնին կոչուած է Արթ. Տ. Արտէն Քչնյ. Աշճրեան եւ յարատեւօրէն աշխատած համայնքային կազմակերպութիւնները համերաշխ եւ դործօն պահելուն մէջ:

1953 Հոկտ. 25—Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասի 25ամեայ Տօնակատարութիւնը տեղի ունեցած է Ամբրիկահայոց Առաջնորդ Գեր. Տ. Տիրան Ներսոյեանի նախադահութեամբ: Նոյն տարիներուն ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴԼՊ-ԲՈՅՆ ալ յառաջխոնկութիւն արձանագրուած է:

1954 Հոկտ. 24—Հանդիսաւորապէս նշուեցաւ Առաջնորդ Գեր. Տ. Տիրան Արքեպս. Ներսոյեանի քահանայական ձեռնադրութեան 25-ամեակը Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ Վարդանանց Սրահին մէջ Ս. Պատարագի մատուցմամբ ձեռամբ Սրբաղան Հօր, եւ երեկոյեան ճաշկերոյթով:

1958-ին Առաջնորդ Գեր. Տ. Մամբրէ Արքեպս. Գալֆայեանի ձեռամբ Աւագ Սարկաւազութեան աստիճան ստացաւ Տիրացու Մինաս Մալումեանը ի վարձատրութիւն իր երկարամեայ եւ օգտաշատ ու պատրաստակամ ծառայութեան:

1957 Դեկտ. 10ին Ֆիլատելֆիա ժամանեց համայնքիս նոր հոգեւոր հովիւը Արթ. Տ. Սարգիս Քչնյ. Գալղճեան, որ անձանձրոյթ եւ իրեն յատուկ կորովով իր պաշտօնին վրայ մնաց մինչեւ 1963: Իրմէ առաջ կարճ շրջանի համար եւ առժամեայ կերպով հովուութեան պաշտօնը վարեց Արթ. Տ. Պօղոս Քչնյ. Մանուկեան որու օրով զնուեցաւ հետագային շինուելիք նոր եկեղեցւոյ հողը Չէլթրնճէմ քաղաքին մէջ — Նորթ Ֆիլատելֆիա:

1960-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վեհ. Տ. Տ. Վասգէն Ա. իր շնորհաբեր այցելութեամբ պատուեց մեր համայնքը: Ծաշ եւ հիւրասիրութիւն եկեղեցւոյ սրբահին մէջ:

1962-ին Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ մէջ տի-Յակոբ Փափաղեան եւ տիրացու Շահապ Մինասեան ստացան Աւագ Սարկաւազութեան աստիճան Առաջնորդ Գեր. Տ. Սիրոն Արքեպս. Մանուկեանի ձեռամբ:

1963-ին Փետրուարի 20ին Ֆիլատելֆիա ժամանեց համայնքիս նոր հոգեւոր հովիւը Հոգ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արզումանեան Լոնտոնէն ուր տեղոյն Համալսարանին մէջ կ'ուսանէր երեք տարիներէ ի վեր:

1964-ին Դեկտեմբեր 1ին, ձմեռնային առաւօտ մը անակնկալ կերպով Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ այս շէնքը հրոյ ճարակ կը դառնայ մտամոլոր անձի մը ձեռքերով եւ հիմնայատակ կը կործանի, դժուարութեանց եւ մտահոգութեանց մատնելով ամբողջ Ֆիլատելֆիահայ համայնքը: Հոս դոհոնակութեամբ արձանագրելու ենք մեր եկեղեցւոյ երկտա-

սարդ փաստարան Պրն. Ճէք Կուշեանի բերած լաւադոյն օգտակարութիւնը իր ցուցաբերած օրինական բոլոր գործառնութիւններուն մէջ Եկեղեցւոյ հրկիղման հետեւանքով յառաջ եկած անպահապարար թարգմանեց կապակցութեամբ:

1964-1966— Համայնքիս եկեղեցական, դպրոցական եւ վերակազմակերպման անհրաժեշտ աշխատանքները կը կատարուին Ֆիլատելֆիոյ ԱՏ ՖեւԼՕԶ սրբախնամ կաղմակերպութեան Տանն մէջ, Օկանձ Կլընիլի վրայ, զոր այնքան բարեացակամօրէն տրամադրեցին մեզի, առանց որեւէ նիւթական հատուցման, միջնորդութեամբը եկեղեցւոյս Աւագ Սարկաւազ Մինաս Մալումեանի:

1965-ին Յունուարի 31ին կատարուեցաւ նորակառոյց եկեղեցւոյ հողի օրհնութիւնը կարդալութեամբ Առաջնորդ Գեր. Տ. Սիրոն Արքեպս. Մանուկեանի եւ նախադահութեամբ առաջնորդական փոխանորդ Հոգ. Տ. Եղիշէ Մ. Վրդ. Կիլիբեանի: Նոյն երեկոյեան տեղի ունեցաւ օրուան ճաշկերոյթը:

Զ.—ԿԱՌՈՒՅՈՒՄ ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

1965-1966 տարիներուն, Հովիւ, Հոգաբարձութիւն եւ Շինութեան Յանձնախումբ, կարող ատենապետութեամբ Պրն. Սուրէն Բարեջանեանի, ամէն ջանք ի գործ դրաւ որ կարճ ժամանակի մէջ եկեղեցւոյ շինարարական աշխատանքները ըսկըսէին ու հասնէին իրենց լրումին: Սոյն ձեռնարկին յաջողութիւնը կը պարտինք նաեւ Պրն. Հերրի Գլճեանի եւ իր ձարտարապետական Տան իրենց ընձեռած նուիրատուութեանը:

1965-ին Սեպտեմբերի 26ին տեղի կ'ունենայ նորակառոյց Եկեղեցւոյ Անկիւնաքարերու եւ հիմնաքարերու օժման եւ զետեղման արարողութիւնները նախադահութեամբ Առաջնորդ Գեր. Տ. Սիրոն Արքեպս. Մանուկեանի: Երեկոյեան տեղի կ'ունենայ նաեւ ճաշկերոյթ եւ հաւաքոյթ:

1966-ին Սեպտեմբեր 18ին տեղի ունեցաւ նորակառոյց Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկե-

կեղեցւոյ օծման արարողութիւնը մեծ խանդավառութեան մէջ ձեռամբ Ամբրիկահայոց նորընտիր Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպս. Մանուկեանի: Օծման կնքահայրութիւնը յանձն առաւ Պրն. Աղատ Աթթարեան, որդին Պրն. Ճան Աթթարեանի: Եկեղեցին հայկական ճարտարապետութեամբ եւ զմբէթազարդ կը բարձրանայ քաղաքի այդ բարձունքին վրայ ի մխիթարութիւն համայնքիս հաւատացեալներուն: Եկեղեցին կ'օժտուի նաև երկարական դանդակներով սրունք ամէն Կիրակի կը դօզանջեն Հայ Եկեղեցւոյ զանգերն ու շարականները. այս ալ նուէրը Եղաւ Պրն. Հերբի Գլճեանի:

1967-ին Փետրուար 5ին տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ մը ի պատիւ Ֆիլատելիոյ յարգուած անձերէն Տիար Հերբի Գլճեանի, եկեղեցւոյ նորակառուց սրահին մէջ, իրեն կատարած բացառիկ ծառայութեանց համար հանդէպ մեր համայնքին: Պրն. Գլճեան զձեր ու նուիրեր էր նոր շէնքերուն յատկապէս ու նաև նրա շէնքեր էր եկեղեցւոյ զանգակներ: Պրն. Գլճեանի մատուցուեցաւ մասնաւոր սակեայ պատուոյ զիր մը եւ սրունդայ տախտակ մը իր անուան արձանագրութեամբ զոր գետեղեցինք եկեղեցւոյ դաւիթին մէջ: Յատկապէս պատրաստուած պսոնդեայ տախտակ մըն ալ յանձնուեցաւ եկեղեցւոյ ճարտարապետ Պրն. Ճան Սամելեանի աս ի գնահատութիւն իր բերած աշխատանքին:

1967-ին Ապրիլ 13ին, ձեռամբ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպս. Մանուկեանի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ մէջ ծայրագոյն վարդապետութեան տասն աստիճանները ստացաւ Հովիւ Տ. Զաւէն վրդ. Արղումմանեան, խնդրանքովն ու միջնորդութեամբ համայնքի ձխականներուն: Նոյն երեկոյան Առաջնորդ Սրբազանը օծեց նաև եկեղեցւոյ նորակառուց մարմարակերտ Մկրտութեան Աւաղանը, յատկապէս պատրաստուած Իտալիոյ մէջ, որպէս յիշատակի նուէր Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Պալատեանի կողմէ:

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱՎՆԱՐԿ
ՅԱՏԿԱՆՇԵԼԻ ԴԵՊՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ
Ա.—Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Շնորհաբեր Այցելուքիւնը

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վաղգէն Ա. Հայրապետի այցելութիւնը Ֆիլատելիոյ տեղի ունեցաւ 1960ի Մայիսին բացառիկ խանդավառութիւն ստեղծելով բովանդակ հայութեան մէջ: Վեհափառ Հայրապետը իր պաշտօնական այցելութիւնը տուաւ համայնքիս Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցին ուր Հրաշափառով մուտք դործեց ազօթեց ու օրհնեց հաւատացեալները: Ապա եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ եւ հաւաքոյթ ի պատիւ նորին Ս. Օծութեան:

Բ.—Վերակազմակերպման Երջան

1960-ական թուականները առանցքը կը կազմեն մասնաւոր խանդավառութեան եւ աշխատանքի երբ Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ Հովիւ եւ Հոգարարութիւն եւ Շինութեան Յանձնարար յատուկ ուշադրութիւն դարձուցած են նոր կատուցուելիք եկեղեցւոյ վրայ եւ աշխատած որ կարելի փութով համայնքին կեդրոնը փոխադրուէր այլ տեղ մը: Օրուան Հովիւր Արթ. Տ. Սարգիս ԲՆՆ. Գաշրգճեան եւ երկար տարիներու Միտական Սորձուրդի Ատենապետ Պրն. Սարգիս Մանուկեան ջանք չեն խնայած զօրավիդ կանգնելու Շինութեան Յանձնարարին եւ անոր ատենապետներուն, նախ Պրն. Կարապետ Ինճայեանի, Տրթ. Հրանդ Մարգարեանի եւ ապա Պրն. Վարդան Ճափեանի, որ սղղապարծան այդ ձեռնարկը յաջողութեամբ պատկուէր: Յիշատակութեան արժանի են ջանքերը Պրն. Սարգիս Մանուկեանի որ իր տասնամեակէ մը աւելի որպէս Ատենապետ իր ծառայութեամբը եւ նուիրումովը հետապնդեց նորակառուց եկեղեցւոյ գործը:

1963-ին Ֆիլատելիոյ ժամանեց նոր Հովիւր Հոգ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արղումմանեան որ իր կարգին զարկ տուաւ եկեղեցական եւ համայնքային ներքին ուժեղացման դիմադրաւել կարենալու համար նոր համայնքին նոր պահանջները: Հոգարարական կողմին մէջ այդ շրջա-

նին եղած են հետեւեալները.—
Պրնք. Սարգիս Մանուկեան, Ատենապետ Տաճատ Պետեան
Արա Բարունակեան
Պետրոս Մէմէրճեան
Գառնիկ Թովմասեան
Աւետիս Պուռնապեան
Սարգիս Պալատեան
Արսէն Սանամիրեան
Ճէք Պասմաճեան
Վարդան Բարնակեան
Հէրբի Միրիճեանեան

Միեւնոյն տարիներուն Շինութեան Յանձնարարի մաս կը կազմէին նաև հետեւեալները.—Պրնք. Վարդան Ճափեան, Ատենապետ, Տրթ. Հրանդ Մարգարեան, Սուրէն Բարեջանեան, Օր. Աղապի Պուռնապեան, Ճան Սամելեան, Սարգիս Մանուկեան, Աւետիգ Պուռնապեան, Պերճ Երկեան, Զարլլ Անթոնովեան, Հերբի Միրիճեանեան, Արսէն Սանամիրեան, Վարդան Բարնակեան, փաստաբան Ճէք Կուրեան, Տելեմաք Պասմաճեան եւ ուրիշներ: Եկեղեցւոյ ընդարձակ կալուածը 11 ու կէս արտավար դնուեցաւ այդ օրերուն եւ անկէ վեց տարիներ ետք, երբ նախկին եկեղեցին հրոյ ճարակ դարձաւ, նոր եկեղեցւոյ շինութեան գործերը անյայտակարար սկսան, անմիջական օգնութեամբ Գլճեան ճարտարապետական Տան եւ Պրն. Հերբի Գլճեանի ուղղակի հսկողութեամբ եւ ճարտարապետութեամբ Պրն. Ճան Սամելեանի:

Գ.—«ԱՏ ՖԵԼՈՁ» ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են «Ատ Ֆելոզ» որբախնամ Ընկերակցութեան Ֆիլատելիոյ Վարչութեան անդամները որոնք սիրալոյս քաղաքի իրենց կեդրոնական շէնքը, Օկանձ փողոցի վրայ, տրամադրեցին մեր համայնքային գործածութեան մօտ երկու տարի առանց որեւէ հատուցումի: Համայնքս պիտի յիշէ միշտ այս նոր օրերու «Բարի Սամարացիները» իրենց վեհանձն բարեգործութեանը համար:

Այս շրջանին թէև որբանոցի մէջ, սակայն մեղուաշան աշխատանք տարուեցաւ Հոգարարութեան եւ Շինութեան Յանձնարարի կողմէ գլխաւորութեամբ Հովիւին Հոգ. Տ. Զաւէն Մ. Վրդ. Արղումմանի: Ժողովներ անպակաս եղան ժամ առաջ լրացած տեսներու եկեղեցւոյ, դասարաններու եւ սրահի շինութիւնները, որոնց զլուխը անցեր էր Շինութեան Յանձնարարի ժրջանն եւ անձուկը Ատենապետը Պրն. Սուրէն Բարեջանեան, որ

իր բարեհամբոյր նկարագրով ու վեհանձն գործով կրցաւ իր շուրջ լաւագոյն համագործակցութիւն ստեղծել ու արագացնել շինութեան գործը: 1965ի Ապրիլին սկսաւ եկեղեցւոյ շինութիւնը եւ ամէն ինչ, եկեղեցի, դասարաններ, խոհանոցն ու ընդարձակ սրահը, իրենց աւարտին հասան 1966 Յուլիսին, երբ որբանոցէն փոխադրուեցանք մեր սեփական տունը ամենամեծ ուրախութեամբ:

Դ.—ԲԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ

Պատմագրքիս Յանձնարարը պարտք կը համարի յիշատակել երեք անձերու անուններ առ ի գնահատութիւն իրենց մատուցած քառասուն տարիներու ծառայութեան եւ որոնք տակաւին կը շարունակեն իրենց գործը ամենայն խղճմտութեամբ:

ՄԻՆԱՍ Ա. ՍՐԿ. ՄԱՂՈՒՄԵԱՆ, որ 1927էն ի վեր երկտասարդ տարիքէն սկսեալ որպէս զպիր, զպրապետ եւ Աւագ Սարկաւազ ծառայած է Նորթ Ֆիլատելիոյ Ս. Երրորդութիւն համայնքին, հին օրերու ամենադժուարին ժամանակներուն: Պրն. Մալումեան ստացած է զպիրի եւ ուրարակիրի աստիճանները 1932ին ձեռամբ նահատակ Ղեւոնդ Դուրեան Արքեպիսկոպոսէն, եւ հետագային 1958ին ալ Աւագ Սարկաւազութեան կարգը ստացած է հանգուցեայ Մամբրէ Արք. Գալֆայեանի: Տակաւին առողջ եւ առողջ իր ծառայութիւնը կը շարունակէ բերել նորակառուց եկեղեցիէս ներս:

ՕՐԻՈՐԴ ԱՂԱՆԻ ԲԱՐՈՒՆԿԵԱՆ, որ 1927էն ի վեր իր անձուկը ծառայութիւնը բերած է համայնքիս եկեղեցւոյ Դպրաց Դասին, որպէս զպրուհի, զպրապետ եւ այժմ ձեռնահասօրէն կը վարէ Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի Տեսչութիւնը: Մեր նորահաս սերունդը շատ բան կը պարտի Օր. Բարունակեանի, որ կրցած է Քրիստոնէական դաստիարակութեան եւ եկեղեցասիրութեան մարդին մէջ կարենոր դեր կատարել, ջամբելով ուսում եւ կըրթութիւն մեր նորահաս սերունդին:

ՏԻԿ. ԱՂԱՆԻ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ, որ 1927էն ի վեր իր նուիրեալ ծառայութիւնը բերած է եկեղեցւոյ հիմնարկութեան, Տիկնանց Միուեթեան կաղմաւորման, ինչպէս նաև Կիրակնօրեայ եւ Հայ Դպրոցներու վսեմ աշխատանքներուն մէջ: Տիկին Յովսէփեան այժմ կ'ապրի Էմբրսընի ծերանոցին մէջ ու կայտառ միշտ կանգնած Քրիստոնէական բարձունքի պատանէչին վրայ իր խօսքով ու գրիչով քարոզելով Աւետարանի խօսքը: Ան բրբեմն ալ տակաւին կ'այցելէ մեր եկեղեցին ու կը մասնակցի Տիկնանց Միութեան ժողովներուն:

THE SIGNIFICANCE OF CONSECRATION

In the Book of Genesis, it is written: "And he (Jacob) took a stone, and set it up for a pillar, and poured oil on top of it; he called the name of that Place, House of God-Beth-el." (Chapter 28: 18-19). Thus began the ritual origins of the consecration of a Christian Church, which go as far back as Hebrew times to the consecration of Solomon's temple.

Consecration is "the act by which a person or thing is separated from common use and permanently dedicated to the service of God." Besides its permanence, a consecration is distinguished from simple blessing by its greater solemnity.

The word "Church" (ecclesia) originally referred to the group of people who came together in order to celebrate the Divine

Liturgy. The first Christians did not have special buildings for their religious services rather they gathered together in private houses. It was only after the end of the third century that the erection of church buildings began. Our own mother church at Holy Etchmiadzin has the distinction of being one of the very first buildings in the world built especially as a church.

The essential part of the consecration of an Armenian Church is first the anointment of the Altar, then of the two pillars of the front of the Ambon (where the lectern is placed), then consecutively, of the western, northern and southern sides of the church, and finally of the Main Door. All but the Altar, Ambon and the Main Door are consecrated in the name of the twelve Apostles and of St. Paul. The anointing is done with

A scene from the Consecration Service – The Opening of the Doors

The Blessing of the New Church

Bishop Consecrating Pillars

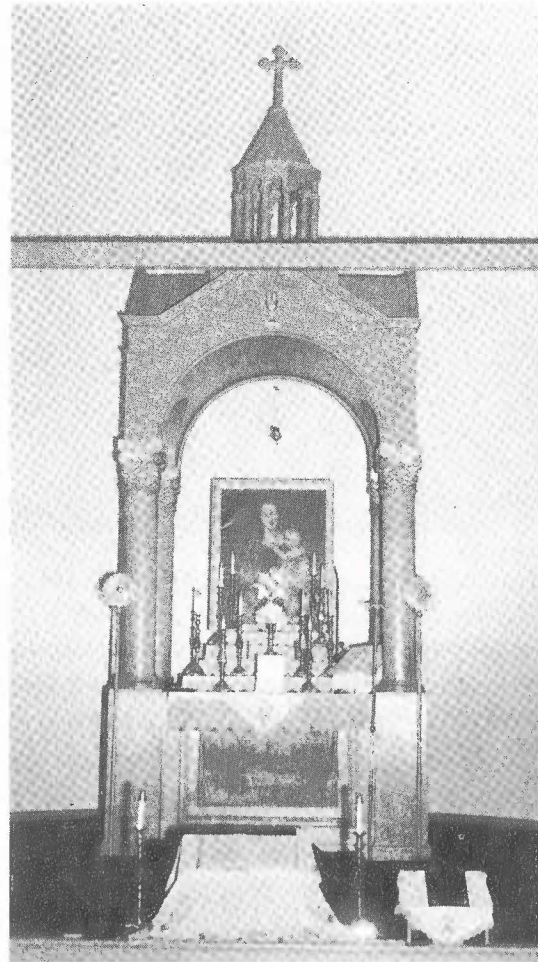

Holy Chrism or muron and incense is used throughout the service. Holy Chrism is the symbol of grace or divine presence. Incense is the symbol of praise.

In a truly Christian community all buildings and all things should serve God. An Armenian church is a building where our Lord Himself is bodily present because the Divine Liturgy is celebrated there every Sunday. For this reason it has a very special function. It should be set apart and it should be consecrated.

When a church is consecrated, it is also given a "name." We do not merely name a church, we actually entrust it to the special care of the saint, or saints to whom the church is dedicated. We make a gift of the church to him. The "naming" of a church also involves a promise. It is a promise of the people of the church to live according to the ideals of the saint invoked, or according to the will of God.

Originally, the word "church" did not apply to a building. It applied to the people who came together in order to celebrate the Divine Liturgy, and to this day it keeps

MAIN ALTAR

BAPTISMAL FONT

that meaning. We must also bear in mind that when we consecrate a church building we also consecrate all the work that has gone into the tangible reality which is, in this case, the building as it stands on Ashmead Road.

Our church therefore has been "set apart" for a special, sacred purpose. It has been dedicated to God. We have entrusted our selves to the special care of the saint or saints invoked, and have promised to live as they would wish us to live, namely according to the holy will of God.

Consecration is also a joyful occasion. It is natural to feel happy and fulfilled when a tremendous task has been successfully

completed and we behold a worthwhile achievement of our own. But we cannot rest until the gift that we make to God through His saints is as perfect as we can make it. We must make our church as beautiful as possible, engaging the help of the finest artists and using the best materials available within the utmost of our financial means. And we must aim, above all, to achieve our own spiritual perfection.

A church is, after all, a house which shelters a family, the people of a parish. We must make a renewed effort on the occasion of the consecration of our church to make the Armenian Christian family of Philadelphia one that brings honor to the name "Armenian" and does justice to the name "Christian."

Bishops proceeding to church for consecration

The naming of our church

Pastor reading the Catholicos Gontag

Bishops leaving church after consecration

THE HISTORY OF THE BUILDING COMMITTEE OF THE HOLY TRINITY ARMENIAN CHURCH OF NORTH PHILADELPHIA

The building committee of the Holy Trinity Armenian Apostolic Church of North Philadelphia worked diligently and gracefully as it looks back through its history of some ten years. It was about that time that a committee was selected to obtain ground for a future church building site. Prudent men were they who were able to see ahead and choose such a suitable and outstanding location, where now stands our beautiful church and cultural hall. The price of the land purchased, approximately eleven acres, was but \$35,000.00 and although it may have seemed high at that time its value today is easily threefold. Those men on that beginning committee must therefore be commended, headed by the Pastor, Rev. Boghos Manoukian, for their foresight in purchasing our present church ground. Some are still active committee members - others have since passed away.

The first stage had been set with the ground having been purchased. The committee moved slowly at first and then on January 24, 1960, under the guidance of their pastor, Rev. Sarkis Kashikjian a very important fund raising and pledge seeking banquet was held at the Ivystone Inn in New Jersey. Although the attendance was disappointing the pledges received were encouraging. Now the foundation was taking shape and the Building Committee was to function as the main organ of the church. Committees were formed and began to operate, but again progress was to be on the slow side. Many of the parishioners were not convinced of the site, while others when approached for solicitations, explained that only when they saw the church in its erection would they make their donations. The committee during this period-the most difficult of all, had hard days and such tireless leaders as Charles Injajian (deceased), Dr. Hrant Marcarian, Vartan Javian and Berj Yeretizian who are not to be forgotten for their efforts in bringing the desired goal closer.

Several years elapsed and although the committee remained active, progress was virtually at a standstill. Mr. Harry A. Kuljian the generous philanthropist of our community, whose entire engineering and architectural work was donated free had submitted plan after plan. But still confusion reigned even among the committee itself. The group was split in its thinking: one segment proposed a church to be built upon modern lines, thus bearing as little financial burden on the parishioners as possible; the other faction advocated authentic "Armenian Architecture" as a living memorial to our ancestry and also as a guide for posterity. The latter group was fully aware of the extra cost involved in the undertaking of such architecture. It was during this period, early in 1963 when the present pastor, Very Rev. Zaven Arzoumanian arrived in Philadelphia. A leading proponent of the "Authentic" construction Sooren Parechanian was popularly elected chairman of the Building Committee and his uncompromised conviction to see the construction to its fulfillment gave new life and inspiration to the committee. Almost immediately things began to take shape, new committees were formed and enthusiasm reached its peak.

It was shortly thereafter that Providence in what was probably the most significant occurrence, acted, and on December 1, 1964 our church was but a grotesque rubble, having been set afire by a mad arsonist. This catastrophe was the 'blessing in disguise' that was so needed for unity. There could be no discord now. Dissenters, skeptics and even middle of the roaders-joined forces to prepare our new church.

Groundbreaking ceremonies took place in January 1965 almost 5 years to the day of that first important fund raising banquet held at the Ivystone Inn. Construction soon followed and during this period of almost one year our parishioners were graciously granted the facilities of the Home for Orphans of Odd Fellows where each and every Sunday church services were held.

On September 17, 1966 the consecration of the newly built church took place. The Primate, Bishop Torkom Manoogian performed the Consecration ceremonies at the church where he first practiced his pastoral duties on arrival to this country. It was a joyous day and one that was longcoming. Rejoicing and thanksgiving were the keynote of the day as the entire parishioners attended the memorable consecration and banquet festivities.

Almost a year has gone by since the consecration and although past progress cannot be forgotten, responsibility still remains. A substantial mortgage is yet to be paid as well as obligations of local nature that are constantly occurring. Church work is never done! We must bear our responsibilities - paying our pledges - renewing pledges - working fervently on committees - attending and supporting

church services and functions and in every way doing our best for our glorious church.

BUILDING COMMITTEE FINANCIAL REPORT

Since January 24, 1960 when the Building Committee had its big Banquet at the Ivystone Inn, New Jersey, the following progress has been made. As of January 24, 1960 the existing approximate funds was \$15,000.00. It has to be noted that this report does not include any figures for the furnishing expenses of the new buildings.

Year	Pledges	In Lieu of Flowers	Church Organ	Fire Ins.	Interest	Memorials
1960	\$ 14,094.00	\$ 2,030.00			\$ 339.99	
1961	10,462.50	3,591.50	\$ 1,388.76		1,319.64	
1962	8,695.00	1,872.50			1,758.04	
1963	7,025.00	1,555.00	55.00		2,353.09	
1964	9,265.00	7,571.50	382.00		2,679.13	
1965	51,979.50	4,656.25	36,157.23*	\$84,000.00	1,526.54	
1966	37,055.00	7,043.00	8,530.00			\$25,267.00
1967(Aug)	2,000.36	1,492.50				6,625.00
	<u>\$140,576.36</u>	<u>\$29,812.25</u>	<u>\$46,512.99</u>	<u>\$84,000.00</u>	<u>\$9,976.43</u>	<u>\$31,892.00</u>
Grand Total Collected Since January 24, 1960					\$342,770.03	
Cost of Entire Church Project (Furnishings excluded)					402,059.00	
Balance Due					110,000.00	
Checking Account as of August 1st, 1967					5,573.71	

* Included in this figure are Cadillac Dance receipts and transferal of all church organizational accounts into the Building Fund including the Parish Council.

Building Committee prior to the burning of the old Church.

Compliments of Mr. Cyrus Melikian (a friend of Mr. Robert Sarkisian)

SOOREN PARETCHANIAN
Chairman-Building Committee

Dear Members of our Community:

It is my pleasure to sincerely congratulate you at this time on the completion of our beautiful church and functional Auditorium. These projects, as you know, required much time and were the source of many hardships, problems and sacrifices, however all were surmounted by the unfailing faith and generous support of our parishioners and friends.

Today, the long-time dream of our community has become a reality because we all had the clear vision and the expectation of an authentic Armenian Church edifice and Cultural Hall, to remind us always of the timeless qualities of our religion and culture and a permanent inspiration for our youth.

It is difficult for me to single out the names of those close to me and whose complete, dedicated support meant so much to the success of our endeavors. As chairman of the Building Committee, I would be remiss in my duty not to have mentioned our Pastor, The Very Rev. Zaven Arzoumanian, the Members of the Building Committee and the Board of Trustees, under the chairmanship of Sarkis Manoogian, all of whom worked with me faithfully and diligently. The name of Harry A. Kuljian and members of his Company will always remain with us a symbol of complete cooperation and support.

May we all, now and through the generations to come, thankfully and devotedly enjoy the spiritual fruits of this Church and Cultural Hall and willingly share the responsibilities and obligations which lie ahead.

Sooren Paretchanian
Chairman-Building Committee

Word From Our Godfather

AZAD ATTARIAN

I sincerely give thanks to the many who worked devotedly toward this wonderful day – the day of the consecration of our Church. The sanctuary we have built here represents devotion, sacrifice, and faith.

Our forefathers instilled in us the faith of our Church, the strength of our heritage, and the beauty of our culture. To them we are all eternally grateful.

By following the living traditions for which our ancestors strived, another Armenian Church – our Holy Trinity Armenian Apostolic Church – was consecrated today. Its sacred purpose is to lead us spiritually and to provide us and our children faithfully and perpetually with communion with the Lord. It is witness of our promise to live as the Holy Trinity wishes us to live, namely – according to the Holy will of God.

Godfather Of Our Church

Azad Attarian, son of John and Zevart Attarian, was born in Philadelphia, March 6, 1919. Upon the early death of his mother, he was raised by both paternal and maternal relatives until his father remarried.

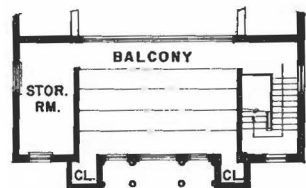
John Attarian, his father, was born in Choongoosh, Zevart, his mother, was born in Dikranagerd. John has been associated with the candy manufacturing business for many years. He has participated in many charity and cultural drives organized on behalf of Armenian organizations and his fellow Armenians, and has given generously to our Church.

Azad received his B.S. degree from Temple University in 1941. During World War II served four years in the U.S. Army, two of them in the European campaign. He is a Lt. Colonel in the U.S. Army Reserve.

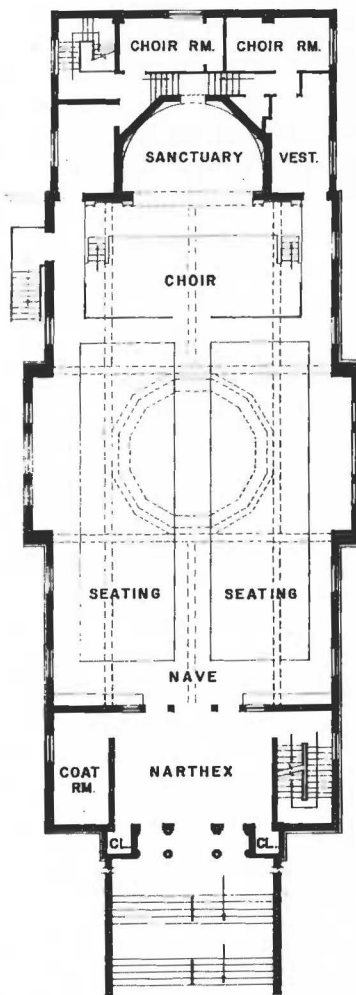
After World War II Azad was President of the ACYO of our Church for two years. He has been particularly active again in our Church since our former church building burned down.

Azad Attarian married Luceen Temoyan of Wynnewood, Pa. in June, 1948. They have a daughter, Lynne.

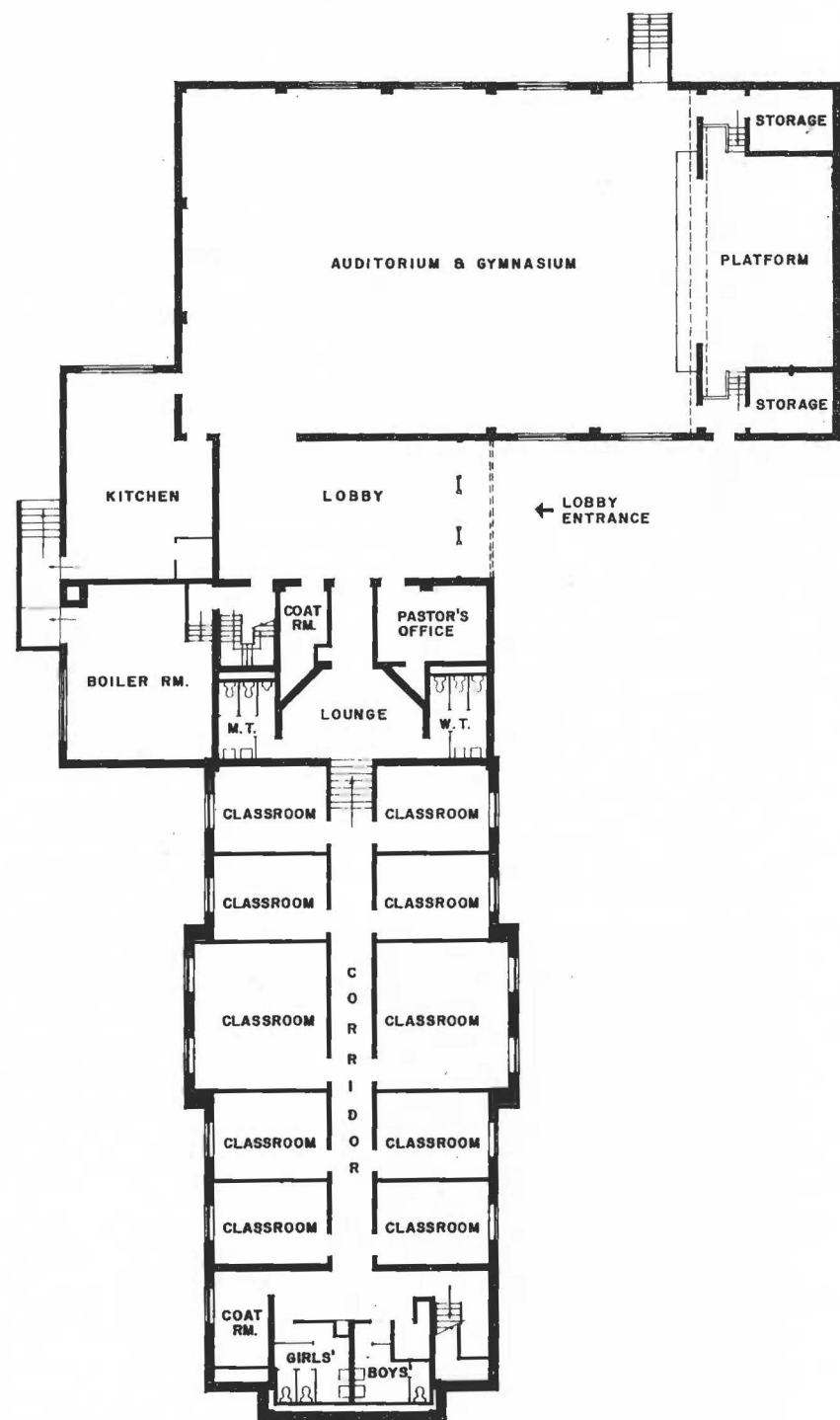
During the past ten years Azad has been with the City of Philadelphia as an administrator. At present he is the administrative manager of one of the largest divisions in the City government. He is a member of the National Society for the Advancement of Management and the Municipal Finance Officers Association of the United States.

BALCONY FLOOR PLAN

FIRST FLOOR PLAN

GROUND FLOOR PLAN

HARRY A. KULJIAN

a Consulting Engineer, born in Armenia, came to the United States in 1911, naturalized in 1925; received B.S. Degree in Engineering from Massachusetts Institute of Technology in 1919. Then, joined Westinghouse Company's Student Training Program in 1920. Design Engineer for Stone & Webster, Boston 1920-1924; Engineer with American Viscose Corporation 1924-1930. Established H.A. Kuljian & Company, Engineers-Architects, Phila., in 1931; organizer, President of The Kuljian Corporation, Engineers and Constructors since 1941, now Chairman of the Board. Designer, constructor, over 100 steam and hydro-electric power plants in the United States and foreign countries.

He was awarded Army and Navy "E" for outstanding engineering service to Chemical Warfare Department; Meritorious Award by Navy Department; Fellow member American Society Mechanical Engineers; Fellow, American Society Electrical Engineers; and member of the Franklin Institute.

He holds over 30 patents on synthetic fiber continuous spinning and processing; designer numerous time-saving devices and equipment for rayon, chemical, textile plants, public utilities and various industries.

Another significant aspect of Harry Kuljian as a man and as an engineer is his devotion, in the midst of a busy career, to the problem of the proper education of the engineering profession. He has given wholehearted cooperation to the Drexel plan of teamwork with industry in the training of our students. Even more important has been Mr. Kuljian's effort to broaden the background education of the engineer in order that he may be better prepared to cope with economic and human situations, not only in our country but abroad. Since 1949, The Kuljian Corporation took in its training program many engineers from various countries for proper operation and maintenance of power stations. His Company gives training to hundreds of mechanics, pipe fitters, welders, sheet metal workers, electricians, etc., on every job in foreign field construction. Mr. Kuljian has established many scholarships in the U.S.A., as well as in foreign lands to engineering students.

In 1954, Drexel Institute of Technology conferred an Honorary Degree of Doctor of Engineering on Mr. Kuljian for his engineering achievements.

In 1955, he was chosen as the "Engineer of the Year" by the Pennsylvania Society of Professional Engineers. In the same year, he also received the Science Award of the Armenian Student Association of America.

On September 1, 1959, he also was appointed as a Consultant to the Committee on Interior and Insular Affairs of the United States Senate to report on water and hydro-power resources in the U.S.S.R. and the U.S.A.

In July 1964 - Man of the Year Award - Knights of Vartan.

JOHN SAMELIAN

HOLY TRINITY ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH

It was the wish of the congregation that an "Armenian Church" be designed on the site purchased by the Church authorities. After many studies of old "Armenian Edifices" this particular design was accepted.

The church structure is a reflection of the old type of architecture with a modern touch. It is rectangular in plan with slight protrusions at the transepts. The dome is placed at the intersection of the nave and the transepts which is typical of the Armenian Churches.

The dome is supported from the structural framework of the structure, but without the help of interior columns, thereby allowing a column free area in the Nave. The nave with a balcony will seat 400 people. The materials and construction used are of modern times. The frame of the building is structural steel. The foundations are concrete. The exterior walls are of 4" face brick or limestone and concreted block on the inside face. The roof construction is 4" thick wood planking with asphalt shingle roof.

The aluminum windows that are to receive stained glass are double glazed so that an exterior face of protective glass can be installed in front of the stained glass.

Because of the slope of the site, classrooms were constructed under the nave of the church. These classrooms are used for Sunday School and as meeting rooms whenever required. All classrooms have windows for ventilation and natural light.

A few steps below and to the rear of the classroom level is located the main lobby for the Auditorium/Gymnasium. The congregation can enter directly from the outside into the lobby or from the nave of the Church through the classroom corridor into the lobby. The Auditorium/Gymnasium is of modern design and construction similar to the Church. The ceiling is high enough to allow the children to play basketball. In the rear of the auditorium is a modern stainless steel kitchen with the latest equipment for ease of cooking, serving and dishwashing by the ladies of the Church.

The heating system is an oil-fired boiler with hot water heat, zoned so that only areas to be used need to be heated. The system is on an automatic time system. For example, the heat will automatically go on in the Church for Sunday Services early in the morning so that when services start the temperature is up to comfort level and will go off when the services are over.

The parking area will accommodate over 80 cars with ease and without parking tie-ups.

The plan shows the compactness of the design and the basic decision that a person can travel through the buildings from one end to the other and one level to the other without going outside in inclement weather, or can go into any level of the structures directly from grade. The interior finishes of the main areas are as follows:

Narthex: Acoustical ceiling; painted plaster walls; seamless flooring.

Nave: Exposed, painted wood planking painted, plastered walls and arches; carpeted floors.

Classrooms: Acoustical ceilings; painted concrete block walls; Vinyl asbestos floors.

Lobby: Acoustical ceiling; painted concrete block walls; seamless flooring.

Auditorium: Exposed ceiling construction; painted concrete block walls; Parquet wood floor.

Toilet Rooms: Acoustical ceilings; tile wainscot-painted walls above; Vinyl asbestos tile floors; metal toilet partitions.

NORTH PHILADELPHIA CHURCH CONSECRATED

by ACABE BOORNAZIAN

Consecration of the new Holy Trinity Armenian Church, serving the Armenian community of North Philadelphia and located at 101 Ashmead Road, Cheltenham, took place Saturday, September 17 and 18, with the Rt. Rev. Bishop Torkom Manoogian, Primate, officiating. His Grace was assisted by The Very Zaven Arzoumanian, pastor of Holy Trinity, as well as the following former pastors: the Rt. Rev. Papken Varjabedian, pastor of SS. Sahag-Mesrob Armenian Church of West Philadelphia, the Rev. Arten Ashjian, pastor of the St. James Armenian Church of Water-town, and the Rev. Boghus Manookian, pastor of the St. James Armenian Church of Richmond. The pastor of the St. Thomas Armenian Church of Bergen County also assisted at the Saturday night services. The Choir of the SS. Sahag-Mesrob Armenian Church also participated. Mr. Azad Attarian, son of Mr. and Mrs. John Attarian and a past chairman of the North Phila. ACYOA, was Godfather. Gontag of Catholicos was read by the Pastor.

FORMER PASTOR

At the consecration banquet which took place in the cultural-social hall immediately following the services on Sunday, Mr. Yervant Parnagian, chairman of the Banquet Committee, proposed a toast to the health of His Holiness, Catholicos Vasken I and to Bishop Manoogian, also a former Pastor.

Jack C. Goushian, Esq., who has on previous occasions evidenced his remarkable ability as toastmaster again in his own inimitable manner, in Armenian and in English, both entertaining and serious, kept the program moving along at a sparkling pace.

His Grace, both in his sermon during the Divine Liturgy and later in his address at the banquet, maintained the rapt attention of every one with his sincerity and enthusiasm as he stressed the urgency of preparing our youth to serve in and for The Armenian Church as priests and teachers.

RESULT OF SACRIFICE

The Very Rev. Zaven Arzoumanian, who has worked diligently along with the Building Committee, said, "This is truly a day to rejoice and what we have achieved today is the result of sacrifice and hard work on the part of our members".

Mr. Sarkis Manoogian, Chairman of the Parish Council and active member of the Building Committee since its foundation, said, "I believe the many delays we encountered in our building program were due to a Divine Plan so that our beloved former pastor would be the Primate who would consecrate this church which he told the parishioners to start planning for many years ago."

(continued)

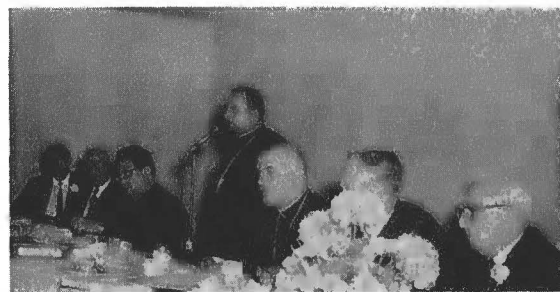
Mr. Sooren Paretchian, dynamic Building Committee Chairman whose complete dedication to this tremendous undertaking and whose marvelous disposition made it a pleasure for all associated with him, said he could not and would not want to single out any members of the Building Committee, but would rather say that what had been accomplished so far could be credited to all. "Although the Church officially had a Godfather today, we could almost say that Mr. Harry A. Kuljian, Chairman of The Kuljian Corp. was also a Godfather of our Church." Mr. Paretchian announced that not only had The Kuljian Corp. donated all plans for the Church but also the complete architectural services of Mr. John Samelian. Mr. Kuljian also gave the Church the "Coronation" Carillon by Schulmerich which contributed greatly to the impressive services.

"A "Resolution" to Mr. Harry A. Kuljian, read by Mr. Paretchian, is being prepared in gold lettering and will be presented to him at a later date.

UNTIRING EFFORTS

Mr. Harry A. Kuljian commented he was so very happy to have had his part in this achievement and gave due recognition to Mr. John Sameian, Director of the Architectural and Engineering Dept. of The Kuljian Corp.

His Grace, Bishop Papken Varjabedian, the Rt. Rev. Msgr. Stephen Stepanian, of the St.

Mark's Roman Catholic Armenian Church, the Rev. Arten Ashjian, the Rev. Boghus Manookian, and the Rev. Giragos Chopourian, pastor of the Armenian Martyrs Congregational Church of Haver-town, Pa., also spoke.

Other speakers included the Rev. MacDonald, Chairman of the Diocesan Ecumenical Committee and also representative of the Rt. Rev. Bishop L. DeWitt of the Episcopal Church Diocese of Pennsylvania, and Dr. Oliver B. Gordon, Director of the Department of Christian Education and Evangelism of the Greater Council of Churches of Philadelphia.

Mr. Zaven Hovsepian, the final speaker, reminded the parishioners that this did not complete their task.

Other honored guests were Mr. Azad Attarian,

Godfather; Mr. John Attarian; Mr. Vartan Javian honorary chairman; Mr. John Samelian; and Mr. Robert A. Hibberd, builder.

SPECIAL TRIBUTE

Mr. Goushian also introduced Messrs. Carl Ananian, Avedis Boornazian, Harry Mirijanian and Paul Okoorian as four members who deserved a special tribute for their complete dedication.

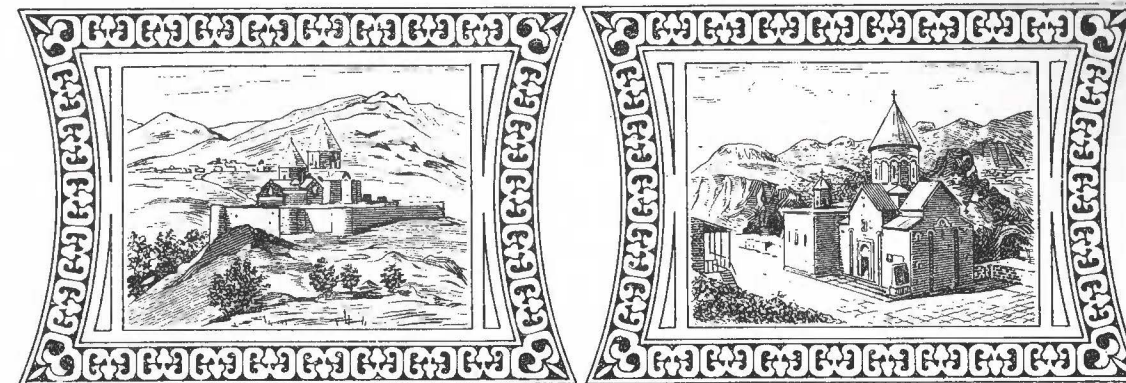
Miss Leslie Alyanakian, soprano, accompanied by Mrs. Gloria J. Sussman who also played a piano piece, rendered her selections beautifully and her final choice of "Bless This House" was outstanding.

The delicious filet mignon dinner prepared by Messrs. Carl Ananian, George Garabedian, Ara Lulejian, John Mirakian, John Monokian, and Edward Tatoian, was donated by Mr. and Mrs. Delmak Basmajian, Mr. and Mrs. Vartan Javian, Mr. and Mrs. Arsen Kashkashian, Mr. and Mrs. Clement Kashkashian, Mr. and Mrs. Dick Lulejian, Mr. and Mrs. Sarkis Manoogian, Mr. and Mrs. Paul Okocian, Mr. and Mrs. Yervant Parnagian and Mr. and Mrs. Karnig Thomassian.

OUTSTANDING DATES

A beautiful gold and white china dinner plate with the photograph of the church in the center and with outstanding dates of Holy Trinity recorded on the reverse side was given to each of the approximately 450 guests who attended the dinner.

ԿՕԾՈՒԻ ՆՈՐԹ ՖԻԼԱՏԵԼՅՈՅ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ Ս. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՅԻՆ

Շինարարական աշխատանքներու յապաղման պատճառաւ փոխան Յունիսի 5ին, որոշուեցաւ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 17ին եւ 18ին, 1966, կատարել Նորթ Ֆիլատելֆիոյ նորահասոյց Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցւոյ օծումը եւ Մշակութային Սրահի բացումը: Եկեղեցւոյ, ներքնասրահի տասներկու դասարաններու եւ յարակից Մշակութային Սրահի շինութիւնները սկսան 1965ի Ապրիլին եւ կ'աւարտին 1966ի Յունիսին:

Ընթերցողներուն ծանօթ է թէ Դեկտեմբերի 1ին, 1964, համայնքիս հին եկեղեցւոյ շէնքը հրոյ ճարակ դարձաւ ու կործանեցաւ ամբողջովին չարամիտ անձի մը ձեռքերով եւ որպէս հետեանք գաղութ մասնուեցաւ անակնկալ դժուարութեանց: Բարեբախտաբար, սակայն, հանդիպեցանք «Բարի Սամարացիներու» — Փենսիլվանիոյ Նահանգի «Ատ Փելոզ» Որբախնամ Ընկերակցութեան, որուն Ֆիլատելֆիոյ վարչութիւնը վեհանձն ասպնջականութեամբ եւ քրիստոնէական ոգիով ձեռք երկարեց մեզի եւ շուտով տրամադրեց իրենց եկեղեցին եւ յարակից շէնքին որոշ մասերը մեր գործածութեանը համար:

Որբացեալ մեր գաղութը սակայն լծուեցաւ գործի այս անգամ լրջօրէն եւ վճռակա՛նութեամբ: Կրակը իր հետ տարաւ նաեւ ամէն անհասկացողութիւն եւ անոր փոխարէն վառեց խանդի եւ եռանդի հուրը ու մէկտեղեց մեծն ու փոքը նոր կառուցելիք եկեղեցւոյ վսեմ գաղափարին շուրջ: Շուտով մարմին առաւ այս ծրագիրը, եկեղեցւոյ տասնմէկ արտավար հողը օրհնուեցաւ Յունուարի 31ին, 1965, ու նոյն տարուան Սեպտեմբերին օծուեցան ու օրհնուեցան անկիւնաքարերը նոր եկեղեցւոյ շէնքին ձե-

ռամբ Թեմիս բարեխնամ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Սիոն Արքեպիսկոպոսի: Հայկական ոճով, իր երկնասլաց գմբէթով եկեղեցին եւ յարակից մշակութային սրահը կանգնել են արդէն ու բարձունքէն կը հսկեն հաւատացեալներուն վրայ:

Մեր անվերապահ շնորհակալութիւնը պարտինք յայտնել Ֆիլատելֆիոյ աշխարհածանօթ հայ Գլխեան ճարտարապետական դրասենակին, Պրն. Հերրի Գլխեանի, որուն հետեողական ոգիին շնորհիւ ու նուիրատուութեամբ կարելի եղաւ այս գեղեցիկ եկեղեցւոյ յատակագիծը ունենալ ըստ հետեւեալին. —

1. Եկեղեցին. — Հայկական հարագատ ճարտարապետութեամբ, վարդազոյն կըզմինտրապատ եւ գմբէթով երկնասլաց: Իր մէջ պիտի ըզմանդակէ աւելի քան 350 անձեր. ունի նաեւ վերնատուն մը: Մուտքը տպաւորիչ է, սինազարդ կամարաձեւ որուն մէջ կը նշմարուի երեք պատկերաւոր պատուհաններ, Տրդատ Թագաւորի Մկրտութեան Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ձեռամբ, Ս. Թադէոս եւ Ս. Բարդուղիմէոս Առաքեալներու նկարներով:

2. Կիրախօրեայ Դասարաններ. — Եկեղեցւոյ ներքնայարկը կառուցուած են 12 դասարաններ համայնքիս փոքրիկներու կրօնական դաստիարակութեան համար, իրենց յարակից յարմարութիւններով: Անոնք պիտիգործածուին նաեւ որպէս շարաթօրեայ հայ դպրոցի դասարաններ եւ որպէս ամենօրեայ ժողովասրահներ: Կիրախօրեայ Դպրոցի ասկերտութեան թիւը կը հասնի 150ի:

3. Մշակութային Սրահը. — Եկեղեցիին կից ընդարձակ կղմինտրապատ սրահն է այս իր ընդարձակ բեմով եւ խոհանոցով,

որպէս կեդրոն մշակութային եւ ընկերային ձեռնարկներու, ինչպէս նաեւ իբրեւ «պատ- քեթպոլի» խաղափայլ, որուն համար նպատակաւոր կերպով առաստաղը բարձր շինուած է: Սրահը իր մէջ կրնայ ընդունիլ 450է աւելի անձեր:

Եկեղեցիին կալուածը ընդարձակ է, աւելի քան տասնըմէկ արտափայլ, որուն վրայ կարելի է տեսնել հարիւր ինքնաշարժերու յատուկ կայքի վայր, անոններ եկեղեցւոյ շուրջ եւ ընդարձակ պարտէզ աւելի հեռուն որպէս զբոսափայլ:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Ս. Էջմիածնէն օրհնեց մեր ձեռաց զործը իր Մարտ 14, 1966 թուակիր սրբատառ Կոնդակով, բեկով. — «Մեզի համար անհուն ուրախութիւն է տեսնել, թէ Դուք բոլորդ, սիրելիներ մեր, այս նոյն հաւատքով կը բարբառեցնէք այսօր Ձեր աղօթքի տունը, որուն Սուրբ Սեղանէն պիտի բաշխուի Ձեզի ամենուրեւ եւ Ձեր զաւակներուն եւ անոնց զաւակներուն Աստուծոյ Խօսքը, աղբիւրը լոյսին, կեանքին եւ յաւերժութեան... Եւ Դուք, հարազատ զաւակներ Մեր, որ կը բնակիք «եղբայրասիրութեան ուխտ»ի քաղաքին մէջ, իրաւ եղբայրական սիրով միաբանած,

խաղաղ ու համերաշխ ապրեցէք, զօրացէք ու աճեցէք, Ձեր Ս. եկեղեցիին ապահով հովանիին ներքեւ: Ձի հայոց ազգի քրիստոնէական հաւատքը եւ հայկական ոգին, եւ անոնցմէ ճառագայթող լոյսը, քաղաքակիրթ աշխարհի հրաշալիքներէն մին կը հանդիսանայ»:

Նորթ Ֆիլատելֆիոյ Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցին այժմ իր մէջ կը հաշուէ աւելի քան 350 ընտանիք, որոնց գոհարերող ողիին շնորհիւ կառուցեցան այս նոր շէնքերը մօտաւորապէս 450.000 (չորս հարիւր յիսուն հազար) տոլարի արժողութեամբ: Ներկայ հովիւն է Հոգշ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արղումանեան, որ ժրաջան գործակցութեամբ Հողարարձութեան Ատենապետ Տիար Սարգիս Մանուկեանի եւ Շինութեան Յանձնարարի Ատենապետ Տիար Սուրէն Բարեջանեանի, կարելի դարձուց այս յոյժ կարեւոր գործի յաջողութիւնը:

Եկեղեցւոյ օժուած կը կատարուի Սեպտեմբերի 17ին եւ 18ին, 1966:

ԶԱՒԷՆ ՎՐԴ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Հովիւ Նորթ Ֆիլատելֆիոյ
Ս. Երրորդութեան Հայց. Եկեղեցւոյ

ՕՇՈՒՄ ՆՈՐԹ ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ
Ս. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ամերիկահայոց նորընտիր Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպիսկոպոս Մանուկեան իր պաշտօնական առաջին այցելութիւնը տուաւ Նորթ Ֆիլատելֆոյ Հայ համայնքին Սեպտեմբերի 16, 1966, Աւրբաթ, եւ ծափողջոյններով դիմաւորուեցաւ շողեկառքի կայարանը Գերշ. Տ. Բարգէն Եպիսկոպոսի, Հոգշ. Տ. Զաւէն վարդապետի եւ խումն հաւատացեալներու կողմէ: Առաջնորդ Սրբազանը քաղաքս կը ժամանէր հանդիսաւորապէս օժելու համար իր նախկին եւ սիրելի Ծուխին Նորթ Ֆիլատելֆիոյ նորակառոյց Ս. Երրորդութիւն Հայց. Եկեղեցին նոյն Կիրակին Սեպտեմբերի 18ին:

Ուրբաթ երեկոյ համաձայն եղած կարգադրութեանց օտար պաշտօնական անձինք եւ հոգեւորականներ հրաւիրուած էին հանդիպում ունենալ Առաջնորդ Սրբազանին հետ եւ մօտէն ծանօթանալու նորաշէն եկեղեցւոյ եւ յարակից շէնքերուն: Սրահն ու միջանցքները ծաղկազարդուած էին եւ

Տիկնանց Միութեան անդամուհիները պատրաստած էին յատուկ հիւրասիրութիւն: Նոյն գիշերը Առաջնորդ Սրբազանը պաշտօնապէս նախագահեց Եկեղեցւոյ այլազան կազմակերպութեանց վարչութիւններու միացեալ ժողովին եւ շահեկան թելադրութիւններ եւ ուղղութիւններ տուաւ բոլորին:

Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7,30ին սկսաւ նորակառոյց եկեղեցւոյ նաւակատեաց եւ դռնբացէքի հոգեպարար արարողութիւնը երբ եկեղեցականներ եւ դպրաց դասի անդամներ մեծ թափօր կազմած յառաջացան եկեղեցւոյ շրջափակէն դէպի Աւագ Դուռ: Թափօրը կը գլխաւորէր Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպիսկոպոս, որուն կ'ընկերանային Գերշ. Տ. Բարգէն Եպս. Հոգշ. Տ. Զաւէն Վրդ. Եկեղեցւոյ հովիւր, Արժ. Տ. Արտէն. Ա. քահանայ, Արժ. Տ. Առնակ քահանայ, Արժ. Տ. Պօղոս քահանայ: Ծնկաչօք երգուած «Բաց մեզ Տէր» էն ետք Առաջնորդ Սրբազանը բացաւ եկեղեցւոյ դռները եւ հաւատացեալներ մուտք գործեցին եկեղեցիէն ներս ու կատարուեցան

կանոնական աղօթքներն ու երեկոյեան ժամերգութիւն:

Կիրակի, Սեպտեմբերի 18ին, առաւօտեան ժամերգութիւնէն ետք նորակառոյց եկեղեցւոյ ղանդակները - Schulmerich Carillons - նուիրուած քաղաքիս մեծանուն ճարտարապետ Պրն. Հերրի Գլճեանի կողմէ, «Ուրախ Լեր» եւ «Էջ Միածինն ի Հօրէ» երգելով կ'աւետէին քաղաքի բնակչութեան օրուան հանդիսութիւնն ու հողեւոր ուրախութիւնը: Նոյն թափօրը այս անգամ աւելի խոսացած եւ զոյգ եպիսկոպոսներու լրիւ զգեստաւորմամբ ճոխացած կը յառաջանայ եկեղեցւոյ շրջափակէն «Հրաշափառ»ի երգեցողութեամբ եւ մուտք կը գործէ տաճար հանդիսաւոր կերպով: Եկեղեցւոյ կնքահայր Պրն. Աղստ Աթթարեան, որդին Պրն. Ճան Աթթարեանի, խաչն ի ձեռին կանգնած է խորանի կից, մինչ Առաջնորդ Սրբազանն ու Գերշ. Տ. Բարգէն Եպիսկոպոս շրջապատուած հոգեւորականներով կ'օրհնեն ու կ'օժեն Ս. Խորանն ու ատեանը: Ապա թափօրը կը յարաջանայ դէպի եկեղեցւոյն հիւսիսային, հարաւային, եւ արեւմտեան կողմերը մինչ երկու Սրբազաններ փոխն ի փոխ կ'օժեն պատերուն վրայ հաստատուած մետաղեայ խաչերը յանուն Առաքելոց Սրբոց: Վերջաւորութեան Առաջնորդ Սրբազանը կ'օժէ Եկեղեցւոյն Աւագ Դուռը եւ անդաստանի արարողութեամբ եկեղեցիին կը հաստատէ յանուն Ամենասուրբ Երրորդութեան:

Օժումէն ետք եկեղեցւոյ հովիւր Տ. Զաւէն Վրդ. Արղումանեան կը կարգայ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Վաղգէն Ա. Կաթողիկոսի Սրբատառ Կոնդակը յատկապէս յղուած եկեղեցւոյ օժման առիթով գոր հաւատացեալներ երկիւղածութեամբ կ'ունկնդրեն: Ապա կը սկսի Ս. Պատարագը գոր կը մատուցանէ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպիսկոպոս եւ կը քարոզէ յորդորելով բոլորին որ այս հայկական ճարտարապետութեամբ կառուցուած սիրուն եկեղեցին վերակառուցուի նաեւ ներքնապէս որպէս հոգեւոր եւ իմացական հաստատութիւն յօգուտ մեր նորահաս սերունդին:

Կիրակի յետ միջօրէին Եկեղեցւոյ կից նորակառոյց Մշակութային Սրահին մէջ տեղի ունեցաւ օրուան ծաղկերոյթ նախագահութեամբ Առաջնորդ Սրբազան Հօր եւ մասնակցութեամբ օտար հիւր եկեղեցականներու եւ խումններամ հաւատացեալներու

թէ Նորթ Ֆիլատելֆիայէն եւ թէ Ուեստ Ֆիլատելֆիայէն որոնք իրենց եկեղեցիին թողած եկեր էին մասնակցելու մեր ուրախութեան: Ծաղկերոյթին բացումը կատարեց Պրն. Երուանդ Բարունակեան եւ հրաւիրեց օրուան Սեղանապետ սիրուած իրաւաբան Պրն. Ճէք Կուշեան որ ճարտարօրէն վարեց օրուան յայտագիրը: Խօսք առին օտար հիւրեր եւ ապա հրաւիրուեցաւ Եկեղեցւոյ Շինութեան Յանձնարարի Ատենապետ Պրն. Սուրէն Բարեջանեան որ իր դնահաստանքի խօսքը իր գործակիցներուն ուղղելէ ետք երախտագիտութեան ոսկեգիր վկայական մը յանձնեց Պրն. Հերրի Գլճեանի, որ ճիւղարար պատրաստեց ու նուիրեց էր մեզի շէնքերուն ճարտարապետական «պլու բրինդ» ներք եւ «Շուրմերիք» ելկերական զանդակները: Յաջորդաբար խօսք առին նաեւ Պրն. Հերրի Գլճեան, Պրն. Սարգիս Մանուկեան, Արժ. Տ. Արտէն Ա. Քհնյ, Արժ. Տ. Պօղոս Քհնյ. Հոգշ. Զաւէն Վրդ. Գերշ. Բարգէն Եպս. եւ Պրն. Զաւէն Յովսէփեան որ հանգանակութիւնը վարեց: Գեղարուեստական բաժնին մասնակցեցաւ օրդ. Լեսլի Ալիանադեան մենբերով:

Վերջաւորութեան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպիսկոպոս երկու լեզուներով բարի գալուստ մաղթեց օտար հիւրերուն եւ ապա անդրադարձաւ եկեղեցւոյ կատարելիք նախախնամական դերին Ամերիկահայ թեմէն ներս, շեշտելով Կիրակնօրեայ դպրոցներու եւ Երիտասարդական կազմակերպութեանց գործը: Միաբերան երգուած Տէրունական Աղօթքով վերջ դտաւ օրուան հանդիսութիւնը:

ՀՈՎԻԻ

Ֆիլատելֆիա

* * *

**The Conferring of
THE DEGREE OF DZAYRAKOOYN
Upon the Pastor
The Very Rev. Zaven V. Arzoumanian**

Consecration of the beautiful imported marble Baptismal Font and three pictures as well as the conferring of the Degree of Plenary Doctorate (Dzayrakooyin Vardapet) upon The Very Rev. Zaven Arzoumanian took place in The Holy Trinity Armenian Church, Cheltenham, Pa. Thursday evening, April 13, 1967, with The Rt. Rev. Bishop Torkom Manoogian, Primate of the North American Diocese of The Armenian Church officiating. Assisting at the services were The Rt. Rev. Bishop Papken Varjabedian, pastor of SS. Sahag-Mesrob Armenian Church of Wynnewood, Pa. and The Very Rev. Vazken Kebreslian, Vicar-General of the Diocese.

The Baptismal Font, with its arch-top shrine, is a memorial gift to the church given by Mr. & Mrs. Sarkis Baldadian of Collingswood, N.J. in memory of their parents Ohannes and Mariam Baldadian.

The degree of "Dzayrakooyin Vardapet", which was conferred upon Father Zaven, pastor of The Holy Trinity Armenian Church, signifies that through special services an additional 10 degrees were granted to Father Zaven which completed his "teaching authority."

Jack C. Goushian, Esq., toastmaster at the very well attended reception which took place

in the parish hall immediately following the services, remarked that this was indeed a proud and happy day for The Holy Trinity Armenian Church to see their beloved Hyre Soorp become a Dzarakooyin Vardapet.

His Grace, Bishop Torkom, expressed his pleasure that The Holy Trinity Armenian Church had picked a weekday to hold these significant services. He said, "Faith is not reserved for Sundays only but is for every day," and he went on to say that we must expose ourselves to the traditions of our church and witness services such as those performed this evening. He said he was extremely happy that The Armenian Church had some one of Father Zaven's calibre as a member of its clergy.

Mr. Minas Maloumian, speaking in behalf of the parish, congratulated Zaven Dzayrakooyin Vardapet and expressed the appreciation of the parish to him for his complete dedication to the work of the parish. Mr. Maloumian noted especially Zaven Hyre Soorp's capable leadership during the church building program. He further commented that The Holy Trinity Armenian Church has been a remarkable church and one of the outstanding parishes in the Diocese. "Two of its former pastors," he said, "are now

Compliments of: Mr. & Mrs. Robert, Mother Nectar & Miss Aghavney Paroonagian and Mr. & Mrs. Setrag Basmajian, Nancy & Gloria

Bishops, and both have served as Primate of the Diocese of California, and one is now the the Primate of our Diocese." He also congratulated the parents of Father Zaven, Mr. & Mrs. Yeghia Arzoumanian, for giving their dedicated and devoted son to the service of God and to The Armenian Church.

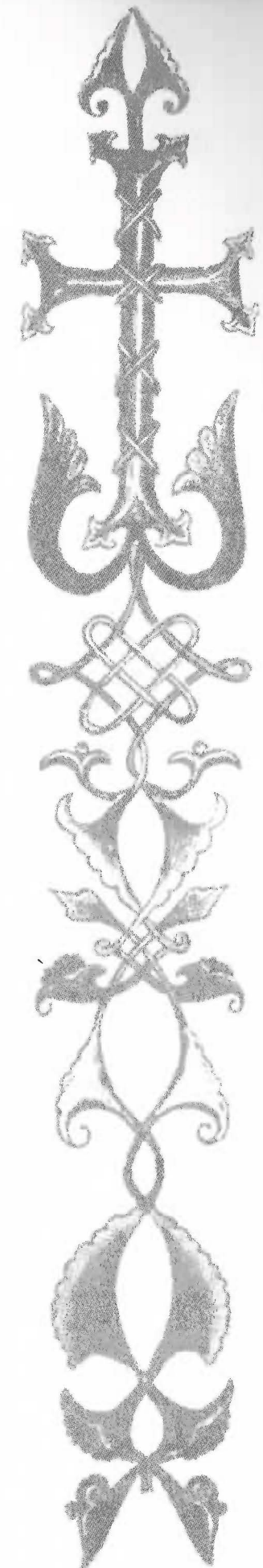
Father Zaven, who was visibly moved by the warmth of the reception and the splendid attendance, said he had no idea he would be honored in such a manner. He directed the attention of those present to the fact that a beautiful Baptismal Font had been consecrated and he again expressed gratitude to Mr. & Mrs. Sarkis Baldadian for their gift of a permanent font placed in the church where Armenian children would be reborn and filled with The Holy Spirit. He acknowledged the gifts which had just been presented to him and which took him by surprise. He expressed his deep appreciation to the parishioners and to the representatives from the various churches. He said, "I realize my responsibilities have increased and the additional obligations and duties evaluate the degree."

Other speakers bringing greetings and congratulations were His Grace, Bishop Papken Varjabedian, The Very Rev. Vazken Kebreslian, and The Very Rev. Krikor Guerguerian, Assistant Pastor of St. Mark's R.C. Armenian Church.

Mr. Jack Basmajian, Chairman of the Parish Council, presented a handsome incised watch to Zaven Hyre Soorp on behalf of the parish. Representatives of the Building Committee, Ladies Aid, Diocesan Auxiliary, Young Ladies, Young Men, Sunday School, Church Choir and A.C.Y.O.A. groups also presented gifts to Father Zaven.

Other honored guests who were introduced were Mr. & Mrs. Yeghia Arzoumanian, parents of Zaven Hyre Soorp; Mr. Sarkis Manoogian, Diocesan Delegate; Mr. Azad Attarian, Godfather; Mrs. Azad Attarian; Mr. & Mrs. John Attarian, Mr. Sooren Paretchanian, Chairman of the Building Committee, as well as the following chairmen of various organizations within the framework of the church - Miss Charlene Antaramian, Mrs. Siranoush Bahadurian, Miss Acabe Boomazian, Mr. Martin Gutchigian, Mrs. Robert Hanamirian, Mrs. Sarkis Manoogian, Mr. Michael Paretchanian, Miss Aghavney Paroonagian and Mrs. Bedros Semerjian.

Of the many congratulatory telegrams and messages received by Father Zaven, two were singled out and read - one from Mr. & Mrs. Harry A. Kuljian and the other from Dr. & Mrs. Haroutiun Arzoumanian, each expressing their regrets they could not be present.

Compliments of: Mr. & Mrs. Garabed Garibian & Mr. Niaz Garibian and Mrs. Siranush & Mary Bahadurian

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ՏԸԻԶՈՒԹԻՒՆ

ՕՇՈՒՄ ԱՄՐԱՐԱՎԵՐՏ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ԱՒԱԶԱՆԻ

Հինգշաբթի երեկոյ, Ապրիլի 13ին, 1967 Նորթ Ֆիլադելֆիայի նորակառոյց Ս. Երրորդու թիւն Հայց. Եկեղեցւոյ մէջ, ձեռամբ Թեմիս Առաջնորդ Գեր. Տ. Թորգոմ Եպս. Մանուկեանի, ծայրագոյն վարդապետութեան տասը աստիճանները շնորհուեցան Եկեղեցւոյ ժրջան Հովիւին Հով. Տ. Զաւէն Վրդ. Արղումանեանի, ինչպէս նաեւ օծուեցաւ մարմարակերտ Մկրտութեան Աւագանի, կողմնակի խորաններն ու անոնց իւզանկարները: Հոծ բաղմութեան մը ներկայութեան Առաջնորդ Սրբազանը, իր հետն ունենալով Գեր. Տ. Բարզէն եպիսկոպոսն ու Հով. Տ. Վաղգէն Մ. Վրդ. Գըլլըրլեանը, «Հրաշափառ»ով մուտք գործեց եւ հանդիսի կատարեց ծայրագոյն վարդապետութեան աստիճաններու տրւելութիւնը համաձայն Հայց. Եկեղեցւոյ կարգաց եւ կանոնաց: Ապա կատարեց նաեւ օծումը Մկրտութեան Ս. Աւագանին ու խորաններուն: Յաւարտ արարողութեանց Առաջնորդը տուաւ իր բարոյքը ներկայ հաստատեալներուն:

Կարգադիր յանձնախումբը, Ատենապետութեամբ եկեղեցւոյ բաղմամեայ նուիրեալ Առաջ Սարկաւազ Մինաս Մարտիանի, յաջող ընդունելութիւն եւ յայտարարութեամբ՝ էր նոյն երեկոյն համար: Թէ-յասկան - հիւրասիրութիւնը, նախադասութեամբ Առաջնորդ Սրբազանի եւ սեղանապետութեամբ քաղաքի սիրուած փաստարան Պրն. Ճէք Կուշեանի, լաւ պատրաստութեամբ յայտարարով մը իր ընթացքը գտաւ ու ներկաներ պատշաճօրէն բերին իրենց յարգանքն ու սէրը հանդէպ Առաջնորդ Սրբազանին ու իրենց Հովիւին: Սեղանապետը յայտնեց թէ համայնքիս համար ուրախութեան օր մըն էր այն քանի որ իրենց Հովիւին կը շնորհուէր բացառիկ աստիճանը ծայրագոյն վարդապետութեան:

Պատույ սեղանը նստողներ կարգաւ խօսք առին շնորհաւորելու եւ իրենց բարեմաղթանքները տալու եկեղեցւոյ հովիւին ու ծխականներուն - Գեր. Տ. Բարզէն Եպս. Վարժապետեան, Տ. Վաղգէն Մ. Վրդ. Գըլլըրլեան, Հայր Գրիգոր Վրդ. Կրկէրեան - Հայ Կաթողիկէ համայնքէն, - Մինաս Սրկ. Մարտիան, Ճէք Պատմաճեան Միսկան Սորհուրդի Ատենապետը: Պատույ սեղանն էին առիթով կրցած էր շնորհել Մ. Վարդապետի աստիճանները:

նաև Պրն. Սարգիս Մանուկեան՝ Թեմական երեսփոխան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պարտատեան նուիրատուներ Մկրտութեան Աւագանին: Երկրորդ սեղանի մը վրայ իրենց տեղերը կրաւէր էին Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ բոլոր կաղմակերպութեանց ներկայացուցիչները, որոնք պատեհ առիթը դատելին իրենց հովիւին նուէրներ յանձնելու, դորս ան ընդունեցաւ ուրախութեամբ եւ սիրով: Նոյն սեղանին վրայ կը գտնուէին նաև Մ. վարդապետի ծնողքը Տէր եւ Տիկ. Եղիս Արղումանեան:

Յարտարի միջոցին գլխաւոր խօսողը կոտ Մինաս Սրկ. Մարտիան, որ յանուն եկեղեցւոյ կաղմակերպութեանց եւ հաւատացեալներու մատնանշեց որոշ կէտեր իրենց Հովիւին կատարած ծառայութեան բաժնին մէջ, մասնաւորաբար այն օրերուն երբ դեռ նոր ժամանած, հին եկեղեցին ամբողջութեամբ յանկարծօրէն կ'ալքէր ու շուտով նորը կը կառուցուէր: Սեղանապետ Պրն. Կուշեան եւս, սրպէս անմիջական դործակիցը Հայր Սուրբին, հաստատեց այլ պարագաներ եկեղեցւոյ վերջին երեք-չորս տարւան կեանքէն ու վստահեցուց Առաջնորդ Սրբազանը թէ համայնքի ժողովրդական վախճան էր որ կը կատարէր նոյն երեկոյն:

Հովիւ Տ. Զաւէն Մ. Վրդ. Արղումանեան հրաւիրուեցաւ իր խօսքը ըսելու ընդունայէ ետք իրեն մատուցուած նուիրներն ու բարի խօսքերը: Ան շեշտեց թէ օրուան նշանակութիւնը կը կայանար ոչ թէ անձի մը բարձրացումին դէպի ծայրագոյն աստիճաններ, այլ տրւելութիւնը կը յիշեցնէր պատասխանատուութեանց յաւելումը եւ ծառայութեանն ու նուիրումի պատրաստակամութիւնը: Հովիւը խորապէս գնահատեց իրենի պատիւ եղած բոլոր ջանքերն ու զըացումները:

Վերջաւորութեան Առաջնորդ Սրբազանը խօսք առնելով ըսաւ թէ Հայց. Եկեղեցւոյ բացառիկ հանդիսութիւններէն երկուքը կատարուեցան այդ օր ի նշան քաջակերութեան թէ համայնքի հաւատացեալներուն եւ թէ իրենց Հովիւին. ըսաւ թէ ինք շատ ուրախ էր որ իր Թեմէն ներս ծառայութեան կոչուէր էր Տ. Զաւէն Վարդապետ, որուն այս

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

» * * * Յոյս ունեմ որ ձեր նոր եկեղեցին, գոնէ մի ժամանակի համար եւս մեզ յիշեցնել կտա, որ մենք Ամերիկայումս ապրող հայերս, հայրենի երկրում հանճարեղ, մեծաշէն, արժէի թուիչքի տէր, անհման մի ժողովուրդը ունենք, որի մեծ սիրտը անհուն սիրով և կարօտով մեզ հանդէպ է բաբախում: Յաջողութիւն Զեր ձեռնարկած աշխատանքին: »

ԽՄ ՈՒՍՈՒՑՁՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՎ

Վառօղի զարհուրելի մի գործարանի աշխատանքից խիստ տկարացած ես Ֆիլատելֆիա էի վերադարձել մի քանի ամսւա հանգստի համար: 1917 թւականի ամռան էր այդ:

Ֆիլատելֆիայի հայ դպրոցները վարչութեան կողմից իմ լաւ բարեկամ Երզրէթ Կիւմիւրեղեցեանի միջոցով ինձ առաջարկ և խնդրանք եղաւ ստանձնել այդ դպրոցների դասաւանդութիւնը:

Եւ վառօղի գործարանի ցաւազին յուշերս, և մի ուրիշ գործարանի տառապանքին չեմթարկելու իմ տկարացած մարմինը և մասնաւոր շուտով ազատագրւած Հայրենի Վան վերադառնալու իմ հաստատ մտադրութիւնը ինձ ստիպեցին որ ես ընդունեմ նիւթապէս խիստ անհպաստ այդ առաջարկը:

Ֆիլատելֆիայի Հայ Դպրոցն ասածը լայնարձակ այս մեծ քաղաքի հինգ հեռաւոր մասերում էր հաստատւած: Այս մասերի հայերին յաջողուել էր ամերիկեան եկեղեցիները կիրակնօրեա դասերի սրահներ ապահովել հայրենի դասաւանդութեան համար:

Անօրեա դպրոցից յետո մօտ ժամ ու կէս այդ դասերին էր յատկացուել — ամէն օր մի մասում: Իսկ Շաբաթ օր հինգ մասերում էլ տեղի էր ունենում դասաւանդութիւնը — շաբաթը երկու անգամ ամէն մի մասում:

Ֆիլատելֆիայի հայերը մեծ մասը միայն մի քանի տարի առաջ էր եկել և այստեղ հաստատուել: Երանք հալ ու մաշ էին լինում հայրենիքի կարօտով: Մեծամասնութիւնը սպասում էր որ Հայաստանը ազատի, որ իրենք գնան և հաստատուեն իրենց հայրենի հողում: Երեխաները մի մասն էլ իրենց ծնողքի հետ երկրից էր եկել և տակաւին Հայաստանի կարօտն ունէր իրեն սրտում:

Այն ժամանակ տուներում թէ մեծերը և թէ փոքրերը հայերէն էին խօսում: Յոյսի և հայրենասիրութեան անմոռանալի մի շրջան էր ապրում Ֆիլատելֆիայի փոքրիկ հայ գաղութը: Համարեա թէ զաւակ ունեցող ամէն մի հայ ընտանիք իր փոքրիկներին հայկական դպրոցն էր ուղարկում:

Աշակերտների թիւը մօտ 120 էր հասնում: Ամբողջ օրը մինչեւ դասերի ժամանակ ես այլազան տարիքի և պատրաստութեան տէր այդ մասնակիներին աւանդելիք դասերն էի պատրաստում: Այսուհի և յոգնեցնող մի աշխատանք էր այդ բայց առանց այդ աշխատանքի թէ մասնակիների և

իմ ժամանակը պարապ տեղ վատնած կը Լինէի: Հայերէն Լեզուն հնչու-
նական է, այսինքն ամէն մի ձայն իր տառն ունի: Երբ աշակերտը սո-
վորում է ուղիղ հնչուումները նաեւ մի քանի աննշան բացառութիւնները,
Հայերէն գրեւը չափազանց հեշտ է Լինում:

Ես ինձ հոգու պարտք համարեցի իմ խնամքին յանձնուած այս հիւս-
նակի հայորդիներին հիմնական գրեւ կարգաւ սովորեցնել, նրանց ծանօթ-
ացնել իրենց արժանապատուութիւնը շոյող հայոց պատմութեան քական դըր-
ւագները ինչպէս նաեւ նրանց հետ երգել մեր ազգային հոյակապ երգերը:
—սկսած ր Ազատն Ասուած, ից:

Շատերն արդէն Այբ ու Բենը գիտէին: Նրանց համար ուղիղ հնչելու
մեթոտը հրաշքներ գործեց: Շատ պայծառ և աշխատունակ էին իմ հոգածու-
թեան յանձնուած թանկագին երեխաները: Իմ դժուարութիւնը չոր գլուխ,
դպրոցական գործին անտեղեակ վարչութեան հետն էր: Հայրենի երկրում
աղա և հոգաբարձու այս մարդիկ անվարժ էին դասաւանդութեան բնագաւառ-
ում միջամտութիւն մերժող ուսուցչին: Պիտի ասեմ նաեւ որ սրտով մեծ
և հայրենասիրութիւնով բոցավառ մարդիկ էին նրանք: Այսօր նրանց բարի
յիշատակը կա միայն:

Շատ ջերմ էին իմ և ուսնողներն յարաբերութիւնները: Նրանք քատ
արագ էին սովորում և խիստ խանդավառ էին պահում ինձ: Փիղի համբերու-
թիւն և անպայման հնարամտութիւն էին պէտք զբաղ պահելու միեւնոյն
սենեակում համալմբված 30 և աւելի երեխաներին, որոնք առօրեա դպրոցից
յոգնած դուրս եկած, գոհելով իրենց խաղի թանկ ժամերը, մայրենի Լե-
զուն սովորել էին եկել: Այդ մէկ սրահում եղած երեխաները երբեմն մին-
չեւ հինգ կարգերի վերածած էին Լինում: Երբ մէկ խմբին դասաւանդում էի
անհրաժեշտ էր որ միւսները մի կերպ զբաղւած պահէին որպէսզի խօսակցու-
թեամբ և աղմուկով չը խանդարէին դասով զբաղւածներին:

Աւելի տարեց և առաջացած երեխաներին ինձ օգնական էի նշանակում,
հսկելու միւսներին: Պատմութեան և երգի դասերին ամենքն էին մասնակ-
ցում: Այդ օրերին ուսեւոր և բարեկեցիկ հայերի թիւը շատ փոքր էր:
Դպրոցի շատ համեստ բիւզէն հայթայթելու և գաղութը դպրոցի գործով
հետաքրքրելու համար վարչութեան հետ պատրաստում էինք տարեկան դաշ-
տահանդեսներ և դպրոցի հանդէսներ: Ժողովուրդը խուռներամ ներկա էր
գտնում այս ձեռնարկներին:

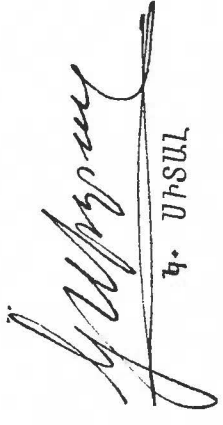
Երեխաների արտասանութիւնները, երգերը, ներկայացւած փոքրիկ
դրամները առանձին գնահատութեան և գովասանքի էին արժանանում: Ու-
սուցչութեան այս շատ պատասխանատու գործը ես շարունակեցի չորս տարի:
Առատ և հարուստ եղաւ իմ հուսնաքը:

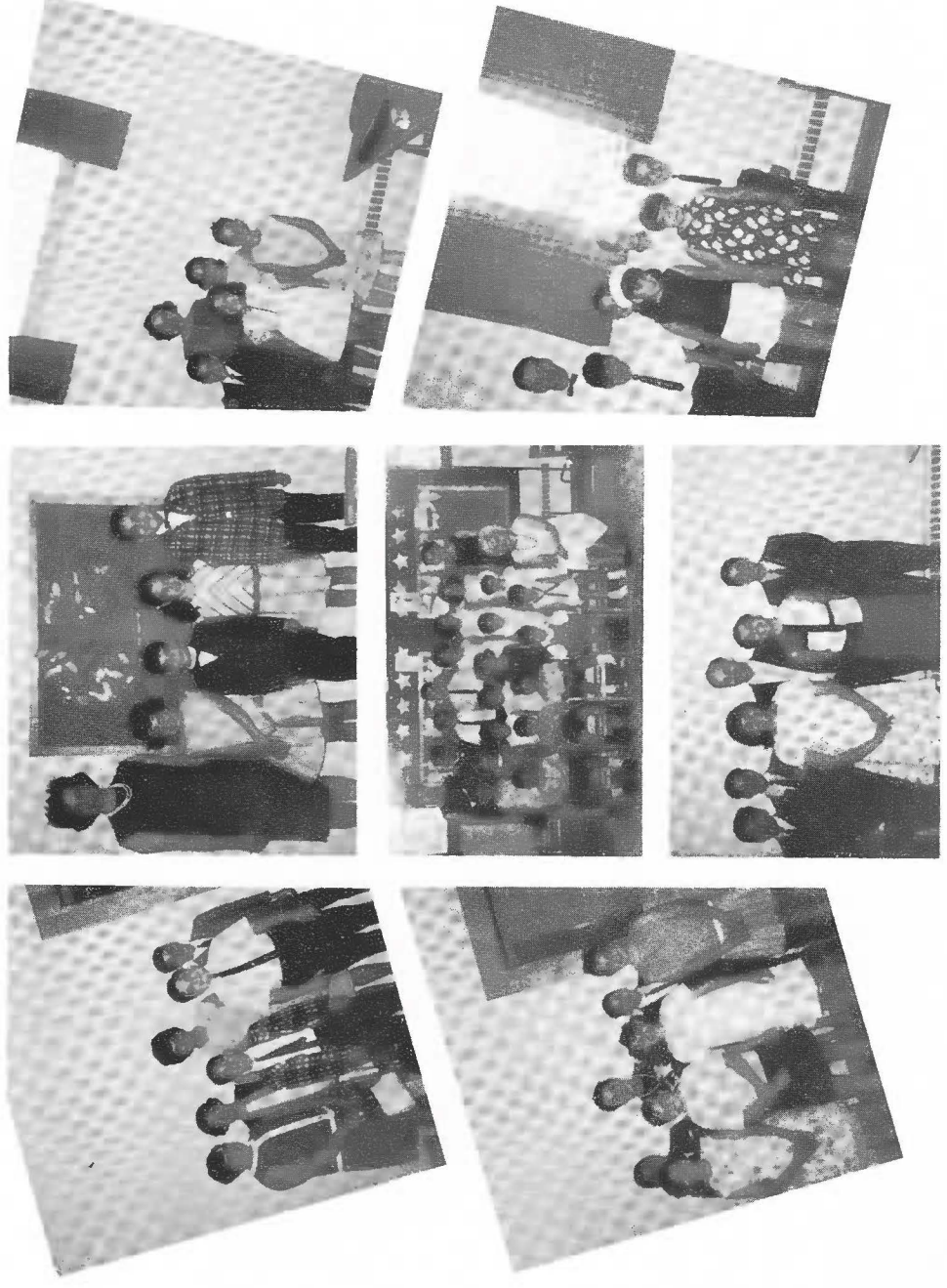
Մեծ էր ձայնառ ուսանողները թիւը: Երկու և անբաղձալիներ չկային:
Իմ աշակերտները շատերը այսօր Գաղութի կեանքի մէջ արժեքաւոր, գործօն
ուժեր են դարձած: Ոմանք, ինչպէս Սարգիս Խէրքեանն ու իր շնորհալի
տիկին Արմենուհին համաամերիկեան կարեւոր դէմքեր են միանգամայն Լաւ
և հայրենասէր հայեր:

Այսօր, տարիներ յետո, մեծ հաճոյք է ինձ համար ներկա Լինել
կարեւոր ձեռնարկներին, դաշտահանդէսներին, ուր երբեմն իմ սիրելի
աշակերտները շերտութեամբ և գորովազին իմ շուրջն են համալմբում
և կարօտով խօսում հայկական դպրոցի երանելի և անուշ օրերի մասին:
Նրանք այսօր, մեծ մասամբ ալեխառն են, զաւակներ և թոռներ ունեն:
Նրանք իրենց հայրենասիրական գործունէութեամբ մեր Գաղութի կեանք-
ում գործունեա և ազնիւ տարր են հանդիսանում, որ մէկ կազմակերպ-
ութեան մէջ որ Լինեն, որ մէկ եկեղեցու է և անդամ Լինեն նրանք:

Երկար տարիներ ի հասարակական ծառայութիւններ շարքում Ֆիլա-
դելֆիայի Հայ Դպրոցներն ուսուցչութեան դժուար գործը անսահման խան-
դաղատանքով եմ վերստին որովհետեւ դրանով ինձ յաջողեց ամբողջ
մի սերունդը Հայ մարդու ամենաշնորհ սիրով կապուած պահել իմ Հայրենիքի
և համայնքի հետ:

Յուլիս 1966

Կ. ՄԻՍՍԸԼ

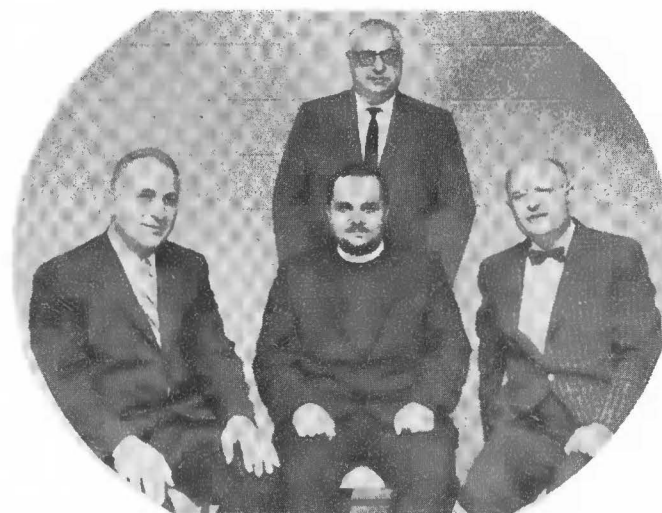

PARISH COUNCIL

SEATED LEFT TO RIGHT: Jack Basmajian, Garabed Keshgegian, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Sarkis Manoogian-Chairman, Ara Paroonagian.

STANDING: Paul Okoorian, Vartan Parnagian, Avedis Boornazian, Charles Antaramian, Harry Mirijanian.

NOT IN PHOTO: Robert Paroonagian, Robert Damerjian.

DIOCESAN DELEGATES

SEATED: Sarkis Manoogian, V. Rev. Zaven Arzoumaian-Pastor, Ohannes B. Bebirian,

STANDING: Avedis Boornazian

CHURCH BUILDING COMMITTEE

SEATED FROM LEFT: Harry Mirijanian, Arsen Kashkashian, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Sooren Paretchanian-Chairman, Delemak Basmajian.

STANDING: Jack Basmajian, Bedros Semerjian, Sarkis Manoogian, Avedis Boornazian, Charles Antaramian, George Meranshian, Ara Paroonagian, Yeznig Kazigian.

NOT IN PHOTO: Alex Alexanian, Ohannes Bebirian, Miss Acabe Boornazian, Miss Joyce Chalikian, Robert Damerjian, Jack C. Goushian - Esq., Miss Berjouhi Haigazian, Arsen Hanamirian - Esq., Vartan Javian - Honorary Chairman, John Karakashian, Ara Lulejian, Deacon Minas Maloumian, Dr. Hrant Marcarian, Miss Bette Messerlian, Sebouh Minassian, Vartan Parnagian, Robert Sarkisian, Karnig Thomassian, Berj Yertzian, Shahab Minassian, John Monokian, Mamas Alexanian.

LADIES' AID EXECUTIVES

SEATED: Mrs. Hyarpie Garibian, Mrs. Siranoosh Bahadurian-Chairlady, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Mrs. Arousiag Kazanjian.

STANDING: Mrs. Elsie Parnagian, Sirvart Manoogian, Satenig Vishabazoon, Parantzem Nazarian, Arshaloos Melkisetegian.

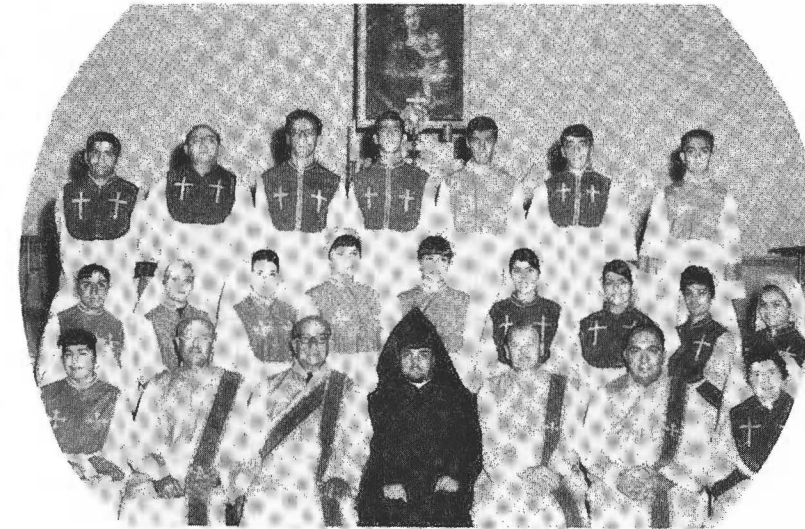

**DIOCESAN
AUXILIARY LADIES**

SEATED: Mrs. Dorothy Baldadian, Verkin Semerjian, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Vartanoosh Attarian-Chairlady, Victoria Kazigian.

STANDING: Vartanoosh Chapjian, Hamest Sarkisian, Arshagoohi Kahrinian, Angel Medzigian, Tevolinda Damerjian, Elis Chaderjian.

NOT IN PHOTO: Mrs. Florence Injaian and Mrs. Araxi Marcarian

CHURCH CHOIR

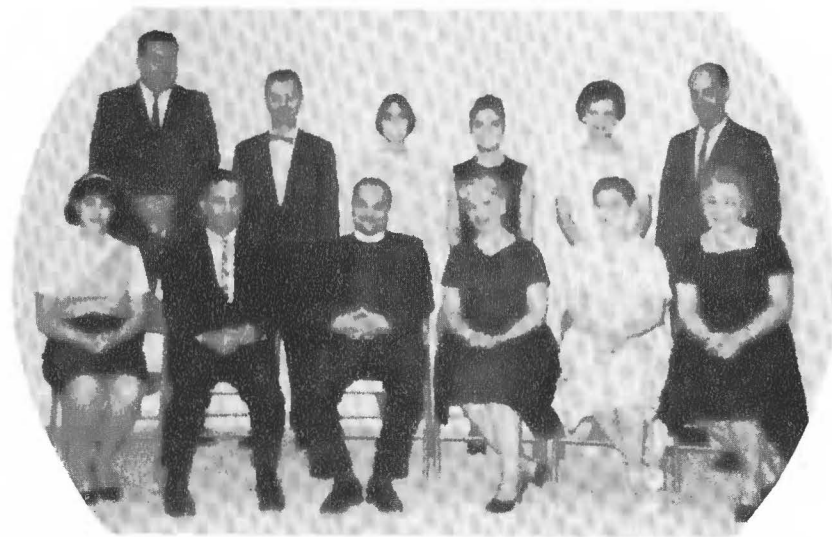
SEATED: Miss Acabe Boornazian-Chairlady, Ohannes Beberian, Deacon Minas Maloumian, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Berj Yeretjian-Choir Master, Sebouh Minassian, Miss Anahid Chalikian.

MIDDLE ROW: Alice Messerlian, Carol Paroonagian, Bette Meserlian, Helen Basmajian, Ann Boornazian, Joyce Baldadian, Linda Parnagian, Beatrice Brown, Lynne Attarian.

BACK ROW: John Chalikian, Aram Achikbashian, George Terkhanian, Michael Paretchian, George Paroonagian, Grant Parnagian, Albert Keshgegian.

NOT IN PHOTO: Deacon Shahab Minassian, Albert Kapeghian-Choir Master, George Kashikjian, Arshaluce Bandaian and Miss Joan Sarkisian-Organist.

SUNDAY SCHOOL TEACHERS

SEATED: Charlene Antaramian, Harry Andonian, V. Rev. Zaven Arzoumanian - Pastor, Aghavney Paroonagian - Superintendent, Berjouhy Haigazian, Seervart Manoogian.

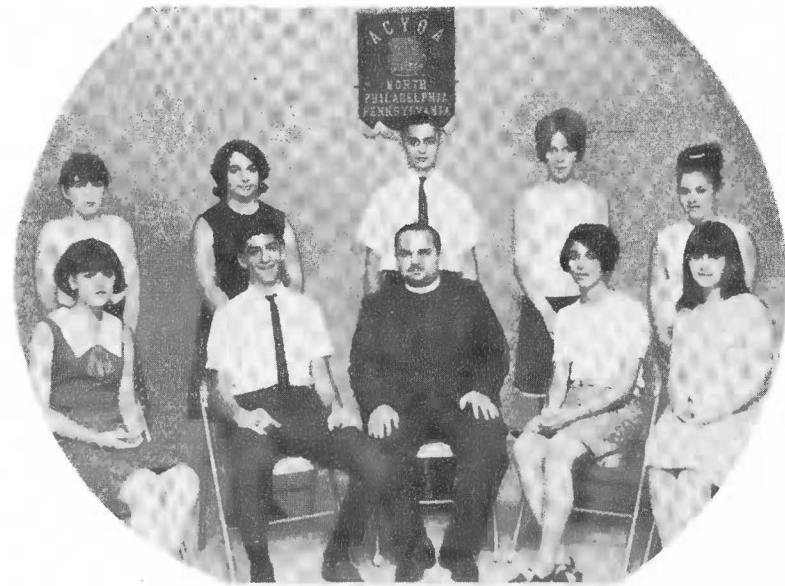
STANDING: John Kashkashian, Clarence Kalenian, Karen Monokian, Nancy Basmajian, Mary Haigazian, George Meranshian.

SENIOR ACYOA

SEATED: Arshaluce Bandaian, Carol Paroonagian, Eleanor Manoogian, Robert Paretchian-Chairman, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Charlene Antaramian, Linda Damerjian, Bette Meserlian.

STANDING: Donald Paretchian, Ann Boornazian, Don Bedrossian, George Paroonagian, Gary Altoonian, Alice Meserlian, Joyce Chalikian, George Terkhanian, John Kashkashian, Pat Eretzian, Don Lulejian.

JUNIOR ACYOA

SEATED: Pat Mirijanian, Michael Paretchanian-Chairman, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Tanya Garibian, Nancy Meranshian.

STANDING: Berjouhy Altoonian, Flora Keshgegian, Albert Keshgegian, Linda Nedzwecky, Lynne Attarian.

YOUNG LADIES SOCIETY

SEATED: Betty Gutchigian, Pauline Hanamirian - Chairlady, Betty Arslanian.

STANDING: Silva DeMirjian, Mary Parnagian, Annabelle Alexanian, Mary Okoorian, Rose Boornazian.

CONSECRATION BOOK COMMITTEE

FROM LEFT TO RIGHT: Mr. Minas Maloumian, Mr. Antranig Jevardian, V. Rev. Zaven Arzoumanian-Pastor, Mr. Bedros Semerjian-Chairman, Mr. Yeznig Kazigian.

MISSING FROM PHOTO: Misses Aghavney Paroonagian, Joyce Chalikian and Bette Meserlian.

Compliments of: Anonymous - Mr. & Mrs. George Meranshian & Family
Mr. & Mrs. George Arslanian & Family and Mr. & Mrs. Armenag Agemian

MENS CLUB

SEATED: Diran Karageuzian, V. Rev. Zaven Arzoumanian - Pastor, Martin Gutchigian - Chairman

STANDING: Edward Tatoian, Jack Baker

Compliments of: Lillian & Mason Avrigian - Mr. & Mrs. Jack Hajinian
Dr. Alexander Siekierka and Mrs. Varsen Lousinian

OUR CHURCH SERVICES

Church attendance has its own sacred etiquette. This etiquette should not be rigid and formal, but rather easy and hearty as in a family. The manner of attending a Western Church service. It is good, therefore, to know what Orthodox Armenians do or should do when they join in worship!

Arriving: It is always better to arrive at the Church at the beginning of a service and to leave only at the end. But this is by no means a strict rule. If you have been hindered from going on time you should never feel embarrassed for coming in late. Similarly, if you cannot stay until the end, it is quite in order to leave whenever you have to leave.

Entering: When coming in you buy a candle from a stall and after crossing yourself and making a bow you light it in front of one or the other of the pictures of saints or altars. If there is no special place for doing this, you hand the candle to the deacon or one of the servers. When you have done this, you take your place, you bow down by bending your head and body forward, you cross yourself and inaudibly say the Lord's Prayer. Then you are ready to attend.

Participating: During the whole of the service you concentrate your attention on what is being said or sung by the priest or the choir. Trying to enter into the spirit of the atmosphere, and always keeping in mind that you are not a spectator but a participant in the service. If you more or less know the tunes of the hymns do not hesitate to join in the singing. You should not sing either with the priest or with the person serving as deacon at the altar.

Private Prayer: The time for your private prayers is when Kirie, i.e., Ter Voghormia is being sung. You may also say your own prayers when slow protracted hymns are sung. They will form a background for your meditations.

Standing and Sitting: Most of the time you stand. But there are certain times when you may sit. During the Eucharist, i.e., Badarag, you may sit. — whenever the curtain is drawn — when the Scripture lessons are being read from the altar — after the chant 'Hoki Astoudzo' (Spirit of God) which follows the consecration and you remain seated until the Lord's Prayer, for which you remain standing till the end of the Liturgy. If the service you are attending is not the Eucharist but some other service, there are certain rules to guide you. You always stand whenever the Priest is saying prayers in the Chancel in front of the altar — whenever the Gospel is being read — when certain prayers are being sung, such as Park i Partzouns (Gloria), Soorp Asdvadz (Holy God) and certain other hymns immediately following the reading of the Gospel.

Prostration: You bow down and then cross yourself when peace or blessing is given by the priest — when doxology (Park Hor) is being said or sung at the middle of a prayer, or during the Eucharist.

Kneeling: You very seldom kneel in the Armenian Church. This is because kneeling is a sign of penance and contrition and not a worship position. The only time when you should kneel is when the Cherubic Hymn is being sung and the Chalice is being carried around the Altar.

Salutation: Our Church has preserved one of the oldest and most beautiful customs of the ancient Church. It is the "Kiss of Peace" or the Salutation (Voghchoune) in the Eucharist. After the Great entrance the Deacon comes down the steps of the Altar and approaching one of those standing nearest to the priest and having his right hand on his heart, reaches his head first over the left and then over the right shoulder of the person opposite saying "Christ is revealed amongst us" (Kristos i mech mer haydnetzav) and the other person doing the same answers "Blessed is the revelation of Christ" (Ohrnial e haydnoutioun Kristosi). Then the person who has thus 'taken the Salutation' turns around and passes it on to the one next to him or her, who 'gives' it to the next person and so on until everybody in the congregation has 'taken the Salutation'. The meaning of this act is obvious. Symbolically it binds Christ with the people and the people with each other in one sacred body. Not to give or take the salutation is bad manners in the Church.

Taking the Mas: Towards the end of the Liturgy, the Antidoran, this is the Mas, is distributed by the deacon or someone else among the congregation. You take a small fragment from the plate and after kissing it you eat it. It is a good custom to take some home to those members of your family who were unable to attend the service. 'Taking the Mas' does not mean communion. It is only a sign of Christian charity and spiritual kinship.

Leaving: At the end of the Eucharist, after the Benediction, you approach the priest, kiss the Gospel, cross yourself, ask God's mercy and go home.

OUR CHURCH PUBLICATIONS

Compliments of: St. George's Armenian Church, Hartford, Conn. - Mr. & Mrs. Aram Hovsepien
Prof. & Mrs. Manasse G. Sevag and Holy Trinity Armenian Church, Toronto, Canada

Compliments of: Mr. & Mrs. John Badaian - Mr. & Mrs. Moushegh Vishabazoon - The Collingswood Upholstery Shop

Special Acknowledgment

THE CONSECRATION BOOK COMMITTEE
gives special thanks to the following persons
for their contributions of time, material and
effort towards the successful completion of
this book.

Mrs. Elinor Hare – Layout and Typesetting of
the English Pages.

Mr. Mgrdich Miadzinian – Type Setting of the
Armenian Pages.

Mr. Martin Gutchigian – Photo Lithography, Negatives,
Plates and Layout

Mr. Avedis Boornazian – Printing of the Book.

Mr. Andre Jevardian (Andre Studio) – Photographs
in Book.

\$10.00 Booster: Rosemary and Berjouhi Haigazian

\$5.00 Booster: Mr. & Mrs. Charles Ananian - Mr. & Mrs. ArakeI Kazanjian
Mr. & Mrs. John Jenev Chakamian, Cleveland, Ohio
Mrs. Haigouhi Okoorian and Mrs. Eva Danielian

